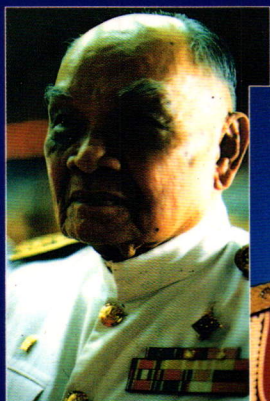

ประกาศเกียรติคุณ บุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ เล่ม ๒

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๗

ประกาศเกียรติคุณบุคคล
และหน่วยงานดีเด่นของชาติ

เล่ม ๖

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๓๗

เรื่อง ประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ เล่ม ๖

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

จัดพิมพ์เผยแพร่ ครั้งที่ ๑ จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม พ.ศ. ๒๕๓๗

ISBN 974-340-472-4

คณะบรรณาธิการ

นายสมชาย ชูประดิษฐ์

นางสาวสุธิพร พุทธสุวรรณ

นายนิริวัชร จันทรสังข์

นายวรวิทย์ หอมเนียม

ออกแบบปก

นายนิริวัชร จันทรสังข์

คำนำ

ในปัจจุบันนี้ย่อมเป็นที่ทราบกันดีว่า ได้มีหน่วยงานมูลนิธิ สมาคม หรือองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่ง ดำเนินการประกาศเกียรติคุณ มอบรางวัล และสดุดีผลงานของบุคคลหรือหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นสาขาต่างๆ แต่ละสาขาอยู่เป็นประจำ แต่การประกาศเกียรติคุณดังกล่าวก็ยังคงอยู่ในวงจำกัดเฉพาะสาขาใดสาขาหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้ถึงกับเป็นการเผยแพร่ผลงานดีเด่นในระดับชาติ ดังนั้น คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ จึงได้ดำเนินการคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นในสาขาต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน แล้วนำมายกย่องประกาศเกียรติคุณ โดยการจัดทำวีดิโอเทปออกเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๒๗ เป็นต้นมา

สำหรับนโยบายสำคัญของคณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ในการเผยแพร่ผลงานดีเด่นของบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ดังกล่าวก็เพื่อเป็นการส่งเสริมให้กำลังใจแก่บุคคลและหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่น และกระตุ้นให้เยาวชนของชาติตลอดจนประชาชนคนไทยทั่วไปได้ยึดถือเป็นตัวอย่างและแนวทางประพฤติปฏิบัติด้วยความภาคภูมิใจต่อไป

นอกจากนี้เพื่อให้การเผยแพร่ผลงานดีเด่นระดับชาติได้เป็นไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติและสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ จึงได้รวบรวมผลงานดีเด่นของบุคคลและหน่วยงานในลักษณะหนังสืออ้างอิงสำหรับเผยแพร่แก่สาธารณชนในโอกาสที่มีการจัดงานประกาศเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติประจำปีและหวังว่าหนังสือเล่มนี้ซึ่งนับเป็นเล่มที่ ๖ ของหนังสือลักษณะเดียวกันคงเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจในงานพัฒนาสาขาต่างๆ ตามวัตถุประสงค์และนโยบายดังกล่าวแล้วข้างต้นเป็นอย่างดี

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

มิถุนายน ๒๕๓๗

รายนามคณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

๑. นายเอนก สติธิประศาสน์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายอรุณ ปรีดีติลล	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นายสุวิทย์ ยอดมณี	รองประธานอนุกรรมการ
๔. พลตำรวจตรี จิตติ ไรจนเวทย์	อนุกรรมการ
๕. นายเรวัติ ฉ่ำเฉลิม	อนุกรรมการ
๖. นายเย็นใจ เลหาทวนิช	อนุกรรมการ
๗. นางธัชกร เหมะจันทร์	อนุกรรมการ
๘. ผู้อำนวยการกองราชการส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย	อนุกรรมการ
๙. ผู้อำนวยการกองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมการพัฒนาชุมชน	อนุกรรมการ
๑๐. นางประกอบ ลาภเกษร	อนุกรรมการ
๑๑. นายวีระ สกุลทับ	อนุกรรมการ
๑๒. นายสุรินทร์ โกสิยางกูร	อนุกรรมการ
๑๓. นายสมชาย ชูประดิษฐ์	อนุกรรมการ
๑๔. ร.ต.อ.ภาณุ พินเนียม	อนุกรรมการ
๑๕. นางจินตนา จุลกะเสวี	อนุกรรมการ
๑๖. นายมนัส มณีเปรม	อนุกรรมการ
๑๗. นางสาววันเพ็ญ เข็นตระกูล	อนุกรรมการ
๑๘. นางสิริพร ทองคำวงศ์	อนุกรรมการ
๑๙. นางสาวสมลักษณ์ วงศ์งามขำ	อนุกรรมการ
๒๐. ผู้แทนมูลนิธิธารน้ำใจ	อนุกรรมการ

๒๑. นายณัฐภัทร ภูมิดิษฐ์	อนุกรรมการ
๒๒. นายเกียรติศักดิ์ ภู่อ่าง	อนุกรรมการ
๒๓. นางฉวีวรรณ จันทรัตน์	อนุกรรมการ
๒๔. นายนิธิวัชร จันทร์สังข์	อนุกรรมการ
๒๕. นายสมวงศ์ วงศ์ออนแสง	อนุกรรมการและเลขานุการ
๒๖. นางสาวสุรีพร พุทธสุวรรณ	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๗. นายนพพร บุญแก้ว	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๒๘. นายวรวุฒิ หอมเนียม	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หลักการและวิธีการพิจารณาผลงานดีเด่น ของ คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ

ความเป็นมา

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ซึ่งมีประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติแต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือก และเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่ายทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติได้เริ่มปฏิบัติงานตั้งแต่เดือนมิถุนายน ๒๕๒๖ เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลาประมาณ ๑๐ ปี ได้มีการคัดเลือกบุคคลดีเด่น และเผยแพร่ผลงานทางสื่อมวลชนสาขาต่างๆ ไปแล้วรวมทั้งสิ้น ๖๘ ราย และได้พิจารณาคัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ต่อไปตามลำดับ

วัตถุประสงค์

เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ในการเผยแพร่ผลงานดีเด่นระดับชาติประเภทบุคคล หน่วยงานต่างๆ และงานพัฒนาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอีกทั้งเป็นการส่งเสริมและให้กำลังใจแก่บุคคลและหน่วยงานดังกล่าว ตลอดจนกระตุ้นให้หน่วยงานและประชาชนทั่วไปถือเป็นแบบอย่างในการที่จะสร้างสรรค์ผลงานที่ดีเด่นให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติมากขึ้น

หน้าที่

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติดังกล่าวข้างต้น มีหน้าที่พิจารณาคัดเลือกผลงานดีเด่นของบุคคล และหน่วยงานต่างๆ ระดับชาติและงานพัฒนา ในสาขาต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนแล้วนำมาประกาศเกียรติคุณพร้อมทั้งจัดทำวีดิทัศน์ออกเผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้งเผยแพร่ไปยังหน่วยราชการหน่วยงานเอกชนประชาชนทั่วไปที่สนใจและสถาบันการศึกษา ว่าเป็นสื่อทางวิชาการประกอบการเรียนการสอน

หลักการพิจารณาผลงานดีเด่น

การพิจารณาผลงานดีเด่น มิใช่พิจารณาแต่เฉพาะผลงานดีเด่นของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้น แต่ให้ครอบคลุมถึงผลงานดีเด่นขององค์กรภาคเอกชนและบุคคลที่เป็นตัวอย่างในการทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติในด้านต่างๆ ด้วย

เป็นผลงานของคนไทย ที่ทุกคนสมควรภาคภูมิใจร่วมกันในระดับชาติและยอมรับร่วมกันใน ส่วนรวม

เป็นผลงานที่หน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และบุคคลได้กระทำจนเห็นผลแน่นอนแล้ว สมควรนำผลงานที่ดีเด่นออกมาเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เพื่อให้หน่วยงานและบุคคลทั่วไปได้รู้จักและ ยึดถือเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตาม

การพิจารณาผลงานดีเด่น จะพิจารณาตามประเภทหรือสาขาของผลงาน หรือวิชาชีพในด้านใดด้านหนึ่ง ตามที่กำหนดไว้

การแสวงหาผลงานดีเด่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

จำแนกตามประเภทของผลงานดีเด่นดังต่อไปนี้

๑. การแสวงหาผลงานดีเด่นของบุคคล

จัดทำทำเนียบของหน่วยงาน องค์กร และสถาบันต่างๆ ที่มีการให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณแก่บุคคลผู้กระทำความดีหรือบำเพ็ญสาธารณประโยชน์

ติดตามผลการตัดสินใจให้รางวัลและประกาศเกียรติคุณแก่บุคคลตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

๒. การแสวงหาผลงานดีเด่นของหน่วยงานภาครัฐ

ส่งแบบสอบถามไปยังหน่วยงานภาครัฐต่างๆ แล้วให้ส่งแบบสอบถามกลับมาวิเคราะห์และประมวลข้อมูลหรือผลงาน

จัดส่งผู้แทนหรือคณะทำงานเฉพาะกิจไปประเมินผลงานของหน่วยงานภาครัฐ

รับข้อมูลและข่าวสารผลงานของหน่วยงานภาครัฐจากสื่อมวลชน ประชาชนและองค์การภาคเอกชน

รับข้อมูลเพื่ออนุกรรมการนำมาเสนอให้พิจารณา

๓. การแสวงหาผลงานดีเด่นขององค์กรภาคเอกชน

จัดทำทำเนียบขององค์กรภาคเอกชน ทั้งประเภทที่ไม่แสวงหากำไร และประเภทที่ดำเนินธุรกิจเพื่อแสวงหากำไรเพื่อประโยชน์ในการแสวงหาและติดตามผลงานดีเด่นตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

ติดต่อขอทราบผลการดำเนินงานและผลงานดีเด่นขององค์กรภาคเอกชนทั้ง ๒ ประเภท

แนวทางในการเผยแพร่ผลงานดีเด่น

ผลงานดีเด่นของหน่วยงานภาครัฐ องค์กรภาคเอกชน และบุคคลที่คณะกรรมการจะนำมาเผยแพร่ จะพิจารณาคัดเลือกเฉพาะผลงานดีเด่นอย่างแท้จริง และเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติเป็นส่วนรวม

จัดพิมพ์หนังสือผลงานดีเด่นโดยเฉพาะ เพื่อเผยแพร่ผลงานดีเด่นของบุคคลหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรภาคเอกชน สำหรับแจกจ่ายในงานมอบประกาศเกียรติคุณและโอกาสสำคัญๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ส่วนแนวการเขียนผลงานจะเน้นเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ด้วย

จัดทำรายการออกอากาศทางโทรทัศน์ต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเพื่อเผยแพร่ผลงานดีเด่นโดยเฉพาะตามกำหนดวันเวลาที่แจ้งให้ประชาชนทราบล่วงหน้า

จัดทำสารคดีวีดิทัศน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่ผลงานดีเด่นตามความเหมาะสม และความสำคัญของผลงานดีเด่นที่จะเผยแพร่

จัดทำบทความและสารคดีเผยแพร่ผลงานดีเด่นออกอากาศทางวิทยุกระจายเสียง และสื่อมวลชนแขนงต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์และวารสารต่างๆ เป็นต้น

ด่วน

ที่ รล ๐๐๐๓/๑๐๑๖๗

สำนักราชเลขาธิการ

พระบรมมหาราชวัง กทม.๑๐๒๐๐

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๓๖

เรื่อง ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้นำบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปี ๒๕๓๕
เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์

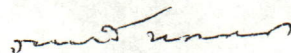
เรียน นายเอนก สิทธิประศาสน์ ประธานคณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ
อ้างถึง หนังสือที่ นร ๐๑๑๐/พ ๗๑๙๙ ลงวันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๓๖

ตามที่ท่านได้มีหนังสือขอให้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณา ขอพระราชทานพระบรม
ราชวโรกาสให้คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ และคณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงาน
ดีเด่นของชาติ จำนวน ๓๑ คน นำบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติประจำปี ๒๕๓๕ จำนวน ๑๑ ราย
เข้าเฝ้าฯ รับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติ และขอพระราชทานพระบรมราโชวาท
เพื่อเป็นสิริมงคลและเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานต่อไปในเดือนสิงหาคม ๒๕๓๖ วันและเวลาใดสุดแต่
จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ความแจ้งอยู่แล้ว นั้น

ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ
ให้เข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี แทนพระองค์ ซึ่งพระราชทาน
พระวโรกาสให้เข้าเฝ้าฯ ในวันศุกร์ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๖ เวลา ๐๙.๑๕ น. ณ พระตำหนักจิตรลดาร
โหลฐาน

จึงเรียนมาเพื่อทราบ ทั้งนี้ หากมีการกราบบังคมทูล ขอได้โปรดส่งสำเนาคำกราบบังคมทูลไป
ยังสำนักราชเลขาธิการโดยด่วนด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายภาวาส บุนนาค)

รองราชเลขาธิการ รักษาราชการแทน

ราชเลขาธิการ

กองการในพระองค์

โทร. ๒๒๕๕๔๓๓-๔๓ ต่อ ๓๐๒ และ ๓๐๗ โทรสาร ๒๒๕๓๒๕๙

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทูลทราบฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า นายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรี และประธานคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ พร้อมด้วยคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ตลอดจนบรรดาบุคคลและผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ ต่างมีความปลื้มปิติโสมนัสและซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นเกล้าล้นกระหม่อม ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ได้ฝ่าละอองพระบาทเสด็จพระราชดำเนินแทนพระองค์มา พระราชทานรางวัลเกียรติคุณ แก่บุคคลและหน่วยงานที่มีผลงานดีเด่นระดับชาติถือวาระหนึ่งในวันนี้

ข้าพระพุทธเจ้า ขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบบังคมทูลทูลทราบฝ่าละอองพระบาทถึงความเป็นมา ของการพิจารณาคัดเลือกผลงานดีเด่นของชาติโดยสังเขปดังต่อไปนี้

คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ได้แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ขึ้นมาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการ คัดเลือกบุคคลและหน่วยงานดีเด่นสาขาต่างๆ ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๒๖ สำหรับในปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ นี้ ได้คัดเลือกแล้วรวม ๑๑ ราย

ในการพิจารณาคัดเลือกผลงานดีเด่นนี้คณะอนุกรรมการฯ มิใช่พิจารณาแต่เฉพาะผลงานดีเด่นของหน่วยงานภาครัฐเท่านั้นแต่ให้ครอบคลุมถึงผลงานดีเด่นขององค์กรภาคเอกชนและบุคคลที่เป็นตัวอย่างในการทำคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติในด้านต่างๆ ด้วย โดยถือหลักเกณฑ์ดังนี้ คือ

เป็นผลงานของคนไทยที่ทุกคนสมควรภาคภูมิใจร่วมกันในระดับชาติ และยอมรับร่วมกันใน ส่วนรวม ซึ่งบุคคลทั่วไปได้รู้จักพร้อมที่จะยึดถือเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติตาม

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลฤกษ์แล้ว ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบทูล อัญเชิญได้ฝ่าละอองพระบาท ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรางวัลเกียรติคุณแก่ บุคคลและผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ รวม ๑๑ ราย พร้อมทั้งขอรับ พระราชทานพระราชวโรกาสเพื่อเป็นสิริมงคลและเกียรติประวัติแก่ผู้ได้รับพระราชทานรางวัลและ ขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบทูลเบิก นายเอนก สิทธิประศาสน์ ประธานคณะอนุกรรมการ คัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ เป็นผู้กราบทูลเบิกบุคคลหรือผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ เพื่อรับพระราชทานรางวัลเกียรติคุณบุคคลดีเด่นของชาติตามลำดับต่อไป

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ขอพระราชทานกราบบังคมทูลทูลทราบฝ่าละอองพระบาท

ข้าพระพุทธเจ้า นายเอนก สิทธิประศาสน์ ประธานคณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบบังคมทูลเบิกบุคคลและผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ รวม ๑๑ ราย เพื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรางวัลเกียรติคุณ ดังต่อไปนี้

๑. บุคคลดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ สาขาการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ได้แก่ นายธนิต อยู่โพธิ์ อดีตอธิบดีกรมศิลปากรและปัจจุบันเป็นอาจารย์บรรยายวิชาพุทธศาสนาที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ราชวิทยาลัย

๒. บุคคลดีเด่นของชาติประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ สาขาการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารการศึกษา ได้แก่ นายบุญถิ่น อัตถากร อดีตปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

๓. บุคคลดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ สาขาการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ ได้แก่ พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์ องคมนตรี อดีตรองผู้บัญชาการทหารสูงสุดขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ช่วยประธานสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ฝ่ายโครงการพิเศษ

๔. บุคคลดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ สาขาการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ด้านสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ คุณหญิงสมศรี กันธมาลา อดีตอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์

๕. บุคคลดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ สาขาการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม ด้านสาธารณสุข ได้แก่ นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค ศาสตราจารย์คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๖. บุคคลดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ สาขาการเมืองและการปกครอง ได้แก่ นายคำรณ บุญเขต ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย

๗. บุคคลดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ นายพรเทพ พรประภา กรรมการผู้จัดการ บริษัท บางกอกมอเตอร์เวย์ จำกัด ในเครือบริษัท สยามกลการ หรือเจ้าของโครงการ THINK EARTH

๘. บุคคลดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ สาขาการพัฒนาสังคม ด้านพัฒนาชุมชนและชนบท ได้แก่ นายอยู่ สุนทรชัย ที่ได้รับยกย่องเป็นปราชญ์ประจำท้องถิ่น จังหวัดสุรินทร์

๙. หน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ ประเภทองค์กรภาครัฐ ได้แก่ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๑๐. หน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ สาขาการพัฒนาสังคม ด้านสังคมสงเคราะห์ ประเภทองค์กรภาคเอกชน ได้แก่ มูลนิธิช่วยเหลือเด็กเชียงใหม่ หรือปอเต็กตึ๊ง

และ ๑๑. หน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๓๕ สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ ประเภทองค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร ได้แก่ หอการค้าจังหวัดตรัง

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

สำเนา

พระราชดำรัส

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ในพิธีพระราชทานรางวัลเกียรติคุณบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ

ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

วันศุกร์ ที่ ๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๖

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ข้าพเจ้ามาปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานรางวัลเกียรติคุณแก่บุคคลและผู้แทนหน่วยงานดีเด่นของชาติ ประจำปี ๒๕๓๕ อีกวาระหนึ่ง ขอแสดงความชื่นชมกับทุกท่านและทุกหน่วยงาน ที่ได้รับรางวัลเกียรติคุณ ยกย่องว่ามีผลงานดีเด่นเป็นแบบอย่างอันควรศรัทธายิ่งยวด

ความเจริญของประเทศโดยส่วนรวมนั้นเกิดขึ้นเพราะผลงานการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพของบุคคลในชาติเป็นสำคัญ ด้วยเหตุนี้ สถาบันและองค์กรต่างๆ ทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน เป็นอันมากจึงพากันสอดส่องเลือกสรรผู้บำเพ็ญกรณียกิจดีเด่นในด้านต่างๆ มาเชิดชูยกย่องด้วยการประกาศสดุดีเกียรติคุณความสามารถพร้อมมอบรางวัลให้ เพื่อเป็นกำลังใจให้ปฏิบัติปฏิบัติชอบยิ่งขึ้น ทั้งเป็นตัวอย่างที่ดีในสังคม งานสรรหายกย่องบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ ที่คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติจัดทำติดต่อกันมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๖ ปรากฏว่าได้ผลดี เพราะได้วางวัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์ และวิธีการวินิจฉัยคัดเลือกไว้อย่างเหมาะสม พร้อมทั้งเผยแพร่ผลงานผ่านสื่อที่มีประสิทธิภาพสูงสู่หน่วยราชการ หน่วยงาน สถาบันการศึกษา ตลอดจนประชาชนในส่วนกลางส่วนภูมิภาคอย่างชัดเจนและทั่วถึง

ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมในกรณียกิจของคณะกรรมการนี้อย่างยิ่งและใคร่ขอถือโอกาสนี้กล่าวเพิ่มเติมแก่ท่านทั้งหลายว่า ผู้ที่ทำความดีนั้น แม้จะตั้งใจกระทำโดยมิได้ประสงค์สิ่งตอบแทนก็ตาม แต่ก็ย่อมจะได้รับความพอใจและเกิดกำลังใจมิใช่น้อย เมื่อมีผู้เล็งเห็นความดีและชื่นชมในความดีของตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อผู้ที่ชื่นชมและยกย่องนั้นคือทางราชการ ก็ยิ่งทำให้รู้สึกว่ามีเกียรติดีเด่นยิ่งขึ้น และมีความมั่นใจในการกระทำดีเป็นพิเศษ

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีกับแต่ละท่านแต่ละหน่วยงานอีกครั้งหนึ่ง ที่ได้รับพระราชทาน
เกียรติบัตรแสดงผลงานดีเด่นระดับชาติ และในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ข้าพเจ้า
ขออวยพรให้ทุกท่านที่ได้อุทิศแรงกายแรงใจเพื่องานได้เสียสละความสุขสบายเพื่อประโยชน์ของสังคม
และประเทศชาติ ได้ประสบความสำเร็จ ความเจริญรุ่งเรือง พร้อมทุกประการทุกเมื่อ

สำเนาถูกต้อง

(นายสมศักดิ์ จตุรภัทร)

สำนักราชเลขาธิการ

๑๓ สิงหาคม ๒๕๓๖

รายนามบุคคลและหน่วยงานดีเด่นของชาติ

ประจำปี ๒๕๓๕ จำนวน ๑๑ ราย

๑. นายธนิต อยู่โพธิ์
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)
๒. นายบุญถิ่น อัตถากร
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านบริหารการศึกษา)
๓. พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ
๔. คุณหญิงสมศรี กันธมาลา
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)
๕. นายแพทย์ ประพันธ์ ภาณุภาค
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)
๖. นายคำรณ บุญเขต
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการเมืองและการปกครอง
๗. นายพรเทพ พรประภา
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๘. นายอยู่ สุนทรชัย
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาชุมชนและชนบท)
๙. กรมประมง
หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ (ประเภทองค์กรของรัฐ)
๑๐. มูลนิธิฮั่วเคี้ยวป้อเด็กเชียงตุง (ป้อเด็กตุง)
หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)
๑๑. หอการค้าจังหวัดตรัง
หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ (ประเภทองค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร)

สารบัญ

หน้า

นายธนิต อยู่โพธิ์	๓
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)	
นายบุญถิ่น อัตถากร	๑๙
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านบริหารการศึกษา)	
พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์	๓๗
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ	
คุณหญิงสมศรี กันธมาลา	๔๙
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)	
นายแพทย์ ประพันธ์ ญาณภาค	๕๙
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)	
นายคำรณ บุญเขต	๖๙
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการเมืองและการปกครอง	
นายพรเทพ พรประภา	๗๗
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
นายอยู่ สุนทรชัย	๘๙
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาชุมชนและชนบท)	
กรมประมง	๑๐๓
หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ (ประเภทองค์กรของรัฐ)	
มูลนิธิช่วยเด็กเขียงตั้ง (ป่อเต็กตึ๊ง)	๑๑๗
หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)	
หอการค้าจังหวัดตรัง	๑๒๗
หน่วยงานดีเด่นของชาติสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ (ประเภทองค์กรภาคเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร)	

นายธนิต อยู่โพธิ์

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

อดีตเด็กวัดมหาธาตุ ลูกชาวนาจากจังหวัดนครสวรรค์ ในตอนปฐมวัยบรรพชาอุปสมบทในพระพุทธศาสนา อุตสาหะเล่าเรียนพระปริยัติธรรม จนมีความรู้ความสามารถสอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค ซึ่งเป็นวุฒิสูงสุดของการศึกษาแห่งคณะสงฆ์ไทย เมื่อลาสิกขาบทแล้วได้ออกไปรับราชการ ด้วยความสัตย์ซื่อและขยันขันแข็ง ได้เลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งจนเป็นข้าราชการสูงสุดในกรมศิลปากรจนได้รับแต่งตั้งเป็นอธิบดี ขณะปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ทำประโยชน์ยิ่งต่อประเทศชาติเหลือคณนา และเมื่อเกษียณอายุราชการก็กลับเข้าวัดปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน ในที่สุดก็ได้รับผลของการปฏิบัติวิปัสสนาสมความมุ่งหมายเมื่อออกจากการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานแล้ว ได้อุตสาหะรจนานั่งสวดมนต์เกี่ยวกับพระศาสนามากมายหลายเล่ม ล้วนแต่เป็นหลักฐานสำคัญในการปฏิบัติ เป็นอุบาสกผู้มีความรู้พร้อมทั้งคันธุระและวิปัสสนาธุระคนหนึ่ง ซึ่งหาได้ยากยิ่งในโลกปัจจุบัน

ผู้ซึ่งมีคุณสมบัติ มีความเพียรอุตสาหะวิริยะควรแก่การยกย่อง เป็นแบบอย่างแก่นุชนรุ่นหลัง ดังกล่าว คือ นายธนิต อยู่โพธิ์ อดีตอธิบดีกรมศิลปากร บุคคลดีเด่นของชาติสาขาการพัฒนาสังคม ด้านศิลปวัฒนธรรม ปี พ.ศ. ๒๕๓๕

ชีวประวัติย่อ

นายธนิต อยู่โพธิ์ เกิดเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๔๕๐ ณ บ้านตำบลหนองโพ อำเภอดาคลี จังหวัดนครสวรรค์ เป็นบุตรของนายเมฆ และนางหมาน้อย อยู่โพธิ์ พื้นฐานอาชีพของบิดามารดาเป็นชาวนาฐานะปานกลาง ได้สมรสกับนางสาวหวาน บุตรี นายเข้ม นางชื่น จารุสดี มีบุตร ๓ คน ล้วนเติบโตเป็นกำลังสำคัญของชาติบ้านเมืองอยู่ในปัจจุบัน

ในด้านการศึกษาประถมวัย เริ่มการศึกษาที่โรงเรียนวัดหนองโพ ในตำบลที่อยู่อาศัย เมื่อสอบได้ชั้นประถมปีที่ ๓ แล้ว บิดามีความเห็นว่าการบุตรชายควรมีความก้าวหน้าในทางการศึกษาเล่าเรียน ประกอบกับมีญาติบรรพชาอยู่ที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ จึงได้ฝากฝังบุตรชายให้เข้ามาเรียนหนังสือในกรุงเทพฯ โดยอาศัยวัด อันเป็นความนิยมของนักการศึกษาในยุคนั้น การศึกษาในสมัยนั้น ผู้ที่จะมีอาชีพก้าวหน้าในราชการดี จะต้องมีความรู้ด้านภาษาหนังสือเป็นอย่างดี บิดาจึงสนับสนุนให้บรรพชาเป็นสามเณรศึกษาพระปริยัติธรรม ณ วัดมหาธาตุขึ้นเอง ท่านได้พากเพียรศึกษาอย่างหนัก จนสำเร็จสอบได้เปรียญธรรม ๙ ประโยค ในขณะที่ดำรงเพศเป็นพระภิกษุ อันนับได้ว่าเป็นการศึกษาสูงสุดของสงฆ์

ชีวิตราชการ

นายธนิต อยู่โพธิ์ ได้ลาสิกขาบทและสอบเข้ารับราชการเริ่มแรก ในแผนกโบราณคดีกรมศิลปากร เมื่ออายุได้ ๒๖ ปีเศษ เริ่มจากตำแหน่งเสมียนชั้นจัตวา อัตราเงินเดือน ๓๔ บาท ซึ่งก็นับว่าดีพอใช้และเพียงพอกับการใช้จ่าย สำหรับสภาพเศรษฐกิจและสังคมยุคนั้น

ด้วยความอุตสาหะวิริยะและซื่อสัตย์สุจริต ท่านได้รับความไว้วางใจจากผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นได้รับการปูนบำเหน็จความชอบ ได้เลื่อนขั้นเลื่อนเงินเดือน รวมทั้งได้พากเพียรเพิ่มพูนความรู้เป็นพิเศษ จนสามารถสอบเลื่อนขั้นเป็นข้าราชการชั้นตรี ชั้นโท และข้าราชการชั้นเอก รับผิดชอบการบริหารหน่วยงานและบังคับบัญชาบุคลากรในหน่วยงานด้วยเมตตาธรรมเป็นที่ตั้ง เป็นที่ยกย่องสรรเสริญของผู้ใต้บังคับบัญชามาโดยตลอด

ด้วยความพากเพียรศึกษาหาความรู้อย่างไม่จบสิ้น นายธนิต อยู่โพธิ์ ได้รับความเมตตาเรียกใช้ใกล้ชิดจากอธิบดีกรมศิลปากรสมัยนั้น ซึ่งได้รับยกย่องว่าเป็นนักปราชญ์ของโลกท่านหนึ่งคือ พระยาดำรงราชานุภาพ เป็นอันสมความตั้งใจที่เคยคิดไว้นานมาแล้ว ทั้งสองท่านได้เมตตาและทรงพระเมตตาประทานความรู้ทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี วรรณคดี และมีพระเมตตาดำรัสสนับสนุนให้กำลังใจในการทำงานราชการเป็นอันมากอยู่ตลอดเวลา

ได้ตำแหน่งอธิบดีบนพระเจดีย์ภูเขาทอง

พ.ศ. ๒๔๙๙ นายธนิต อยู่โพธิ์ ได้รับโปรดเกล้าฯ ให้เป็นข้าราชการชั้นพิเศษ ตำแหน่งผู้อำนวยการกองสังคตกรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรมสมัยนั้น จอมพล ป. พิบูลย์สงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ท่านนายกรัฐมนตรี และท่านผู้หญิงละเอียด พิบูลย์สงคราม มีความสนใจประวัติศาสตร์ กรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างมาก มีการเดินทางไปศึกษาและพักค้างแรมในวันสุดสัปดาห์เนืองๆ เป็นธรรมดาของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงวัฒนธรรมเป็นต้น ต้องจัดเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการที่มีความรู้ไปคอยอธิบายความเป็นมาของประวัติศาสตร์โบราณสถานและศิลปวัตถุต่างๆ ให้นายกรัฐมนตรีได้ทราบ รวมทั้งคอยรับบัญชาให้บูรณะซ่อมแซมปูชนียวัตถุสถานต่างๆ โดยของงบประมาณจากสำนักงานสลากกินแบ่ง ซึ่งค่อนข้างมีความคล่องตัวมากในสมัยนั้น

นายธนิต อยู่โพธิ์ ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้เป็นผู้ให้การต้อนรับคนหนึ่ง เมื่อได้ทำหน้าที่ก็ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบสูง เป็นที่พอใจของท่านนายกรัฐมนตรีมาโดยตลอด ท่านได้เตรียมการศึกษาค้นคว้า อ่านพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาอย่างหนัก จนจำพระนามพระเจ้าแผ่นดินและศักราชประจำรัชกาลได้อย่างแม่นยำ

ในวันอาทิตย์ที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๙ ถึงกำหนดจะต้องข้ามไปชมพระเจดีย์ภูเขาทองสมัยนั้น เป็นฤดูน้ำหลากต้องไปด้วยเรือรับจ้างซึ่งเป็นเรือแจว เมื่อคณะผู้เยี่ยมชมไปถึงก็ได้พากันขึ้นบันไดไปฐานทักษิณชั้นบน เมื่อได้อธิบายความเป็นมาจนคณะผู้มาเยือนมีความรู้พื้นฐานพอสมควร แล้วนายธนิต อยู่โพธิ์ ได้ยกคำกลอน “นิราศภูเขาทอง” ของสุนทรภู่ ประกอบคำบรรยาย เป็นที่ถูกใจ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรีเป็นอย่างมากท่านนายกฯ ได้เห็นมาปรารภว่า “ดีครับ” แต่ท่านนายกรัฐมนตรีได้ปรารภว่า “ธนิต มันชอบขัดคอผม” นายสังข์ (ผู้ใกล้ชิดจอมพล ป.พิบูลสงคราม) ได้ให้ความเห็นสนับสนุนว่า “คนมีความรู้ก็ชอบแสดงความรู้ ไม่ใช่ตั้งใจขัดคอหรอกครับ” ท่านนายกรัฐมนตรีเห็นด้วย จึงหันมายื่นมือให้จับ พร้อมกับพูดว่า “เฮ้ย เป็นอธิบดีกรมศิลปากรเสียที” นับว่าได้ตำแหน่งมาก่อนข้างประหลาดและการแต่งตั้งก็ผิดที่ผิดทางเอามากๆ

กรมศิลปากรต้องสร้างชาติ ๕ ชาติ

เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากรแล้ว ท่านได้นำเอาหลักการดำเนินงานของราชบัณฑิตยสภา สมัยสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ มาเป็นแบบอย่าง กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เป็นนายกรัฐมนตรีรวมทั้งนำเอาหลักการดำเนินงานอธิบดีคนก่อนมาปรับปรุงตามสภาพให้สอดคล้องกัน เช่น สมัยพลตรีหลวงวิจิตรวาทการและสมัยอนุমানราชธน เป็นต้น ล้วนแต่ก่อให้เกิดคุณประโยชน์ต่อการพัฒนากรมศิลปากรเป็นอย่างยิ่ง

ในปี พ.ศ. ๒๕๐๒ รัฐบาลได้ยุบกระทรวงวัฒนธรรม และให้กรมศิลปากรกลับมาขึ้นสังกัดกระทรวงศึกษา รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ฯพณฯ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ได้เชิญไปพบและสอบถามถึงงานหลักเร่งด่วนของกรมศิลปากร ท่านได้เรียนต่อ ฯพณฯ ว่า “กรมศิลปากรต้องสร้างชาติ ๕ ชาติครับ” ท่านรัฐมนตรีคงจะแปลกหูถึงกับถามย้าว่า “ว่าอย่างไรนะ” ต้องเรียนซ้ำอีกครั้งหนึ่ง ท่านจึงถามว่า “มีอะไรบ้าง” นายธนิต อยู่โพธิ์ ได้กราบเรียนว่าต้องสร้าง หอสมุดแห่งชาติ ๑ หอจดหมายเหตุแห่งชาติ ๑ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ๑ โรงละครแห่งชาติ ๑ และหอศิลป์แห่งชาติอีก ๑

โครงการจัดสร้างหอสมุดแห่งชาติและหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ได้เริ่มต้นขึ้นที่ท้าวสุทรี รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนอย่างดียิ่ง มีการระดมทุนจากผู้มีจิตเป็นกุศลโดยทั่วไป ได้มีการเตรียมบุคลากรให้สามารถจัดการบริหารและให้บริการ การค้นคว้าให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วไปเป็นไปตามหลักสากล ของการจัดหอสมุดระดับชาติ มีการส่งบุคลากรศึกษาและดูงานในต่างประเทศ เพื่อนำความรู้มาใช้พัฒนากิจการหอสมุดภายในประเทศ ประจักษ์พยานแห่งความสำเร็จ ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติที่ท้าวสุทรี ปัจจุบันนี้

ส่วนการสร้างโรงละครแห่งชาติแม้จะค่อนข้างมีปัญหาแต่ในที่สุดก็ตั้งเสร็จสมบูรณ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดโรงละครแห่งชาติ ณ วันพฤหัสบดีที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๐๘ ได้ทำการเปิดการแสดงศิลปวัฒนธรรมในด้านการแสดงละครดุริยางคศิลป์ ได้รับความนิยมนัดต่อกันมานับตั้งแต่บัดนั้น

ผลงานการเสริมสร้างและพัฒนาศิลปวัฒนธรรม

นับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๙ ใกล้สิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ ๒ นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ตามแบบฉบับของมิวสิก ละคร ฟ็อนรำ และดนตรีไทย ในกรมศิลปากรตกต่ำถึงขีดสุด หมดความนิยมจนเกือบจะดับสูญ กรมศิลปากรมีศิลปินทางโขนเหลืออยู่เพียง ๕ คน ศิลปินทางละคร ๑๓ คน ศิลปินทางดนตรีไทย ๑๐ คน พอจะจัดวงมโหรีปีพาทย์ได้สัก ๑ วง เท่านั้น มีหน้าข้า โรงเรียนนาฏศิลป์ (คือวิทยาลัยนาฏศิลป์พระนครทุกวันนี้) ของกรมศิลปากร ก็ต้องปิดและเลิกเรียนไปแล้ว ส่วนสถานที่และอาณาบริเวณก็ถูกกรมสารวัตรทหาร (ส.ท.) เข้าครอบครองอยู่เป็นเวลานาน นายธนิต อยู่โพธิ์ ต้องใช้ความเพียรพยายามอย่างหนักหน่วง จึงสามารถติดต่อขอโรงเรียนนาฏศิลป์และบริเวณอาคารสถานที่คืนมาด้วยความยากลำบากยิ่ง

นายธนิต อยู่โพธิ์ ได้เป็นผู้ฟื้นฟูนาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ตามประเพณีโบราณ ทั้งด้านโขน ละคร ฟ็อนรำ ให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง โดยรวบรวมศิลปินที่มีความรู้ความสามารถจากรั้ววังของเจ้านาย และขุนนาง ในสมัยรัชกาลที่ ๖ รัชกาลที่ ๗ มารวมไว้ที่กรมศิลปากร และช่วยกันปรับปรุงหลักสูตรการสอน และเปิดโรงเรียนนาฏศิลป์ขึ้นมาอีกครั้งหนึ่ง ทำการสอนนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ขึ้นมาใหม่ ปรากฏว่ามีศิลปินสำเร็จการศึกษาทางโขน ละคร และดนตรีไทยจากโรงเรียนนี้เป็นจำนวนมาก สามารถแบ่งกลุ่มจัดตัวละครออกแสดงพร้อมกันได้หลายคณะ มีวงดนตรีไทยประเภทปีพาทย์ มโหรี หลายวง สามารถตั้งเป็นวงดนตรีขนาด ๒๐๐ คน ขึ้นได้ไม่ยาก ต่อมาศิลปินผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนแห่งนี้ได้แผ่ขยายออกไปต่างจังหวัด และต่อมาได้จัดตั้งเป็นวิทยาลัยนาฏศิลป์ขึ้นในจังหวัดต่างๆ

โรงเรียนนาฏศิลป์เจริญรุ่งเรืองขึ้น แต่ละปีการศึกษามีผู้สนใจและรักในศิลปวัฒนธรรมไทยไปสมัครเข้าเรียนมากกว่าจำนวนที่จะรับได้มากมาย และแต่ละปีก็สามารถผลิตศิลปินทางนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์จบการศึกษาออกไปมากเช่นกัน กรมศิลปากรคัดเลือกผู้มีฝีมือเยี่ยมเข้ารับราชการในกรมศิลปากร แต่อัตราในกรมศิลปากรมีจำกัด ท่านได้ติดต่อเป็นการภายในฝากฝัง ให้สอบคัดเลือกเข้ารับราชการ ในตำแหน่งครูในกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ รวมทั้งฝากฝังไปยังศึกษาธิการจังหวัดต่างๆ มีข้ามนานข้าราชการที่จบจากโรงเรียนนาฏศิลป์ก็มีมากขึ้น ท่านจึงดำริจัดตั้งองค์การดุริยางคนาฏศิลป์ขึ้น เพื่อเป็นสถาบันช่วยพยุงส่งเสริมให้ศิลปที่กรมศิลปากรผลิตออกมาได้อิงอาศัย เป็นลู่ทางหารายได้เลี้ยง

งานเองให้มีกำลังรักษาและฟื้นฟูศิลปะและวัฒนธรรมของชาติในด้านนี้ อีกประการหนึ่งก็เป็นการช่วยส่งเสริมกำลังใจและเป็นศูนย์ผดุงฐานะศิลปินตามสมควรทั้งนี้โดยขอให้เจ้ากระทรวง ๑ ออกเป็นพระราชกฤษฎีกาจัดตั้ง “องค์การดุริยางคนาฏศิลป์” ขึ้นเพื่อเป็นศูนย์รวมศิลปินทางนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ในระยะแรกๆ อยู่ในความดูแลและควบคุมของกรมศิลปากรไปพลางก่อน องค์การดังกล่าวได้ดำเนินกิจกรรมบริหารจัดการแสดงและรับงานแสดง ศิลปทางด้านละคร ฟ้อนรำ รวมตลอดถึงดนตรีไทย ดนตรีสากล ส่วนหนึ่งก็เพื่อเผยแพร่ และธำรงไว้ซึ่งความงามในศิลปโบราณของไทย และอีกส่วนหนึ่งก็เพื่อเป็นรายได้ และเป็นทุนเลี้ยงชีพศิลปินในโครงการโดยไม่ต้องพึ่งงบประมาณของทางราชการมาเป็นเวลานาน นำเสียดายที่องค์การดังกล่าวได้ถูกยุบเลิกในโอกาสต่อมา เป็นผลให้ศิลปินด้านดุริยางคนาฏศิลป์ของเราอยู่ในกำมือของศิลปินที่อ่อนแอทางด้านเศรษฐกิจ ไม่มีกำลังเผยแพร่เพื่อต่อต้านวัฒนธรรมต่างชาติได้

จากการริเริ่มฟื้นฟูการแสดง และการศึกษานาฏศิลป์ไทยนั้น ทำให้มรดกผลงานศิลปะของบรรพบุรุษของไทยไม่สาบสูญ และมีการถ่ายทอดสืบต่อกันมาจนทุกวันนี้ ด้วยวิธีที่ท่านได้นำศิลปินของกรมศิลปากร ออกไปฝึกและรับถ่ายทอดการแสดงพื้นเมืองจากท้องถิ่นชนบท เช่น เดินกำรำเคียว ถ่ายทอดมาจากจังหวัดนครสวรรค์ รำหย่อย จากจังหวัดกาญจนบุรี รำเทิ่ง จากจังหวัดเพชรบุรีรวมทั้งได้นำครูจากจังหวัดกาฬสินธุ์มาสอน เชื้อกระดืบข้าว ให้แก่ศิลปินกรมศิลปากรรับถ่ายทอดไว้ การแสดงพื้นเมืองชุดต่างๆ ที่ริเริ่มขึ้นในสมัยของอธิบดีธนิต อยู่โพธิ์นี้ ได้รับความนิยมมีการฝึกซ้อมนำออกแสดงแพร่หลายมาจนทุกวันนี้

นอกจากนั้น เพื่อเป็นการจูงใจให้ศิลปินผู้สามารถกล้าคิดกล้าประดิษฐ์ ทำรำนานาฏศิลป์ที่มีแบบฉบับในการสร้างสรรค์ ท่านได้ร่วมกับครูนาฏศิลป์ชั้นนำ ประดิษฐ์ระบำใหม่ขึ้นไว้เป็นตัวอย่าง คือ ระบำโบราณคดีทั้ง ๕ ชุด มีชุดทวารวดี ชุดศรีวิชัย ชุดลพบุรี ชุดเขียงแสน และชุดสุโขทัย เป็นต้น ซึ่งได้จัดแสดงถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตรเป็นปฐมทัศน์ ณ พระที่นั่งอิศราวินิจฉัย เนื่องในโอกาสเสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ เมื่อ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๑๐ และหลังจากนั้นก็ได้รับความนิยมจากสถานศึกษา หน่วยงานราชการต่างๆ ขอนำไปออกแสดงต้อนรับแขกเมืองอยู่เนืองๆ ปัจจุบันได้มีการฝึกสอน แพร่หลายอยู่ในสถาบันการศึกษาต่างๆ จนทุกวันนี้

นายธนิตอยู่โพธิ์ ได้ริเริ่มงานใหม่ๆ ไว้มาก เช่น จัดให้มี “ดนตรีสำหรับประชาชน” ณ สังคีตศาลา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๑ มีการบรรเลงทั้งดนตรีไทย ดนตรีสากล มีการแสดงนาฏศิลป์และการแสดงพื้นเมือง ณ เวทีกลางแจ้ง ณ บริเวณพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร ทุกวันเสาร์และวันอาทิตย์ ตั้งแต่เวลา ๑๖.๐๐ น. จนย่ำค่ำเป็นประจำทุกปี รวมทั้งให้โอกาสศิลปินภายนอกได้แสดงศิลปะและพัฒนาฝีมือของตนในสถานที่ราชการได้ด้วย

นอกจากกิจกรรมดังกล่าว ท่านยังได้ริเริ่มงานดีๆ ไว้อีกมาก เช่น ริเริ่มจัดให้งานสัปดาห์ งานดนตรีมหกรรม ใช้เวลา ๑ สัปดาห์ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ชมศิลปการแสดงของภาคต่างๆ เช่น มโนราห์ เซิ้ง ฟ้อน รวมทั้งได้เชิญชวนไปยังสถานทูตและสำนักวัฒนธรรมต่างประเทศให้ส่งศิลปการแสดงมาร่วมการแสดงด้วย

ริเริ่มให้มีโบราณคดีสัญจร นำชมโบราณวัตถุสถานในจังหวัดต่างๆ ริเริ่มให้มี “วรรณคดีสัญจร” เป็นครั้งคราว นำชมสถานที่และภูมิประเทศที่กล่าวถึงในวรรณคดีสำคัญ เช่น ขุนช้างขุนแผน นิราศสุนทรภู่ เพื่อให้ผู้ร่วมสัญจรได้เรียนรู้ประวัติและวรรณคดีสำคัญเรื่องนั้นๆ

ได้จัดตั้งหน่วยศิลปากรขึ้น ๙ หน่วย ทำหน้าที่สำรวจตรวจตราดูแลรักษา และซ่อมแซม บูรณะโบราณวัตถุ โบราณสถาน ครอบคลุมทั่วราชอาณาจักร รวมทั้งได้จัดสร้างพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติในจังหวัดต่างๆ รวม ๙ แห่ง มีพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดเชียงใหม่ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติรามคำแหง จังหวัดสุโขทัย เป็นต้น

ในส่วนของ การสำรวจและขุดค้นโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในป่า ในถ้ำ และใต้ดิน ก็ได้เริ่มขึ้นในสมัยที่ท่านดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารอยู่ เช่น เริ่มการขุดค้นศิลปวัตถุเครื่องปั้นดินเผา จังหวัดอุดรธานี อันมีชื่อติดอันดับโลก ได้ดำเนินการจัดส่งศิลปวัตถุที่ขุดค้นได้ไปคำนวณอายุในเชิงวิชาการ ณ มหาวิทยาลัยเพิลเดเนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นผลทำให้ได้ทราบถึงอายุของการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์ในยุคโบราณบนผืนแผ่นดินไทย

สำหรับการดำเนินการสำรวจค้นคว้าโบราณวัตถุสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ที่ตำบลบ้านเก่า จังหวัดราชบุรี ได้พบวัสดุเครื่องดำรงชีพของมนุษย์ยุคเก่า ท่านได้ร่วมมือกับนักปราชญ์ชาวฮอลันดา และเดนมาร์ก และได้ส่งโบราณวัตถุเหล่านั้นไปแสดงในต่างประเทศ เป็นผลให้หลายประเทศรู้จักดินแดนของประเทศไทยดียิ่งขึ้น

งานในด้านจิตกรรมฝาผนัง ท่านก็ได้ริเริ่มและวางพื้นฐานทางวิชาการไว้อย่างรอบคอบ นายอนิโต อยู่โพธิ์ และศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี ได้ร่วมเดินทางไปสำรวจด้วยตนเอง มีการขึ้นทะเบียนและสงวนไว้เป็นสมบัติของชาติ ท่านได้พบจิตกรรมฝาผนังสกุลช่างต่างๆ ที่เก่าแก่และมีชื่อหลายแห่ง เช่น ในถ้ำศิลป์ จังหวัดยะลา ภาพจิตกรรมฝาผนัง ภายในองค์พระปรางค์ วัดมหาธาตุ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพจิตกรรมฝาผนังภายในองค์พระปรางค์ วัดมหาธาตุ จังหวัดราชบุรี ภาพจิตกรรมฝาผนังในโบสถ์และศาลาการเปรียญ วัดใหญ่สุวรรณาราม และภายในพระอุโบสถวัดเกาะแก้วสุทธาราม จังหวัดเพชรบุรี

ในพระปรางค์วัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในพระเจดีย์วัดศรีชุมและวัดเจดีย์เจ็ดแถว จังหวัดเชียงใหม่ และภาพแกะสลักผนังถ้ำ ในถ้ำเขาน้ำพุ จังหวัดสระบุรี ฯลฯ ภาพต่างๆ เหล่านี้ได้มีการถ่ายรูป ทั้งสี และขาวดำจัดแสดงให้ประชาชนชม พร้อมทั้งเขียนคำอธิบาย รวมทั้งจัดพิมพ์เป็นเล่มชื่อหนังสือ วิวัฒนาการจิตรกรรมฝาผนัง ๒๕๐๒ และ The Origin and Evolution of Thai Murals เป็นที่ซาบซึ้งยกย่องภูมิปัญญาแนวคิดและปรัชญาชีวิตของช่างไทยทั้งชาวไทยและต่างประเทศเป็นอย่างมาก

งานนิพนธ์

นายธนิต อยู่โพธิ์ ได้ใช้ความวิริยะอุตสาหะเป็นอย่างมาก ในการค้นคว้า แต่ง แปล และเรียบเรียง ตรวจสอบ และตรวจแก้ ขำระหนังสือต่างๆ ไว้เป็นอนุสรณ์แห่งบรรณพิภพมากกว่า ๒๐๐ เรื่อง มีทั้งเรื่องสารคดีทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี วรรณคดี ศิลปทางนาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ เรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรม และศาสนา ซึ่งเน้นหนักทางด้านพระพุทธศาสนา อันหล่อหลอม นายธนิต อยู่โพธิ์ มาตั้งแต่อดีต หลายเรื่องเป็นตำราสำหรับตำราไว้อ้างอิง สำหรับนักวิชาการในปัจจุบันควรบันทึกไว้ เช่น ประวัติการเสียดินแดนสยามทั้ง ๔ ครั้ง เรื่องเกี่ยวเนื่องกับทางโบราณคดี ได้แก่ เรื่องสุวรรณภูมิ ความรู้เรื่องพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพระนคร, สมุดภาพการแต่งกายตามสมัยประวัติศาสตร์ และโบราณคดีเรื่องพระพุทธรูปศิลาขาวสมัยทวารวดี และเรื่องธรรมจักร เป็นต้น

ส่วนเรื่องเกี่ยวข้องกับวรรณคดี ท่านได้เรียบเรียงไว้เป็นบันทึกฐานเป็นจำนวนมากเช่นกัน ดังเช่น วรรณคดีกับชีวิตและการเมือง, สมเด็จพระนารายณ์มหาราช และนักปราชญ์ราชกิจในรัชสมัย, ประวัติและโคลงกำสรวลศรีปราชญ์, บทกวีนิพนธ์พระศรีมโหสถ พร้อมด้วยประวัติและหมายเหตุ, เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศ พระประวัติและบทร้อยกรอง เป็นต้น

ในเรื่องของศิลปทางนาฏศิลป์และดุริยางคศิลป์ ท่านได้นิพนธ์ไว้เพื่อเป็นตำราใช้ค้นคว้าอ้างอิงได้หลายเรื่อง เช่น โขน, ศิลปะ ละครรำ หรือคู่มือนาฏศิลป์ไทย, ประวัติเครื่องดนตรีไทยและตำนานการผสมวงมโหรีปี่พาทย์และเครื่องสาย และมีเรื่องแปลจากภาษาต่างประเทศในประเภทเดียวกัน มีศิลปและศีลธรรม, ความหมายและจิตวิทยาเกี่ยวกับสี และภาพเปลือยเป็นศิลปหรืออนาจาร

เรื่องเกี่ยวกับศาสนามีเรื่องภาวะเศรษฐกิจในสมัยพุทธกาล ดนตรีในพระธรรมวินัย, ตำนานเทศมหาชาติ ฯลฯ

ท่านได้ตรวจแก้ชำระคำกลอน เรื่องพระอภัยมณีภาคจบบริบูรณ์, กลอนเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนภาคบริบูรณ์, สมุทรโฆษคำฉันท์, แปลนิทานกตยา, พระพุทธประวัติตอนต้น ฉบับพระพุทธโฆษาจารย์ ฯลฯ

นายอนิต อยู่โพธิ์ มีความสนใจด้วยตนเอง โดยมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเผยแพร่ ศิลปวัฒนธรรมและจารีตประเพณีของไทยให้เป็นที่รู้จักกันแพร่หลายและเกิดความสนใจไปทั่วโลก ได้ร่วมกับท่านเจ้าคุณพระยาอนุนามราชธน จัดทำหนังสือ “ชุดวัฒนธรรมไทย” มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Thai Culture New Series เป็นอนุสารภาษาอังกฤษว่าด้วยขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมไทย มีเรื่องต่างๆ ตลอดจนเรื่องราวด้วยภาษา และตัวหนังสือไทย โดยมีได้ใช้งบประมาณของทางราชการ และได้ส่งไปจำหน่ายในสหรัฐอเมริกา พร้อมกับส่งศิลปวัตถุไปแสดงด้วย

หนังสือชุดวัฒนธรรมไทยชุดนี้ ได้ช่วยให้ชาวโลกได้ทราบเรื่องเกี่ยวกับจารีตประเพณีและศิลปวัฒนธรรมไทยเป็นอย่างดี เพราะทุกครั้งที่พระราชอาคันตุกะของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จหรือเดินทางมาเยือนประเทศไทย ทางสำนักพระราชพิธีการได้รับการขอร้องให้จัดหามอบให้แก่คณะผู้มาเยือนเนื่องๆ

การบริหารการศึกษา

ในด้านการวางรากฐานการศึกษา ด้านการฟื้นฟู และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม นายอนิต อยู่โพธิ์ให้ความสนใจเป็นพิเศษ เมื่อขึ้นดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมศิลปากร ท่านได้รับแต่งตั้งเป็นผู้อำนวยการมหาวิทยาลัยศิลปากรด้วย ท่านได้ติดต่อทำความตกลงกับองค์ทายาทในสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ กราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาตขอพระราชทานสถานที่ และอาคารวังท่าพระถนนหน้าพระลาน เมื่อโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้วได้ซ่อมแซมอาคารเก่า ปรับปรุงสถานที่จากเรือนโรงไม้ ซึ่งเคยเป็นสถานที่สำหรับขังปืนและหล่อประติมากรรม โดยสร้างขึ้นใหม่เป็นอาคารก่ออิฐฉาบปูน ช่อมแซมปฏิสังขรณ์ อาคารบ้านเรือน อาคารบรรยาย และประกอบกิจกรรมของนักศึกษา โดยขอให้รัฐบาลจัดสรรงบประมาณส่งเสริมเป็นประจำทุกปี จนมีสภาพเหมาะสมที่จะเป็นสถาบันการศึกษาด้านศิลป จิตรกรรม ประติมากรรม ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

ในด้านขวัญและกำลังใจบุคลากรของมหาวิทยาลัยศิลปากร ก็เสื่อมโทรมอยู่มาก ด้วยอาจารย์ผู้สอนผู้บรรยาย ล้วนแต่มีฐานะเป็นลูกจ้างเท่านั้น ต่างกับมหาวิทยาลัยอื่นๆ ซึ่งมีฐานะเป็นข้าราชการมีเกียรติและมีฐานะ ท่านจึงได้เสนอพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยศิลปากรฉบับใหม่ ยกฐานะลูกจ้างที่มีคุณวุฒิและเชี่ยวชาญพิเศษเฉพาะด้านขึ้นเป็นข้าราชการสืบมาจนทุกวันนี้ส่วนหลักสูตรมหาวิทยาลัยศิลปากร ก็ได้สนับสนุนให้บรรดาคณาจารย์ได้ช่วยกันปรับปรุง ยกสร้างขึ้นใหม่ให้มีเนื้อหากว้างขวาง ครอบคลุมงานศิลปะทุกแขนง ดังเช่น มหาวิทยาลัยศิลปะในต่างประเทศ นับได้ว่าท่านเป็นผู้หนึ่งที่วางรากฐานงานช่างศิลปะระดับสูงไว้กับสถาบันการศึกษาศิลปะของประเทศที่สำคัญท่านหนึ่ง

ท่านได้กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินมาทรงประศาสน์
ปริญญาก่อนเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ ๑๒ ตุลาคม ๒๕๐๗ เป็นเกียรติประวัติแก่มหาวิทยาลัยและเป็นความ
ภาคภูมิใจของท่านเองอย่างเจี๊ยบๆ และต่อมาได้ถือกันเป็นประเพณี กราบทูลเชิญเสด็จพระราชดำเนิน
มาทรงประศาสน์ปริญญาก่อนเป็นประจำ

ส่วนด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม อันเป็นวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
ท่านได้ดำเนินการขอทั้งงบประมาณเป็นประจำทุกปี จัดให้มีการแสดงศิลปกรรมแห่งชาติประจำปีขึ้น
โดยชักชวนศิลปินด้านจิตรกรรม และประติมากรรมให้ส่งงานศิลปฝีมือของตนออกแสดงและประกวด
ฝีมือและแนวคิด มีการตั้งกรรมการขึ้นตัดสินให้รางวัลแก่ศิลปินฝีมือดีระดับต่างๆ รวมทั้งได้
กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขอพระราชทานภาพฝีพระหัตถ์มาร่วมแสดงด้วยและได้
ทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดการแสดงโดยถือเป็นประเพณีสืบมาจนทุกวันนี้ เป็นขวัญ
และกำลังใจแก่เหล่าศิลปินทั้งหลาย ตลอดจนประชาชนผู้ที่สนใจงานศิลปะ ก็ให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้น
เป็นโอกาสให้ศิลปินทุกแขนงได้พัฒนาฝีมือความสามารถของตนเองรุ่งเรืองสืบต่อกันมาจนทุกวันนี้

ผลงานอันประทับอยู่บนความทรงจำ

ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และประณิธานอันแน่วแน่ และด้วยการทุ่มเทพลังและความสามารถ
ที่ตนมีอยู่ให้กับงานในความรับผิดชอบท่านได้รับความไว้วางใจจากทั้งรัฐบาลภายในและรัฐบาลต่างประเทศ
ให้นำคณะนาฏศิลป์ของกรมศิลปากรไปแสดง เป็นการเจริญสัมพันธ์ไมตรีในประเทศต่างๆ ดังเช่น
ประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย สหภาพพม่า ลาว และญี่ปุ่น เป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและ
สร้างความเข้าใจอันดีต่อกันโดยใช้ศิลปะเป็นสื่อและเป็นการพัฒนาศิลปะด้านการแสดงของประเทศให้
ทัดเทียมกับประเทศที่เจริญแล้วด้วย

ในโอกาสที่พระราชอาคันตุกะและประมุขต่างประเทศเดินทางมาเยือนประเทศไทย รัฐบาลทุก
สมัยได้มอบหมายให้ท่านดำเนินการจัดแสดงนาฏศิลป์ไทยถวายหน้าพระที่นั่งทุกครั้ง ดังเช่น ในการจัด
แสดงถวายเจ้าหญิงอเล็กซานดรา ณ หอประชุมสนามเสือป่า, ทรงต้อนรับสมเด็จพระเจ้ากรุงเดนมาร์ก
และสมเด็จพระราชินีอินกริด, ทรงต้อนรับสมเด็จพระราชาธิบดีเบลเยียม และสมเด็จพระราชินีฟาปิโอล่า,
ทรงต้อนรับประธานาธิบดีสาธารณรัฐเยอรมนี สมเด็จพระเจ้ากรุงนอร์เวย์ ณ หอประชุมมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์, ทรงต้อนรับมกุฎราชกุมารญี่ปุ่น (องค์พระจักรพรรดิปัจจุบัน) ทรงต้อนรับสมเด็จพระ
พระราชินีมาเลเซีย ณ หอประชุมมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และในการทรงต้อนรับ ฯพณฯ โยนาส
ประธานาธิบดีแห่งสาธารณรัฐออสเตรีย, ในการทรงต้อนรับ ฯพณฯ ลินคอน บี.ยอห์นสัน ประธานาธิบดี
แห่งสหรัฐอเมริกาและภริยา ณ โรงละครแห่งชาติและพระราชอาคันตุกะอื่นๆ อีกหลายครั้งซึ่งล้วน

ประทับอยู่ในความทรงจำของท่านแสดงถึงความรอบรู้และความสามารถเป็นที่วางใจของรัฐบาล และเป็นที่พอพระทัยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาโดยตลอด

ชีวิตหลังเกษียณ

นายอนิต อยู่โพธิ์ รับราชการอยู่ถึง ๓๔ ปี ๕ เดือน เกษียณอายุออกมารับพระราชทานบำนาญ เมื่อ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๑ ในฐานะผู้ทรงความรู้และเชี่ยวชาญด้านศิลปและวัฒนธรรม ท่านได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการชำระประวัติศาสตร์ไทย กรรมการจัดพิมพ์เอกสารทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และโบราณคดี และกรรมการอื่นๆ อีกหลายคณะ สุดท้ายทางราชการจะเห็นชอบเหมาะสม ท่านอุทิศตนให้เต็มสติปัญญา ซึ่งเป็นผลดีต่อราชการเป็นอย่างมาก

แม้จะล่วงเข้าปัจฉิมวัย นายอนิต อยู่โพธิ์ ก็ยังมีได้หยุดทำงาน ท่านได้ตั้งประเด็นไว้ตั้งแต่ก่อนเกษียณอายุราชการว่า จะต้องศึกษาค้นคว้างานศิลป วรรณคดี ประวัติศาสตร์ และโบราณคดี ที่ตนเองบริหารงานมาให้กว้างขวาง และถูกต้องต่อไปกับย้อนกลับไปศึกษาระยะและบาลี ที่เคยศึกษาเล่าเรียนมาแต่เดิม ตั้งใจใช้ชีวิตในเวลาว่างบำนาญให้มีประโยชน์แก่ส่วนรวม จึงมุ่งอ่านหนังสือพุทธประวัติสำนวนต่างๆ อ่านหนังสือธรรมะและคำภีร์บาลี นำคำอธิบายออกเผยแพร์โดยเฉพาะคำภีร์ธัมมปัทมสูตร, มังคลัตถิยนิ และคัมภีร์วิสุทธิมรรค เป็นต้น และเพื่อให้ได้รับความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ท่านได้เดินทางไปนมัสการสังเวชนียสถาน ยังประเทศอินเดีย อีกครั้งหนึ่ง โดยพักอยู่นับเดือน แม้จะเคยไปหลายครั้งแล้ว แต่มีภาระอื่นจึงทำให้ขาดความเป็นอิสระไม่เหมือนชีวิตหลังเกษียณทำให้เกิดปัญหาเห็นแจ้งตามคำสอนของพระบรมศาสดาลึกซึ้งยิ่งขึ้น แต่พระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นของเที่ยงแท้แน่นอน เช่น ตรัสสอนว่า “ทุกขัง อริยสัจจัง” จะต้องเป็นเช่นนั้น ไม่เปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างอื่น

นายอนิต อยู่โพธิ์ ได้เริ่มปฏิบัติธรรมด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เกิดประสบการณ์และสภาวะใหม่ซึ่งไม่เคยพบมาก่อนหลายอย่าง ไม่สามารถใช้ประสบการณ์และความรู้ที่มีอยู่ตัดสินด้วยตนเองได้เกิดความสงสัยในความถูกต้อง แล้วก็พบว่าพระพุทธองค์ทรงตรัสสอนไว้ว่า “ยตาภูต ญาณทัสสนาย สตนูปรายสิตพโพ” เพื่อรู้ตามความเป็นจริงต้องเข้าหาครูอาจารย์ เป็นต้น ท่านจึงได้เข้าฝึกปฏิบัติธรรมกับท่านภักทันตะอาสาเถระ พระกัมมัฏฐานาจารย์ สำนักวิปัสสนากัมมัฏฐานวิเวกอาศรม จังหวัดชลบุรี ปฏิบัติอยู่ได้คำแนะนำสั่งสอนของท่านหลายพรรษา ได้รับความรู้ดีในเรื่องวิปัสสนาพอสมควร และเมื่อออกจากการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานแล้ว ได้รจนาหนังสือตำราเกี่ยวกับวิปัสสนามากมายหลายเล่ม เฉพาะที่เป็นที่นิยมมีไว้เป็นคู่มือปฏิบัติธรรม ก็คือ วิปัสสนานิยาม, สติปัฏฐานสำหรับทุกคน และวิสุทธิญาณนิเทศ เป็นต้น

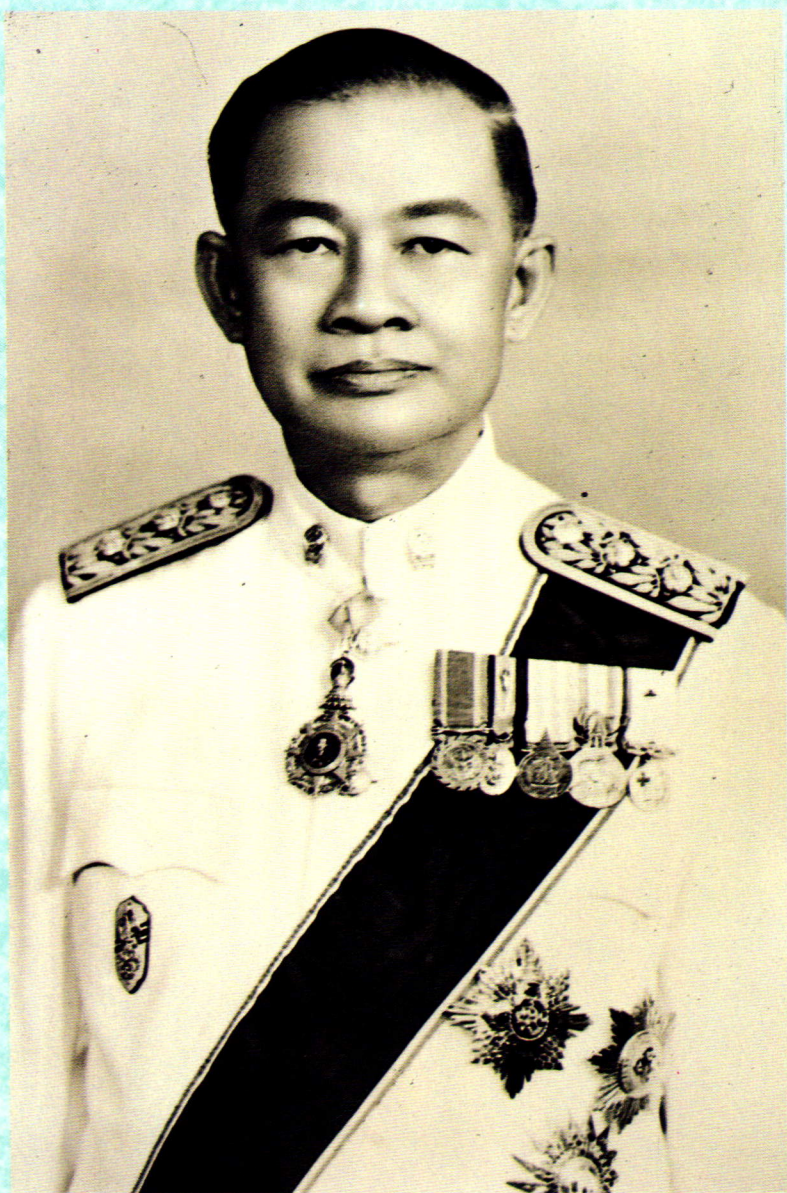
แม้ในปัจจุบัน นายธนิต อยู่โพธิ์ ก็ยังอุทิศตนเพื่อการพระศาสนาไม่หยุดยั้ง ทำการสอน บรรยายหัวข้อธรรมต่างๆ ณ มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัยหลายวิชา และยังเรียบเรียงค้นคว้าพิมพ์เผยแพร่ หนังสือธรรมแจกจ่าย เป็นวิทยาทานมิได้ขาด

ด้วยผลงานริเริ่มหลากหลายเป็นประโยชน์ต่อการสืบสายศิลปวัฒนธรรมของไทย และเป็น ตัวอย่างของการอุทิศเพื่อประเทศชาติ และพระศาสนาโดยแท้ คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ ผลงานดีเด่นของชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ จึงเห็นสมควรยกย่องให้

นายธนิต อยู่โพธิ์

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติสาขาการพัฒนาสังคม (ด้านศิลปวัฒนธรรม)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

นายบุญถิ่น อัตถากร

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

จากวันที่รับคำสั่งให้ดำรงตำแหน่งรักษาการอธิบดีกรมการฝึกหัดครู จนถึงวันที่พ้นจากตำแหน่งอธิบดีกรมการฝึกหัดครู เพื่อก้าวไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น เป็นช่วงเวลายาวนาน ๑๔ ปี มีผลงานเป็นที่ยอมรับและประทับใจในความสามารถแก้ไขราชการกรมการฝึกหัดครูรุ่งโรจน์ที่สุดสุด ถ้าเป็นประวัติศาสตร์ก็ต้องใช้คำว่า “ยุคทอง” ของกรมการฝึกหัดครูฉะนั้น ทั้งนั้นนอกเหนือจากสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองเอื้ออำนวยอยู่บ้างส่วนหนึ่งแล้ว ส่วนที่สำคัญคือ คุณสมบัติพิเศษเฉพาะตัวของท่านหลายคนใช้คำว่า “ท่านเป็นคนกล้าเสี่ยง กล้าตัดสินใจ และผลักดันงานโดยไม่ลังเล” ท่านจึงได้ชื่อว่าเป็นนักบริหารมืออาชีพเป็นนักการศึกษาด้วยจิตวิญญาณ

นักการศึกษาที่กล่าวถึง คือ นายบุญถิ่น อัตถากร

ประวัติความเป็นมา

นายบุญถิ่น อัตถากร เป็นชาวจังหวัดมหาสารคาม เป็นบุตรคนที่ ๕ ในจำนวน ๘ คน ของนายทองดี นางแก้ว อัตถากร มารดามีเชื้อสายสืบสกุลมาจากท้าวมหาชัย (พระเจริณราชเดช) เจ้าเมืองมหาสารคามคนแรก บิดาของท่านเสียชีวิตเมื่ออายุท่านได้เพียง ๑๑ ปี จึงต้องอยู่ในความดูแลของแม่ซึ่งประกอบอาชีพค้าขาย แม้จะอยู่ในตระกูลใหญ่ แต่ก็มิได้มีทรัพย์สินเงินทองอะไรนัก

คุณแม่แก้ว อัตถากรเป็นผู้มองไกล และเห็นความสำคัญของการศึกษา พยายามเคี่ยวเข็ญและส่งเสริมให้ลูกทุกคนมีการศึกษา นายบุญถิ่น อัตถากร เริ่มการศึกษาระดับประถมที่โรงเรียนสารคามพิทยาคมจนจบชั้นมัธยมปีที่ ๓ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของโรงเรียนประจำจังหวัดในสมัยนั้น

คุณแม่แก้วได้พาอาจารย์บุญถิ่น เข้ามาฝากพระที่พอจะรู้จักกันอยู่ในกรุงเทพ และสอบเข้าเรียนต่อในชั้นมัธยมปีที่ ๔-๕-๖-๗ ที่วัดปทุมคงคา แต่ด้วยความที่เป็นเด็กเรียนดีมาก่อนจึงสามารถข้ามชั้นเรียนได้ ๑ ชั้น โดยใช้เวลาเรียนเพียง ๓ ปี ในช่วงเวลา ๓ ปีนี้ อาจารย์บุญถิ่น อาศัยข้าววัดถึง ๓ วัด คือ วัดดวงแข, วัดสามปลื้ม และวัดสระเกศ ด้วยเหตุที่พระแต่ละรูปที่รับฝากไว้ กลับบ้านนอกบ้าง ลาสิกขาบ้าง แต่ด้วยความที่ท่านเป็นเด็กวัดชั้นดี ประณิบัติพระ ตามพระออกไปบิณฑบาต ดูแลกุฏิ เสนาสนะเป็นที่เรียบร้อย พระท่านจึงถือเป็นภาระฝากต่อๆ กันไป ในที่สุดท่านมาเป็นศิษย์วัดสระเกศ การศึกษาของท่านเรียนดีมาโดยตลอด อาจารย์คุณพระสันธิวิทย์พัฒนา ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดปทุมคงคา เห็นความสามารถและความเป็นคนดี จึงมีเมตตาชวนให้ไปอยู่บ้านด้วย ท่านได้ไปอยู่บ้าน

คุณพระสันธิยาพัฒน์เพียง ๒-๓ เดือน ก็สามารถสอบชิงทุนเล่าเรียนรัฐบาล ไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษได้
ทั้งๆ ที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมปีที่ ๗ และมีนักเรียนเข้าสอบแข่งขันจำนวนมากหลายคน จบชั้นมัธยม
ปีที่ ๘ ซึ่งเป็นชั้นสูงสุดของระดับเตรียมอุดมศึกษา และหลายคนกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมหาวิทยาลัยปี ๑
ก็มาสอบแข่งขันด้วย แต่ท่านก็สามารถฟันฝ่าอุปสรรคไปได้

ในความเป็นจริงนั้น ท่านมิได้มีความคิดฝันมาก่อนเลยว่าจะสามารถสอบชิงทุนได้ด้วยสภาพ
การเรียน และความเป็นอยู่แร้นแค้นขัดสนมาก ไม่ทราบชะตากรรมว่าจะต้องออกจากโรงเรียนเมื่อใด
เพราะเงินทองจะใช้จ่ายก็ไม่ค่อยมี บิดาก็เสียชีวิต แม่ก็เลี้ยงลูกหลายคน ล้วนกำลังเรียนทั้งสิ้น ท่านได้
เงินจากมารดาปีละ ๑๕๐ บาท จ่ายเป็นค่าเล่าเรียนปีละ ๖๐ บาท ที่เหลือเป็นค่าหนังสือและเสื้อผ้าจิปาถะ
เพียงเท่านั้นแม่ก็อุตส่าห์เจียดมาให้

ไปเมืองนอก

บนเส้นทางแห่งความสำเร็จนั้น อุปสรรคเป็นเครื่องวัดคุณสมบัติของนักต่อสู้ชีวิต และหาก
ผ่านพ้นไปได้ก็ถือเป็นกำไร และบทเรียนบทหนึ่งเป็นอุทาหรณ์ สำหรับทุกๆ คน

อาจารย์บุญถิ่น ก็เช่นกันเมื่อสอบชิงทุนได้ ตามระเบียบราชการต้องมีผู้ค้ำประกันในกรณีไม่
ขดใช้ทุนหรือไม่กลับมาใช้ทุน ต้องใช้หลักทรัพย์ซึ่งมีราคามากพอสมควร อาจารย์บุญถิ่น ไม่มีญาติอยู่ใน
กรุงเทพฯ เลย มีพี่ชาย คือ อาจารย์บุญชนะ อุตตการ ซึ่งก็เป็นเด็กวัดอายุก็ยังไม่ถึง ๒๐ ปี ไม่สามารถ
เป็นผู้ค้ำประกันได้ ทั้งสองพี่น้องจึงเพียรหาผู้ค้ำประกันที่เชื่อถือและยอมเสี่ยงกับภาระอันหนักซึ่งในที่สุด
พระรูปหนึ่ง เป็นชาวจังหวัดมหาสารคาม ท่านชื่อนนท์ รับเป็นผู้ค้ำประกันให้โดยต้องนำที่ดินที่ท่านมีอยู่
มาเป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันให้ อาจารย์บุญถิ่นจึงได้เดินทางไปศึกษาต่อต่างประเทศได้ ท่านอาจารย์
นนท์จึงเป็นอีกผู้หนึ่ง ที่อาจารย์บุญถิ่นรำลึกถึงพระคุณ และหาโอกาสตอบแทนคุณอยู่เสมอมิได้ขาด นับ
ได้ว่าท่านยึดถือความกตัญญูทศเวทที่เป็นที่ตั้ง

อาจารย์บุญถิ่น อุตตการ ออกเดินทางไปศึกษาต่อที่ประเทศอังกฤษ โดยทางเรือเมื่อปี พ.ศ.
๒๔๗๒ ในชั้นแรกเข้าเรียนชั้นมัธยมต่อที่ Weymouth College และ Brighton Technical College
เรียนจบชั้นมัธยมคะแนนค่อนข้างดี จึงสอบเข้าเรียนต่อในระดับปริญญาบัณฑิตที่ Royal College of
Science, Imperial College มหาวิทยาลัยลอนดอน ได้ประกาศนียบัตร A.R.C.S. และปริญญา
B.Sc. (Special) ในปี ๒๔๗๙ คืออีก ๖ ปีต่อมา

ทันทีจบการศึกษาท่านได้เดินทางกลับประเทศไทย โดยไม่ลังเลทั้งๆ ที่คะแนนที่สอบได้
สามารถเรียนต่อในระดับปริญญาโทและเอกได้ในทันที และเชื่อได้ว่าจะสามารถเรียนจบได้ในเวลาไม่ช้านัก
เพราะเป็นที่ล่ำลือกันในหมู่นักเรียนไทย ที่ไปศึกษาอยู่ในประเทศอังกฤษสมัยนั้นว่า อาจารย์บุญถิ่น อุตตการ

เป็นนักเรียนทุนชั้นหัวกระทิ ทั้งนี้ ก็เพราะเกิดความห่วงใยมารดาของท่านเป็นอย่างมากประการหนึ่ง อีกประการหนึ่งก็คือ ในขณะที่ท่านทรงศึกษาธิการขาดแคลนครูสอนวิทยาศาสตร์เป็นอย่างมากยิ่ง

รับราชการ

จากการปฏิรูปการศึกษาให้เป็นสากล ในสมัยรัชการที่ ๕ และการตราพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับขึ้นในรัฐบาลต่อมา และมีการจูงใจให้นักเรียนศึกษาต่อ ในระดับมัธยมมากขึ้น กระทรวงธรรมการต้องจ้างชาวต่างประเทศมาเป็นผู้บริหารการศึกษา และทำการสอนในโรงเรียนมัธยมทั่วไปทุกแห่งครูไทยซึ่งมีความรู้แนวเดียวกับชาวต่างประเทศมีน้อยรัฐบาลกำลังต้องการกำลังคนมาช่วยสอน ต้องการคนมีความรู้ช่วยคิดช่วยวางแผนฐานการศึกษาเป็นอย่างมาก อาจารย์บุญถิ่น กลับมาได้ทันเวลา เรียกได้ว่าท่านเป็นกลุ่มนักศึกษาไทยรุ่นบุกเบิก ที่สำเร็จมาทันเหตุการณ์พอดี และได้เข้าทำงานเป็นครูสอน เป็นนักเขียนตำราเรียน และเป็นนักบริหารชั้นนำที่ฝากผลงานไว้ในวงการศึกษามากมายมหาศาล เหลือที่จะนำมากล่าวอ้างได้หมด

อาจารย์บุญถิ่น อุตถการ เริ่มชีวิตราชการโดยเป็นครูทันทีที่กลับมาถึงเมืองไทย ในวันรุ่งขึ้น คือ วันที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๔๗๔ โดยได้รับบรรจุเป็นข้าราชการวิสามัญ ที่โรงเรียนวัดเทพศิรินทร์ สอนวิชา วิทยาศาสตร์ และต้องตระเวนสอนตามโรงเรียนอื่นๆ อีกหลายแห่งเช่น ที่โรงเรียนช่างกลปทุมวัน บพิตรโกมุข โรงเรียนฝึกหัดครูมัธยม และต้องไปเป็นอาจารย์สอนภาษาอังกฤษที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อีกด้วย

เป็นครูสอนที่อยู่โรงเรียนเทพศิรินทร์อยู่ ๓ ปี ในขณะนั้นตำราที่โรงเรียนใช้สอนมีน้อย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการสมัยนั้น เห็นเป็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างสมองของกระทรวงศึกษาธิการขึ้น จึงได้ตั้งกรมวิชาการขึ้น ระดมครู-อาจารย์ที่มีความรู้ มีความสามารถและมีประสบการณ์ในการสอนให้มาช่วยกันแต่งแปลตำราสำหรับตำราจากต่างประเทศบ้าง เรียบเรียงขึ้นมาใหม่บ้าง อาจารย์บุญถิ่น เป็นผู้ที่ถูกเรียกให้มาอยู่ในกรมวิชาการ ได้เขียนหนังสือ แบบเรียนตำราเรียน ไว้เป็นจำนวนมาก แบบเรียนที่ท่านภูมิใจมากและได้ทำอย่างประณีตบรรจง คือ แบบเรียนชุดธรรมชาติวิทยา ซึ่งเป็นชุดที่กระทรวงศึกษาธิการใช้เป็นแบบเรียนมาเป็นเวลายาวนาน

อธิบดีกรมการฝึกหัดครู

อาจารย์บุญถิ่น อุตถการ ได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้ากองการสัมพันธ์ต่างประเทศ เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๓ นับเป็นตำแหน่งบริหารครั้งแรกมีหน้าที่ประสานงานกับกรมกองต่างๆ ทั้งหมดของกระทรวงศึกษาธิการ กับหน่วยงานในต่างประเทศในการพัฒนาการศึกษา และให้ความร่วมมือกัน ด้วยคุณสมบัติที่ท่านมีสติปัญญาเฉียบแหลม มีโลกทัศน์กว้างขวาง แนวคิดทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ตลอดจนสามารถใช้

ภาษาต่างประเทศได้อย่างยอดเยี่ยม ตลอดระยะเวลา ๗ ปี ที่ท่านดำรงตำแหน่งอยู่ ได้ทำการติดต่อ จัดหาทุนการศึกษา จัดส่งข้าราชการไปศึกษาต่อในสาขาวิชาที่ขาดแคลน โดยประสานสัมพันธ์กับยูเอม มหาวิทยาลัยอินเดีย และองค์การยูเนสโก จนกระทั่งได้รับการช่วยเหลือในโครงการฝึกหัดครูชนบท ขึ้นที่จังหวัดอุบลราชธานีเป็นแห่งแรก และแห่งเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๐๐ ท่านได้รับแต่งตั้งเป็นอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ทั้งนี้เพราะรัฐบาลใน สมัยนั้นตระหนักดีถึงสภาพการขาดแคลนบุคคลากร ซึ่งนับแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๐๒ รัฐบาลได้ประกาศ ใช้แผนการศึกษาชาติ เป็นแผนแม่บทหลักในการจัดการศึกษาของชาติรวม ๓ ฉบับ ได้ขยายการศึกษา ออกไปอย่างรวดเร็ว เกิดภาวะขาดแคลนครูที่มีวุฒิ มีความสามารถอย่างต่อเนื่อง ที่สำคัญก็คือสภาพ โดยทั่วไปขณะนั้น กรมการฝึกหัดครูขาดแคลนไปทุกอย่าง ขาดผู้สอน ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดอาคารสถานที่ และขาดผู้สนใจเข้าเรียนครู ดังจะยกตัวอย่างวิทยาลัยครูอุบลราชธานี มีนักเรียน ๓๐๐ คน มีครูอาจารย์ ๒๐ คน ในจำนวนนี้มีวุฒิปริญญาตรีเพียง ๔ คน นอกจากนั้นไม่มีวุฒิปริญญา ไม่มีห้องวิทยาศาสตร์ และไม่มีโรงฝึกงานเลย

งานท้าทายอันดับแรกที่อาจารย์บุญถิ่นต้องลงมือทำอย่างเร่งรีบ คือ การขาดแคลนครูขณะนั้น ให้สำเร็จ ด้วยการเขียนโครงการวางแผนผลิตครูอย่างมีประสิทธิภาพระยะยาว ๑๐ ปี ซึ่งเมื่อรัฐมนตรี นำเสนอคณะรัฐมนตรี ก็ได้รับอนุมัติในทันที

ผลงานในตำแหน่งอธิบดีกรมการฝึกหัดครู

การอยู่ในตำแหน่งอธิบดีกรมการฝึกหัดครูเป็นเวลา ๑๔ ปี บอกถึงคุณสมบัติความสามารถ ความมุ่งมั่น และผลสำเร็จของงานอย่างแท้จริง หากไม่มีผลงานประจักษ์ชัด คงไม่สามารถเป็นผู้บริหาร ให้เกิดผลงานต่อเนื่องได้ยาวนานเช่นกัน

นับจากวันที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ดังจะสรุปผลงานท่าน ดังนี้

โครงการผลิตครูระยะยาว ๑๐ ปี

จาก พ.ศ. ๒๔๗๕-๒๕๐๒ รัฐบาลได้ประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ เป็นแม่บทหลักรวม ๓ ฉบับ ล้วนมีนโยบายขยายการศึกษาออกไปอย่างรวดเร็ว ภาวะการขาดแคลนครูจึงเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว สมัย นั้นรัฐบาลได้จัดตั้งครูประกาศนียบัตรจังหวัดขึ้น รับนักเรียนที่จบชั้นมัธยมปีที่ ๒-๓ เข้าเรียน ๒ ปี ซึ่ง เริ่มมาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๔ มีโรงเรียนระยะเริ่มต้น ๑๙ โรง วุฒิศูนย์สมัยนั้นเรียกว่าครูมูล (ป) ครูประโยค ประถม (ปป.) และครูประโยคมัธยม (ปม.) เป็นต้น ซึ่งต่อมาภายหลังสงครามโลก จึงได้โอนกิจการมา ให้กรมการฝึกหัดครูทำหน้าที่แทน

งานท้าทายอันดับแรกที่อาจารย์บุญดิน ต้องลงมือทำอย่างเร่งรีบ คือ การแก้ปัญหาการขาดแคลนครูขณะนั้นให้สำเร็จ ท่านได้เสนอโครงการผลิตครูอย่างมีประสิทธิภาพระยะยาว ๑๐ ปี และเมื่อรัฐมนตรีฯ นำเสนอ ครม. ก็ได้รับอนุมัติทันที ซึ่งอาจจะพูดได้ว่าเป็นการวางแผนระยะยาวทางการศึกษาเป็นครั้งแรกในประเทศไทย

ท่านได้ทำตารางเปรียบเทียบโดยละเอียด ถึงการเพิ่มของประชากร จำนวนเยาวชนในวัยศึกษาขบประมาณการก่อสร้างจำนวนครูที่จะต้องสูญเสียไปแต่ละปีงบประมาณ การผลิตครูแต่ละคน และจำนวนครูที่ต้องการเพิ่มขึ้นแต่ละปี ซึ่งพอจะสรุปได้โดยสังเขป คือ นักเรียนชั้นประถมจะเพิ่มขึ้นจำนวนน้อย ปีละประมาณ ๕๗,๐๐๐ คน นักเรียนชั้นมัธยมจะได้รับการเร่งรัดให้เกิดความนิยมและเพิ่มขึ้นปีละประมาณ ๙๐,๐๐๐ คน จากจำนวนนักเรียนที่เพิ่มขึ้น คาดคะเนได้ว่าจะต้องเพิ่มครูให้ได้ปีละ ๖,๕๐๐ คน จากประมาณครูที่ต้องการนี้ จะต้องมีนักเรียนฝึกหัดครูทุกระดับชั้นอยู่ในโรงเรียน ๒๒,๐๐๐ คน

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในสมัยต่อมา คือ นายสุกิจ นิมมานเหมินทร์ ได้แสดงความวิตกไว้ในคำปราศรัยที่มหาวิทยาลัยวิชาการศึกษาบางแสน เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๑๒ ความตอนหนึ่งว่า

“ที่ผมหนักใจมากเวลานี้ก็คือ เมื่อได้รับพระบรมราชโองการ ให้ผมมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ในฐานะที่ผมมีความรู้วิชาคณิตศาสตร์อยู่บ้างพอสมควร ก็ได้เลือกเอาสถิติการศึกษาของไทยเราปัจจุบันมาตรวจสอบดูก็เห็นว่า หากเราพูดถึงการขยายตัวของพลเมืองก็นับว่ามากมาย พลเมืองไทยเวลานี้เขาก็ว่ามีอยู่ราว ๓๒,๓๓,๓๔ ล้าน ก็แปลว่างอกขึ้นมาปีละล้านคนเป็นอย่างน้อย และเมื่อทำสถิติครั้งสุดท้ายเขาก็บอกว่ามีอย่างน้อย ๓๕ ล้าน ก็หมายความว่าเราจะมีประชากรเพิ่มอีกปีละ ๑,๑๕๕,๐๐๐ คน แล้วผมก็ถามอาจารย์บุญดิน อธิการ อธิบดีกรมการฝึกหัดครูซึ่งเคยทำงานกับผมมาตั้งแต่เป็นข้าราชการชั้นโท ขึ้นมาจนถึงข้าราชการชั้นพิเศษ ถามว่าท่านอธิบดีจะฝึกหัดครูออกมาได้ปีละเท่าใด ก็ตอบว่าปีนี้ได้ราว ๒,๕๐๐ คน ผมก็ถามว่าในเมื่อมันงอกปีละล้านกว่าซึ่งทางกฎหมายก็บังคับอย่างชัดเจนว่า พวกนี้จะต้องเข้าโรงเรียนแล้วจะเอาครูที่ไหนมาสอนเขา

...รัฐบาลไทยในเมื่อให้คำมั่นสัญญาว่าจะสนับสนุนการศึกษา ก็จะต้องมีครูบาอาจารย์ให้พอ ท่านที่เกษียณอายุไป หรือเพราะหย่อนสมรรถภาพ หรือเพราะตายไปไม่มีหนทางจะทดแทนได้ก็มีอีกคิดแล้วเราก็ต้องมีครูบาอาจารย์ถึง ๓๕,๐๐๐ คนต่อปี จะทำได้ไหม? ท่านอธิบดีก็บอกผมว่าทำทันทีนั้นไม่ได้ ต้องค่อยทำค่อยไป... ต้องมีเวลาอย่างน้อย ๑๐ ปี” ผมเชื่อว่าผมไม่อยู่ถึง ๑๐ ปี ตายเสียก่อนแน่ เพราะป่านี้ก็ ๖๓ แล้วแต่จะต้องเร่งๆ ทำทุกอย่างให้เห็นผลหรือทำให้เห็นช่องระหว่างผู้ที่ไม่มีการศึกษาอ่านหนังสือไม่ได้นี้ให้แคบเข้ามา ผมถามว่าต้องการเงินเท่าไร ท่านตอบว่าต้องการ ๑๕-๑๖ ล้านบาท ผมว่านั่นมันกล้วยน้ำหว่าไม่เป็นไร ผมนำเรื่องบอกคณะรัฐมนตรีว่า ต้องการเงินประมาณ ๒๕ ล้านบาท

เพราะตอนนี้จะเร่งผลิตฝึกหัดครูอาจารย์ให้เร็วขึ้นแล้วตามโรงเรียนมัธยมก็ไม่มีที่เรียนจะได้ขยายชั้นอีกของกรมวิสามัญจะจ่ายเงินอีก ๑๐ ล้าน รวมเป็น ๒๕ ล้าน (ซึ่งรัฐบาลก็ให้) แสดงว่าทางรัฐบาลพร้อมทุกเมื่อทุกประการแล้วที่จะสนับสนุนระบบการศึกษา... ผมก็ถามอธิบดีว่าเราพร้อมหรือยัง ท่านอธิบดีบอกว่าพร้อมแล้ว.....

คำปราศรัยดังกล่าว แสดงถึงปัญหาของบ้านเมืองในสมัยนั้น และความจำเป็นอย่างมากที่ต้องเร่งผลิตครูเป็นการด่วน เพื่อให้ทันกับความต้องการบุคลากรประเภทใช้มันสมองและมีมโนธรรม

โครงการฝึกหัดครูชนบท

อาจารย์บุญถิ่น อัตถากร มีความเชื่อมั่นว่า การพัฒนาระดับมาตรฐานชีวิตของคนไทยนั้น จะต้องเริ่มพัฒนาเกษตรกรรมในชนบทเป็นอันดับแรก ทำอย่างไรจึงมีคนช่วยแนะนำจนชาวบ้านสามารถช่วยตนเองได้ในเรื่องผลผลิต ช่วยสร้างถนนหนทางเพื่อติดต่อส่งขายผลผลิตได้สะดวก การแก้ปัญหาขาดน้ำดื่มมาใช้ การสร้างส้วมที่ถูกสุขลักษณะ การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดองค์กรที่เป็นเอกภาพสามารถสนองนโยบายนี้ได้ จะต้องเป็นองค์กรผู้นำทางด้านสติปัญญา และมีความรู้ในเรื่องเศรษฐกิจและพัฒนาควบคู่กันไปด้วย ซึ่งก็คือองค์กรครูนั่นเอง

แต่....ครูซึ่งมีคุณสมบัติดังกล่าว ก็ยังมีสภาพล้าหลังและถูกทอดทิ้งมาเป็นเวลานาน ใน พ.ศ. ๒๔๙๙ กระทรวงศึกษาธิการเริ่มดำเนินโครงการฝึกหัดครูชนบทขึ้น ที่วิทยาลัยครูอุบลราชธานีด้วย มีสถานที่กว้างขวางใช้ทดลองการเกษตรได้ ประกอบกับเป็นศูนย์กลางการอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ เพื่อยกระดับความรู้ชาวชนบทในด้านหัตถศึกษา การเกษตร อนามัยชุมชน และสัตตภัณฑ์ศึกษา จึงเป็นแหล่งชุมชนที่มีบุคลากรเพียงพอแก่การให้ความรู้และฝึกอาชีพต่างๆ ได้

ในระยะเริ่มแรกวิทยาลัยครูอุบลราชธานี อยู่ในลักษณะขาดแคลนทุกด้าน มีนักเรียน ๓๐๐ คน ครูอาจารย์ ๒๐ คน มีวุฒิปริญญาตรีเพียง ๔ คน นอกนั้นไม่มีวุฒิ วัสดุอุปกรณ์และอาจารย์ก็จำกัด

อาจารย์บุญถิ่น ได้ให้การสนับสนุนทั้งในด้านกำลังใจ งบประมาณของความช่วยเหลือจากองค์การศึกษาในต่างประเทศ ในระยะ ๑๐ ปีต่อมา สามารถตั้งวิทยาลัยฝึกหัดครูในส่วนภูมิภาคได้ถึง ๒๕ แห่งตามโครงการ ท่านประสงค์จะให้มหาวิทยาลัยครู ๒ จังหวัด ต่อ ๑ แห่งด้วย แม้ในขณะนั้น วิทยาลัยครูในส่วนภูมิภาค ก็สามารถผลิตครูในโครงการฝึกหัดครูชนบทได้มากกว่าปีละ ๖,๐๐๐ คน มีโรงเรียนในชนบทได้รับประโยชน์จากโครงการนี้ ๒๔๐ แห่ง มีส่วนได้รับผลในการพัฒนาชีวิตและครอบครัวไม่ต่ำกว่า ๙๕,๐๐๐ ครอบครัวจำนวน ๖๑๔ หมู่บ้าน

บรรดาครูทั้งหลายซึ่งจบการศึกษาตามโครงการฝึกหัดครูชนบท ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาชนบทอย่างกว้างขวางเมื่อเข้าไปอยู่ในพื้นที่ มีการร่วมมือกัน ระหว่างบ้าน-วัดและโรงเรียน มีการร่วมมือกัน

ปรับปรุงหมู่บ้าน ตัดถนนใหม่ จัดซื้อและสร้างขั้นใหม่ให้มีระเบียบ ตามแผนผังที่ได้ประชุมตกลงกันไว้ โดยอาศัยความร่วมมือซึ่งกันและกัน หมู่บ้านใกล้เคียงได้มาเห็นตัวอย่าง ก็ได้นำไปปรับปรุงบ้าง จึงเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมยิ่ง และเป็นตัวอย่างอันดีที่แสดงว่าชาวชนบทนั้น เขารักครอบครัว เป็นห่วงความเป็นอยู่ของเพื่อนร่วมสังคม ต้องการอยู่ดีกินดี ยอมเสียสละเพื่อส่วนรวม เพื่อนาคตและบุตรหลานของเขา หากมีผู้ชี้ทางปัญญาที่เขาศรัทธาและเชื่อถือ ดังเช่น ครูในโครงการฝึกหัดครูพัฒนาชนบท เป็นต้น

โครงการฝึกอบรมเด็กเล็กก่อนเกณฑ์บังคับเรียน ในโครงการฝึกหัดครูและ

บริการการศึกษา (Project Head Start)

โครงการนี้เป็นงานใหม่ ริเริ่มขึ้นในขณะที่ท่านอาจารย์บุญถิ่น เป็นอธิบดีกรมการฝึกหัดครู จัดเป็นโครงการหนึ่งที่สำคัญไม่ปรากฏในความคิดของนักการศึกษาใดมาก่อน

โครงการนี้ได้รับความช่วยเหลือจากองค์การ ยูนิเซฟ ให้บริการฝึกอบรมเด็กเล็กก่อนวัยเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษาในโครงการฝึกหัดครูชนบท มีโรงเรียนอยู่ในโครงการ ๕๐ แห่ง เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๐ จนถึง พ.ศ. ๒๕๑๔ รวม ๕ ปี มีสถานศึกษาฝึกหัดครูร่วมอยู่ในโครงการ ๒๕ แห่ง

จุดมุ่งหมายของโครงการนี้ ก็เพื่อช่วยพ่อแม่ของเด็กในชนบท ที่ไม่สามารถและไม่มีเวลาเพียงพอที่จะฝึกอบรมลูกหลานของตนให้มีความพร้อม ทางกาย อารมณ์ สังคมและปัญญา เพื่อที่จะเข้าเรียนในชั้นประถมศึกษาได้อย่างราบรื่น ในต่างประเทศยอมรับกันว่า การฝึกอบรมเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเร็วขึ้นเท่าใดเด็กก็จะสามารถมีความพร้อมได้ดีและเร็วขึ้นเพียงนั้น การเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กต้องมีกิจกรรมในการฝึกอบรม โดยวิธีการหลายๆ อย่างและซ้ำกันหลายๆ ครั้ง การฝึกอบรมเด็กเล็กมิได้มีความมุ่งหมายจะให้เด็กอ่านหนังสือออกและเขียนหนังสือได้เป็นสำคัญ เพราะการเร่งรัดให้เด็กอ่าน-เขียนในขณะที่ยังไม่เกิดความพร้อมจะเป็นผลเสียแก่เด็กภายหลัง จากผลการวิจัยพบว่า เด็กชั้นประถมปีที่หนึ่งถูกเร่งรัดให้อ่านออกเขียนได้ โดยที่มิได้เตรียมให้เกิดความพร้อมก่อน จะสอบตกเป็นจำนวนมาก ตรงกันข้ามกับเด็กเล็กก่อนเกณฑ์บังคับเรียนจะถูกเตรียมให้พร้อมจนอวัยวะส่วนต่างๆ ประสานกันได้ดีจะเป็นผู้ที่อ่านออกและเขียนได้รวดเร็ว และไม่รู้สึกลำบากหนำในการเรียน ฉะนั้นการเตรียมความพร้อมให้เกิดขึ้นในเด็กจึงเป็นการแก้ปัญหการสอบตกในชั้นประถมศึกษาได้ดีที่สุด กรมการฝึกหัดครูซึ่งอาจารย์บุญถิ่น รับผิดชอบบริหารอยู่ เห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กเล็กดังกล่าว และเห็นความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการเช่นนี้ในชนบท เป็นการช่วยเหลือรัฐบาล และช่วยผู้ปกครองที่อยู่ในชนบทด้วย

การเป็นกรรมการร่วมในโครงการพัฒนาการศึกษา

อาจกล่าวได้ว่าโครงการพัฒนาการศึกษา เป็นโครงการระดับชาติโครงการเดียวที่ร่วมมือกันระหว่างรัฐบาลไทยกับสหรัฐอเมริกาที่ประสบความสำเร็จค่อนข้างสมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะมีอาจารย์บุญถิ่น อัตถากร เป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่ง นับตั้งแต่ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการกองการสัมพันธ์ต่างประเทศ

โครงการพัฒนาการศึกษามีชื่อย่อว่า ค.พ.ศ. มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า General Education Development Project หรือรู้จักกันในชื่อย่อว่า G.E.D เป็นโครงการเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือของคณะกรรมการบริหารวิเทศกิจ แห่งสหรัฐอเมริกา (United States Operation Mission) โดยดำเนินการร่วมกันทุกกรมกอง แผนกและหน่วยต่างๆ ของกระทรวงศึกษาธิการ

โรงเรียนฝึกหัดครูในยุคของอาจารย์บุญถิ่น อัตถากร เป็นกลไกหนึ่งที่ทำให้จุดมุ่งหมายของโครงการพัฒนาการศึกษาบรรลุผล และเป็นการประสานงานกับโครงการใหญ่ระดับชาติได้อย่างสอดคล้องโครงการใหญ่นี้ดังกล่าวนั่นคือ โครงการพัฒนาการศึกษาในส่วนภูมิภาค (พ.ศ.ภ) หรือมีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Regional Education Development Project Include Higher Education หรือ R.E.D.PHE. ซึ่งเป็นโครงการครอบคลุมงานทุกแขนง ที่กระทรวงศึกษาธิการจัดขึ้น รวมกับโครงการที่ได้รับความร่วมมือจากองค์การศึกษาสหประชาชาติและองค์การต่างประเทศอื่นๆ

อาจารย์บุญถิ่น อัตถากร เป็นผู้มียุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่กว้างไกล มุ่งสู่คุณภาพชีวิตอย่างแท้จริงจึงผลักดันให้เกิดการพัฒนาการศึกษาทุกฝ่ายทุกระดับ โดยให้ความเกื้อหนุนแก่หน่วยงานทุกระดับมหาวิทยาลัย งานระดับมัธยมศึกษาและประถมศึกษา โดยปราศจากความคิดที่จะสร้างความรุ่งเรืองให้เฉพาะอาณาจักรแห่งตนแต่อย่างใด คุณสมบัตินี้จึงเป็นแบบอย่างของผู้ผู้นำ ที่ต้องสรรเสริฐและจารึกไว้

จากโครงการนี้เองทำให้กระทรวงศึกษาธิการ สามารถพัฒนาบุคลากรได้อย่างกว้างขวาง โดยมีทุนและกองทุนต่างๆ เป็นพื้นฐาน เพียงชั่วระยะเวลา ๕ ปีแรก พ.ศ. ๒๕๐๑-๒๕๐๕ สถาบันการศึกษาทุกแห่ง ได้รับความช่วยเหลือทั้งในด้านการเงินและวิทยาการอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะสามารถจัดสรรทุนต่างๆ ได้ดังนี้

ทุนการศึกษาต่อต่างประเทศในระดับปริญญาโท-เอก	จำนวน ๒๐๓ ทุน
ทุนดูงานต่างประเทศ	จำนวน ๑๑๖ ทุน
ทุนศึกษาต่อภายในประเทศ	จำนวน ๑๕๕ ทุน
ทุนสมทบซื้อวัสดุครุภัณฑ์ จากต่างประเทศได้รับเงินช่วยเหลือ	๓๐๔,๐๐๐ ดอลลาร์

รากฐานความเจริญในด้านการพัฒนาบุคลากร ของกรมฝึกหัดครูทั้งผู้สอนและผู้บริหารจึงเกิดขึ้นตั้งแต่ช่วงต้นของการดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ซึ่งเมื่อบุคลากรดังกล่าวสำเร็จการศึกษาตามแผนที่กำหนด ก็ได้กลับมาช่วยกันพัฒนา และเปิดสถาบันฝึกหัดครูได้ครบตามแผน คือ พลเมือง ๒ จังหวัด ต้องมีวิทยาลัยฝึกหัดครู ๑ แห่งรวม ๓๖ แห่ง ทั้งนี้เพื่อให้ประชากรได้อยู่ในถิ่นของตน เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย กระจายความเจริญสู่ชนบทและใช้ศักยภาพเพื่อท้องถิ่นเป็นสำคัญ

การยกระดับวิทยฐานะของครูประจำการ

อาจารย์บุญถิ่น อัตถากร มีความเชื่อมั่นว่าการยกระดับฐานะทางวิชาการ ของครูประจำการ มีความสำคัญไม่น้อยกว่าการผลิตครูทั้งนี้จากสถิติ พ.ศ. ๒๔๙๐ จนถึง พ.ศ. ๒๕๐๑ ครูที่ไม่มีวุฒิลดจำนวนลงจากร้อยละ ๘๐ เหลือเป็นร้อยละ ๔๕.๕ แต่เมื่อดูตัวเลขจากครูทั้งหมดในปี พ.ศ. ๒๕๐๑ มี ๑๒๑,๑๓๒ คน จะมีครูไม่มีวุฒิอยู่ถึง ๗,๐๐๐ คน

เพื่อให้เกิดผลดีต่อการศึกษา ท่านได้กำหนดและดำเนินการยกฐานะทางวิชาการแก่ครูประจำการด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น เร่งเร้าให้มีการอบรมและสอบวิชาชุดต่างๆ มีการสัมมนาระยะสั้น มีการส่งไปศึกษาต่อต่างประเทศ ให้ได้วุฒิตตรงกับความประสงค์ของการบริหารการศึกษา เป็นต้น

ผลงานสำคัญในช่วง ๑๔ ปี ของการบริหารกรมการฝึกหัดครูมีมากเกินกว่าที่จะนำรายละเอียดมากล่าวได้หมด อาจสรุปได้ว่านอกเหนือจากผลงานที่กล่าวไว้แล้ว ผลงานที่ปรากฏเป็นรูปธรรม คือ การจัดทำหลักสูตรขยายการศึกษาสายวิชาชีพครู ทั้งหลักสูตรประกาศนียบัตรต่างๆ และหลักสูตรปริญญาบัตร การเพิ่มสาขาวิชา การขยายสาขาวิทยาลัยวิชาการศึกษา และสร้างสถาบันการฝึกหัดครูในสมัยของท่านได้ถึง ๒๙ แห่ง เป็นต้น

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

อาจารย์บุญถิ่น อัตถากร ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๕ มีหน้าที่บริหารและควบคุมงานทั้งด้านวิชาการบริหารและบุคลากรของกรมต่างๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการรวม ๑๐ กรม กับสถาบันการศึกษาที่มีฐานะเทียบเท่ากรมอีก ๑ สถาบัน ซึ่งเกี่ยวกับการศึกษาอบรม การศาสนาและศิลปวัฒนธรรมของชาติ ให้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

ในช่วงระยะเวลาที่อาจารย์บุญถิ่น ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นระยะเวลาที่รัฐบาลกำลังส่งเสริมและขยายงานด้านการศึกษาอย่างกว้างขวาง อาจารย์บุญถิ่น ในฐานะปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้สนองตอบตามนโยบายของรัฐบาล และได้ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๒ ทั้งฝ่ายสามัญศึกษาและอาชีวศึกษา คือ

๑. ปรับปรุงและขยายงานด้านอนุบาลศึกษา โดยส่งเสริมให้จัดโรงเรียนอนุบาล ตัวอย่างได้ครบทุกจังหวัด และขยายไปยังอำเภอใหญ่ๆ ตามกำลังงบประมาณที่ได้รับ

๒. สนับสนุนให้จัดโรงเรียนประถมศึกษาเป็นโรงเรียนตัวอย่างเพื่อทดลองทางวิชาการประมาณ ๓๖๐ แห่ง เช่น ทดลองจัดสอนแบบไม่แบ่งระดับชั้น เป็นต้น สำหรับโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดก็ให้สนับสนุนเกี่ยวกับการควบคุมในเรื่องหลักสูตร แบบเรียน การนิเทศ การศึกษา การวิจัยการศึกษา การทดลองและสาธิต การจัดหาแบบเรียน ส่งเสริมการให้บริการการผลิตครูอบรมครูและเจ้าหน้าที่การศึกษาเพื่อเพิ่มคุณวุฒิตามศูนย์ หรือตามภาคในระดับกระทรวงนอกจากนั้นยังสนับสนุนและส่งเสริมการประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยและองค์การบริหารส่วนจังหวัด เกี่ยวข้องเรื่องการวางแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจการกำหนดและรักษามาตรฐานการจัดสรรและการดำเนินการประถมศึกษา การแนะนำและเผยแพร่เทคนิคการศึกษา เป็นต้น

๓. ปรับปรุงและขยายงานด้านมัธยมศึกษา โดยเพิ่มจำนวนการรับนักเรียนให้มากขึ้น สนับสนุนให้เปิดโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น และเตรียมการขยายมัธยมศึกษาให้ทั่วถึงทุกอำเภอ สนับสนุนการปรับปรุงการจัดการศึกษาตามโครงการโรงเรียนมัธยม แบบผสมเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกวิชาเรียนได้ตามความถนัดและความสนใจ ทั้งเป็นการสนองความต้องการกำลังคนระดับกลางของประเทศด้วย

๔. ปรับปรุงและขยายงานด้านอาชีวศึกษาตามโครงการต่างๆ เช่น โครงการเงินกู้ เพื่อพัฒนาอาชีวศึกษา โครงการปรับปรุงโรงเรียนการช่างชาย การช่างสตรี เกษตรกรรม พาณิชยการ รวมทั้งโครงการสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเพื่อผลิตครูอาชีวศึกษาระดับปริญญา และให้การศึกษาด้านเทคโนโลยี และวิทยาศาสตร์ในระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง อนุปริญญา ปริญญา รวมทั้งทำการวิจัยส่งเสริมทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ด้วย

๕. ส่งเสริมให้มีการปรับปรุงและขยายงานการศึกษาผู้ใหญ่ ทั้งทางด้านวิชาสามัญ และวิชาชีพทั้งหลักสูตรระยะสั้นและระยะยาว เมื่อสำเร็จมีการให้ประกาศนียบัตรการศึกษาผู้ใหญ่ มีศักดิ์และสิทธิ์เท่าเทียมกับประกาศนียบัตร ในระดับนั้นๆ โดยทั่วไป

๖. ปรับปรุงและขยายงานด้านการฝึกหัดครู เพื่อสนองความต้องการของโรงเรียนระดับต่างๆ ที่ขาดแคลนครู ส่งเสริมให้เปิดการสอนการฝึกหัดครูภาคค่ำ ทั้งในระดับประกาศนียบัตรระดับประกาศนียบัตรชั้นสูง และระดับปริญญา ตามสถาบันฝึกหัดครูทั่วประเทศ สนับสนุนให้มีการอบรมครูประจำการแขนงวิชาต่างๆ เพื่อให้ครูได้เพิ่มพูนความรู้ และปรับปรุงวิทยฐานะให้สูงขึ้น

อาจารย์บุญถิ่น อัตถากร ได้ริเริ่มโครงการปฏิบัติงานใหม่ๆ หลายเรื่องด้วยกัน เช่น ให้มีการสอนการปฏิบัติกิจกรรมลูกเสือและอนุภาษา ในหลักสูตรฝึกหัดครูให้นักเรียนฝึกหัดครูปฏิบัติงานด้าน

เกษตรกรรม และพัฒนาท้องถิ่น เพื่อจะได้ออกไปเป็นตัวอย่าง และปรับปรุงชนบทได้เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว

๗. ส่งเสริมการศึกษาของประชาชนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ด้วยวิธีการต่างๆ เช่น ส่งเสริมการจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์เพื่อการศึกษา จัดบริการห้องสมุดประชาชนให้กว้างขวางออกไปยังจังหวัดต่างๆ จัดสถานที่ให้อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน เพื่อประชาชนจะได้หาความรู้ ความบันเทิงและป้องกันการลืมนหนังสืออีกด้วย

ด้านศิลปวัฒนธรรม ได้จัดการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นเมือง มหกรรมดนตรี บรรพชาสามเณรในระหว่างปิดภาคเรียนฤดูร้อน ฟันฟุประเพณีในวันสำคัญทางพุทธศาสนา เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้มีทั้งที่กระทรวงศึกษาธิการ จัดดำเนินการเอง และที่ให้การสนับสนุนร่วมมือกับสถาบันอื่นๆ

การปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ของรัฐมนตรีว่ากระทรวงศึกษาธิการ

ในช่วงเวลาที่อาจารย์บุญถิ่น อัตถากร ดำรงตำแหน่งปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้เกิดการปฏิวัติขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ อาจารย์ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรองผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษา และสาธารณสุข และเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่อันเป็นส่วนรับผิดชอบในอำนาจของรัฐมนตรีเจ้าสังกัดอีกตำแหน่งหนึ่งตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ๒ และฉบับที่ ๑๘ ปฏิบัติหน้าที่ตั้งแต่วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๑๔ เป็นเวลา ๑๓ เดือน ได้จัดดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องเร่งด่วนดังต่อไปนี้

๑. เรื่องที่ค้างอยู่ก่อนการปฏิวัติและเร่งด่วนมาก

๑.๑ พระราชบัญญัติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยที่มีความมุ่งหมายจะวางรากฐานการศึกษาทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสร้างกำลังคนออกไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมและในอาชีพที่จะต้องใช้ความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ หรือเทคโนโลยี เป็นพื้นฐาน หรือใช้โดยตรง ทั้งเกี่ยวข้องกับสหประชาชาติที่ให้ความช่วยเหลืออยู่ จึงต้องรีบออกพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว เพื่อให้มีประสิทธิภาพ ทันต่อเหตุการณ์และเป็นไปตามข้อตกลงที่รัฐบาลทำไว้กับสหประชาชาติด้วย

๑.๒ พระราชบัญญัติคุ้มครองการดำเนินงานขององค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เพื่อให้ข้อตกลงระหว่างประเทศไทยกับองค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Semeo) บังเกิดผลสมบูรณ์ จึงออกพระราชบัญญัตินี้ เพื่อคุ้มครองการดำเนินงานขององค์การนี้ ให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์

๑.๓ ให้สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กรมและหน่วยงานในสังกัด ซึ่งไม่ใช่สถานที่ศึกษามีเงินบำรุงการศึกษาได้ เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวสามารถส่งเสริมการจัดทำตำรา แบบเรียน อุปกรณ์การศึกษา ตลอดจนงานด้านการศึกษาอื่นๆ ที่สำคัญและเร่งด่วน แต่ไม่ได้รับงบประมาณ หรือได้รับแต่ไม่เพียงพอ

๒. การแก้ไขสถานการณ์ในขณะนั้นอย่างรีบด่วน

๒.๑ การควบคุมความประพฤติของนักเรียน ในช่วงเวลานั้นนักเรียนที่มีความประพฤติไม่เหมาะสมมีจำนวนเพิ่มขึ้น จึงออกประกาศคณะปฏิวัติควบคุมการแต่งกาย และความประพฤติของนักเรียน

๒.๒ การจัดการประถมศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับประถมเป็นไปอย่างประหยัด และแนวเดียวกันจึงได้กำหนดนโยบายและเร่งรัดทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ

๓. การแก้ไขและป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นในระยะใกล้

๓.๑ พิจารณาแก้ไขเกี่ยวกับอัตราค่าเล่าเรียน และคุณภาพทางการศึกษา ระหว่างโรงเรียนราษฎร์กับโรงเรียนรัฐบาลมิให้เหลื่อมล้ำกันมากนัก

๓.๒ พิจารณากำหนดนโยบายใหม่เกี่ยวกับการตั้งโรงเรียนหรือวิทยาลัยสงฆ์ เนื่องจากการตั้งโรงเรียนหรือวิทยาลัยสงฆ์ตามต่างจังหวัดๆ เพิ่มปริมาณขึ้น แต่ทางมหาเถรสมาคมไม่ได้รับอนุญาตให้จัดตั้งตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์ จึงสมควรพิจารณากำหนดนโยบายใหม่

๔. การวางรากฐานงานกระทรวงศึกษาธิการเพื่อพัฒนาการศึกษา

๔.๑ การแบ่งส่วนราชการของกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากการแบ่งส่วนราชการของกระทรวงศึกษาธิการไม่คล่องตัวในการบริหารงาน ไม่ทันกับวิวัฒนาการทางการศึกษาจึงพิจารณาแบ่งส่วนราชการของกระทรวงศึกษาธิการใหม่ เพื่อความเหมาะสม

๔.๒ การจัดตั้งสำนักงานศาสนสมบัติกลางเนื่องจากการจัดศาสนสมบัติกลางทั่วประเทศ ที่กรมการศาสนาดำเนินการอยู่ในการรับผิดชอบ รักษา การหาและเก็บผลประโยชน์ต่างๆ ยังดูแลไม่ทั่วถึงจึงควรจัดตั้งสำนักงานศาสนสมบัติกลางเสียใหม่ทำนองสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

๔.๓ การตั้งพิพิธภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนตลอดจนเป็นแหล่งสาธิตการสอนวิทยาศาสตร์เป็นบริการแก่นักเรียนและประชาชนกับเป็นศูนย์รวบรวมตัวอย่างผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าชมและศึกษาด้วย

สำหรับการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์นี้ อาจารย์บุญถิ่น เล่าว่า “เรื่องพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ ผมทำพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์คิดกันมาหลายปี ตั้งแต่ ๒๔๘๓”

๔.๔ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ให้มีจำนวนเพียงพอแก่ความต้องการ ดำริจะจัดหาที่สร้างพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติส่วนกลางให้ถูกหลักเกณฑ์สมัยใหม่ ป้องกันอัคคีภัยและมีสถานที่กว้างขวาง เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าชมได้อย่างสะดวก และทั่วถึง

๔.๕ เรื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เนื่องจากไม่มีกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติในการจัดควบคุมตรวจตราและส่งเสริมการศึกษาทุกระดับ จึงสมควรจัดให้มีพระราชบัญญัติดังกล่าวขึ้นต่อไป

๔.๖ การสร้างตึกที่ทำการในบริเวณกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากที่ทำงาน ของกรมหลายกรมแออัดและกระจายกันอยู่หลายอาคาร ไม่สะดวกแก่การติดต่อปฏิบัติงาน ไม่มีที่ทำงานสำหรับปรับปรุงขยายงานการศึกษาตามโครงการใหม่ จึงได้เสนอหลักการสร้างตึกขึ้นที่หลังกระทรวงศึกษาธิการ มีความยาวประมาณ ๙๕ เมตร และมีพื้นที่ ๙,๐๐๐ ตารางเมตร

ด้วยผลงานและความตั้งใจมั่นต่อการร่วมรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติของท่านในการพัฒนาการศึกษา ปรับปรุงและขยายงานด้านอนุบาล ประถม มัธยมและอุดมศึกษา นับได้ว่าเป็นบุคคลสำคัญยิ่งที่ทำความประโยชน์แก่ประเทศชาติโดยส่วนรวมเป็นอเนกประการ คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

นายบุญถิ่น อัตถากร

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านการศึกษา)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

พลเอก พิจิตร กุลละวณิชย์

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

ด้วยพระปณิธานารมี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงห่วงใยต่อพสกนิกรที่มีความคิดและเจตนารมณ์สวนทางกัน พระองค์ทรงขจัดความขัดแย้งของคนไทย ที่เกิดบนแผ่นดินเดียวกัน ด้วยพระปรีชาสามารถ ทรงมีพระราชดำริ และพระราชทานวิธีการพัฒนาท้องถิ่นพัฒนาชนบทโดยพัฒนาจิตใจของคนไทยในพื้นที่ไปพร้อมๆ กับโปรดเกล้าฯ ให้มียุทธศาสตร์พัฒนาขึ้น ทรงพระราชทานคำนิยามว่า “การพัฒนาใดก็ตามที่เกื้อกูลต่อการยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศ” คือ ใช้ทั้งกระบวนการยุทธศาสตร์ การพัฒนาหมู่บ้านและสร้างความผาสุกไว้วางใจให้กับประชาชน ไปในเขตวิกฤตนั้น นั่นคือยุทธศาสตร์พัฒนา

กองทัพบกได้อัญเชิญพระราชดำริ และรับพระราชทานโครงการและพระราชทรัพย์มาปฏิบัติ เริ่มต้นที่เขาคือ บริเวณลุ่มแม่น้ำเชิงจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งขณะนั้นเป็นเขตพื้นที่สีแดง มีการต่อสู้ มีการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินติดต่อกันมานานนับสิบปี ไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเอาชนะเป็นที่ยุติได้

ผู้ที่อำนวยการโครงการและดำเนินการปฏิบัติ จนโครงการดังกล่าวบรรลุความสำเร็จ เป็นตัวอย่างอันดีงามของแบบอย่างทั้งโครงการ และการปฏิบัติ คือ

พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์

ประวัติความเป็นมา

พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ เกิดเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๔๗๕ ที่บ้านตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์กรุงเทพมหานคร ได้รับการศึกษาเบื้องต้นจากโรงเรียนศิริศาสตร์ โรงเรียนมัธยมวัดไตรมิตรวิทยาลัย์ โรงเรียนบวรวิทยายน อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โรงเรียนชลราษฎรอำรุง ประจำจังหวัดชลบุรี และมาจบการศึกษาในชั้นมัธยมปีที่ ๕ ที่โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ จบจากโรงเรียนเตรียมนายร้อยรุ่น ๙ (จปร.๒) และสำเร็จการศึกษาชั้นอุดมศึกษา จากโรงเรียนนายร้อยทหารบกเวสต์ปอยต์ ประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งได้เข้าศึกษาในโรงเรียนชั้นผู้บังคับหมวดเหล่าทหารราบ หลักสูตรทหารร่ม และหลักสูตรการรบในป่า (จูโจม) เพิ่มเติมอีกด้วย เมื่อกลับมารับราชการในกองทัพบก รับพระราชทานยศร้อยตรีเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๑ จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้กลับไปศึกษาเพิ่มเติมยังโรงเรียนชั้นนายพันเหล่าทหารราบในสหรัฐอเมริกาอีกครั้งหนึ่ง เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ได้

เข้าศึกษาในโรงเรียนเสนาธิการทหารบก หลักสูตรหลักประจำชุดที่ ๔๔ และได้เข้าศึกษาชั้นสูงสุดครั้งสุดท้ายที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักรรุ่นที่ ๒๘

ตำแหน่งและภารกิจสำคัญทางราชการ

พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ มีความเจริญทางราชการตามลำดับขั้นด้วยความรู้ความสามารถและความพากเพียร เฉพาะตัวเริ่มตั้งแต่เป็นครูโรงเรียนทหารราบ ศูนย์กลางทหารราบเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒ เมื่อเติบโตใหญ่ในหน้าที่ราชการท่านได้รับแต่งตั้งเป็นหัวหน้าฝ่ายยุทธการ ศูนย์สงครามพิเศษและรักษาการผู้ช่วยนายทหารฝ่ายยุทธการและการฝึกกรมทหารอาสาสมัคร เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ และได้ไปปฏิบัติราชการสงครามประเทศเวียดนามในปีเดียวกันนี้เมื่อกลับมาได้เป็นหัวหน้าแผนกกรมยุทธการทหารบก ปี พ.ศ. ๒๕๑๓ ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ เป็นผู้ช่วยหัวหน้ากองยุทธการกองทัพบกที่ ๓ เลื่อนเป็นหัวหน้ากองยุทธการและได้รับแต่งตั้งเป็นรองผู้บัญชาการกองพลที่ ๔ ในปี พ.ศ. ๒๕๒๓ ต่อมาเพียงปีเศษก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ดำรงตำแหน่ง ผู้บัญชาการกองพลที่ ๑ รักษาพระองค์ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของท่านมิได้หยุดยั้ง โปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งรองแม่ทัพภาคที่ ๑ และต่อมาได้ดำรงตำแหน่งแม่ทัพภาคที่ ๑ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๗ เป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบกในปี ๒๕๒๙ รองผู้บัญชาการทหารบก รองปลัดกระทรวงกลาโหม ในปี พ.ศ. ๒๕๓๒

ในปัจจุบันหลังเกษียณอายุราชการแล้ว ท่านยังมีได้มีโอกาสได้พักผ่อนอยู่กับคณะสถาน หรือเดินทางท่องเที่ยวหาความสุขหาความวิเวกไปตามที่ต่างๆ เหมือนคนที่เกษียณอายุจำนวนมากปฏิบัติอยู่ความสุขของท่านอยู่ที่ได้มีโอกาสถวายการรับใช้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาท ในพระราชวงศ์จักรีเพื่อปฏิบัติงานรับใช้สังคมตามพระราชดำริ นับตั้งแต่ทำหน้าที่รองประธานสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ฝ่ายกิจการพิเศษ และรักษาการผู้ช่วยประธานสภาวิจัยจุฬาภรณ์ฝ่ายโครงการพิเศษ โดยเริ่มงานอันทรงเกียรติ และภาคภูมิใจนี้มาตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๓๐ เป็นต้นมา ซึ่งเป็นปีก่อตั้งสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

บทบาททางด้านทหารพัฒนา

พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ ได้เป็นนายทหารระดับสูงที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อกองทัพไทยสมัยหนึ่ง เมื่อเวลาผ่านไปบ้านเมืองเปลี่ยนแปลง ภาพพจน์ของทหารก็เปลี่ยนไปด้วย แต่สำหรับนายทหารผู้ใหญ่ที่มีความสำคัญต่อกองทัพท่านนี้ในวันนี้ ท่านยังมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทหน้าที่ของบุคคลที่ทำงานพัฒนาสังคม และได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้เป็นองคมนตรีนับแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๓๖ ที่ผ่านมา

ท่านเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินการ โครงการพัฒนาที่สำคัญๆ หลายโครงการ ดังเช่น

๑. โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
 ๒. โครงการเทพอำนวยประยุกต์
 ๓. โครงการฝึกอบรมหลักสูตรการพัฒนาชนบทในประเทศอิสราเอล
 ๔. โครงการยุทธศาสตร์ พัฒนาเพื่อความมั่นคง
 ๕. โครงการส่งเสริมผู้นำชุมชน เพื่อการพัฒนาหมู่บ้านชายแดน
 ๖. โครงการพัฒนาเกษตรกรรมแบบสมัยใหม่
 ๗. โครงการเยาวชนเดินทางไกลและจัดค่ายพักแรม
 ๘. โครงการรณรงค์ เพื่อการรู้หนังสือ
 ๙. โครงการกองทุนหมู่บ้านยากจน
- ฯลฯ

ลักษณะโครงการพัฒนาที่สำคัญ

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็ก อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นโครงการยุทธศาสตร์พัฒนา ซึ่งเกิดขึ้นในสมัยยังมีการสู้รบกับผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง พลเอกพิจิตร กลลวงวิชัย ให้ความหมายว่า

“โครงการยุทธศาสตร์พัฒนา คือ การรบไปด้วยพัฒนาไปด้วย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานคำนิยามว่า “การพัฒนาใดก็ตาม ที่เกื้อกูลต่อการยุทธศาสตร์ในการป้องกันประเทศเรียกว่า ยุทธศาสตร์พัฒนา” ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้เริ่มที่เขาค้อ เพชรบูรณ์ ที่นั่นเป็นที่มั่นของผู้ก่อการร้าย คอมมิวนิสต์เป็นสนามรบมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๑ เราจะทำเขาค้อให้เป็นที่อยู่อาศัยของราษฎร ซึ่งได้เริ่ม โครงการเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๙ เริ่มจากราษฎร ๖๔ ครอบครัว จนปัจจุบันมีถึง ๑๖๐๐ ครอบครัวแล้ว วิธีการก็คือสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับประชาชนให้เกิดสำนึกในบุญคุณของแผ่นดิน และซึมทราบ ในพระมหากรุณาธิคุณกล้าเสียสละและเชื่อมั่นในรัฐบาลในสิทธิเสรีภาพ ค่อยๆ สร้างความไว้วางใจด้วยการสร้างถนนสร้างหมู่บ้านสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและสร้างรายได้ให้พอแก่การยังชีพ ให้มีความหวังในอนาคต ซึ่งผู้ปฏิบัติต้องเสียชีวิตและเสียสละเป็นอย่างมาก เพราะการรบกันก็ยังมีอยู่ กว่าที่จะสำเร็จ คือ ไม่มีการสู้รบอีกเลย ก็ล่วงเข้ามาถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ใช้เวลาอย่างอดทนถึง ๖ ปี

พื้นที่เขาค้อ บริเวณลุ่มน้ำเข็กในขณะนั้นเป็นพื้นที่สีแดง เป็นจุดยุทธศาสตร์ที่เฝ้าอำนวยความสะดวก ฝ่ายตรงข้าม ยากแก่การเอาชนะด้วยกำลังคนและกำลังอาวุธมีการต่อสู้มีการสูญเสียต่อเนื่องกันมานาน นำพิจารณาว่ากว่าจะทำให้สภาพเหล่านี้หมดสิ้นไปได้ต้องผ่านกระบวนการใดบ้าง

ยุทธวิธีในการใช้ยุทธศาสตร์พัฒนาก็คือ แบ่งทหารออกเป็นสองส่วน ส่วนหนึ่งคือกำลังพลที่ใช้
ออกจากรบอีกส่วนหนึ่งคือกำลังพลที่ใช้ในการป้องกันและพัฒนาร่วมกับชาวบ้าน มีสร้างหมู่บ้าน จัด
ระเบียบหมู่บ้าน สร้างถนน ซึ่งก็มีการชุมนุมโจมตีข้าหลวงอยู่ตลอดเวลา รถเกรด รถบดถนนวิ่งไปบนทุ่งระเบิด
ทั้งชาวบ้านและทหารเจ็บด้วยกัน ตายด้วยกัน พื้นที่เขาค้อในระยะแรกก็ไม่มีคนกล้าเข้าไปอยู่เลย ทาง
กองทัพประชากรรับสมัครราษฎร ที่ไม่มีที่ทำกินของตนเองในละแวกนั้นได้ จัดสรรที่ทำกินให้คนละ
๒๐ ไร่ จากชาวบ้านที่ไม่มีที่ทำกิน ก็ได้มีที่เป็นทรัพย์สินเป็นที่ที่เป็นทาง มีหมู่บ้านให้ดูแล ได้เมล็ดพันธุ์พืช
ได้ปุ๋ยและสัตว์เลี้ยงทางเศรษฐกิจให้ทำทุน มีคนไทยใจสู้พอพเข้ามาร่วมมือกับกองทัพจาก ๒ หมู่บ้าน
ขยายเป็น ๓๒ หมู่บ้าน ในระยะเวลาไม่นานนัก ชาวบ้านมีที่ทำกิน มีชีวิตสุขสบายพอสมควรเริ่ม
หวงแหนและเห็นคุณค่าของการมีอิสระเสรี ตามระบอบประชาธิปไตย

โครงการพัฒนาลุ่มน้ำเข็กประสบความสำเร็จด้วยดีจนทุกวันนี้เขาค้ออดีตสมรภูมิเลือดได้
กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์การเมือง การทหาร ที่ประชาชนทุกหน
แห่งสามารถขึ้นไปเยี่ยมเยือนได้ในทุกฤดูกาล นับเป็นความสำเร็จบนเลือดน้ำตาความทุกข์ยากและ
อดทนอย่างที่สุด และหลายคนมีโอกาสดำรงชื่อเป็นเกียรติ ไว้บนอนุสาวรีย์ที่ปรากฏ

โครงการเทพอำนวยการเป็นอีกโครงการหนึ่ง ซึ่งประสบความสำเร็จและเป็นคุณประโยชน์ต่อ
การพัฒนาสังคมในชนบทเป็นอย่างมาก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงพระราชทานเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔
ขณะที่พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการกองพลที่ ๑ ทรงมีรับสั่งกับพลเอกพิจิตรว่า
แม้จะทรงใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ในภาคชนบทก็จริง แต่ก็ทรงห่วงใยเรื่องปัญหาสล้ม และชุมชนแออัดใน
กรุงเทพมหานคร มีพระราชประสงค์ให้กองพลที่ ๑ และแม่บ้านกองพลที่ ๑ ช่วยดูแล โครงการเทพ
อำนวยการจึงเกิดขึ้น

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะดูแลเยาวชนทั้งชายและหญิง ไม่ให้เสียผู้เสียคน ให้มีอาหารที่มี
ประโยชน์บริโภค มีเสื้อผ้าและความเป็นอยู่และมือนาคด ชักนำไปในทางที่ถูกที่ควรให้มีสำนึกที่ดี และมี
ความประพฤติดีเป็นประโยชน์กับตนเอง รวมทั้งมีการฝึกอบรมวิชาชีพ เช่น ช่างไฟฟ้า ช่างเชื่อม
ช่างเสริมสวย แกะเด็กวัยรุ่นทั้งชายหญิง

กิจกรรมได้จัดขึ้นที่ศูนย์ดินแดง ห้วยขวาง สาธุประดิษฐ์ คลองเตย มีการนำเยาวชนไปออก
ค่ายพักแรม ในสถานที่ต่างๆ โดยมีพี่เลี้ยงในวัยใกล้เคียงกันเป็นผู้ดูแล ซึ่งได้จากอาสาสมัครต่างๆ เช่น
นักศึกษา แพทย์ พยาบาล ทหาร นักศึกษาวิทยาลัยครู ผลัดเปลี่ยนกันมาทำกิจกรรม ทั้งวันธรรมดาและเสาร์-
อาทิตย์ ซึ่งปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจ เด็กๆ เปลี่ยนพฤติกรรมจากก้าวร้าวไร้ความหวัง มาเป็นใช้ชีวิต
ทุ่มเทให้กับการศึกษาให้กับการฝึกอบรมเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต เยาวชนเหล่านั้นมีความผูกพันกับ
วิทยาการและอาสาสมัครเป็นอย่างมาก มีพฤติกรรมที่รับรู้แล้วเกิดความประทับใจ ทั้งในหมู่ญาติทหารผู้ใหญ่

และผู้สนใจสนับสนุนโครงการหลายต่อหลายเรื่อง

ดังเช่นการอยู่ค่ายพักแรมของเยาวชนจากสลัม หรือชุมชนแออัดที่โรงเรียนนายร้อยจปร. ตำบลเขาชะโงก จังหวัดนครนายก ได้ผลดีทุกครั้ง ท่านเสนาธิการทหารสมัยนั้น ได้เล่าไว้เรื่องหนึ่งว่า “เด็กๆ ที่มาเข้าค่ายความประพฤติค่อนข้างจะเลื้อขอ เกเร ขอบการชกต่อยทำร้ายกัน พี่เลี้ยงซึ่งเป็นนักเรียน นายร้อยได้เก็บส้นมือ และยาเสพติดไว้เป็นจำนวนมาก เมื่อได้ร่วมกิจกรรมในค่ายได้กินนอนร่วมกัน เกิดความสัมพันธ์ที่แนบแน่น เมื่อสิ้นสุดโครงการก็มักจะเป็นความอาลัยอาวรณ์ ร้องไห้ร้องไห้ มีการสำนึกที่ดีต่อกัน ต่างก็พากันสัญญาว่าจะประพฤติดีเป็นคนดีของประเทศชาติ มีการส่งจดหมายติดต่อสื่อสารกันมิได้ขาด เมื่อขาดแคลนสิ่งหนึ่งสิ่งใดก็ติดต่อหาหรือกับวิทยากรพี่เลี้ยง บางคนอยากเรียนต่อแต่ไม่มีทุนทรัพย์เสียค่าเรียน พี่วิทยากรคนหนึ่งซึ่งต่อมาได้เรียนสำเร็จเป็นนายทหารแล้ว มีความเชื่อมั่นเป็นอย่างมากถึงกับถอดสร้อยคอที่ตนใส่อยู่ไปขาย เอาเงินส่งให้เป็นทุนการศึกษา ซึ่งผู้รับก็สนองตอบ ด้วยการเรียนอย่างขยันขันแข็ง รายงานผลการเรียนที่ก้าวหน้าอย่างสม่ำเสมอลักษณะการช่วยเหลือ เกื้อกูลเช่นนี้มีมาราย นับว่าได้ผลทางด้านพัฒนาจิตใจของทั้งสองฝ่าย ปลุกฝังให้เยาวชนรู้จักเห็นอก เห็นใจกัน เกิดบรรยากาศการเกื้อกูลซึ่งกันและกันของสมาชิกในสังคม ซึ่งเป็นผลดีต่อทรัพยากรบุคคล ของชาติเป็นอย่างมาก

โครงการเทพอำนวยนี้ ต่อมาพลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ ได้ขยายเครือข่ายเป็น “เทพอำนวย ประยุกต์” เพื่อนำไปใช้กับหมู่บ้านชายแดน ซึ่งอยู่ห่างไกลความเจริญ โดยพระมหากษัตริย์คุณ ของ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทำให้เด็กๆ ในท้องถิ่นทุรกันดาร มีอาหารกลางวันรับประทาน มีสนามเด็กเล่น มีสิ่งอำนวยความสะดวก และมีพัฒนาการที่ดีขึ้น

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงพระราชทานพระราโชบายว่า “เราต้องช่วยให้เขาช่วยตัวเองได้ คือเราเป็นผู้เริ่มต้นให้ อาทิ การจัดแจกเมล็ดพันธุ์พืช ลูกหมู ลูกไก่ ให้โรงเรียนในท้องถิ่นรับผิดชอบ มีโครงการอาหารกลางวัน มีการทำเกษตรสวนครัวจัดทำศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ทหารก็ไปช่วยด้านเครื่องมือ เครื่องมือ ในส่วนการลงมือปฏิบัติ ชาวบ้านได้ระดมกันมาช่วย ใครมีฝีมือทางไหนก็ช่วยทางนั้น เช่น ช่างไม้ ช่างปูน ช่างอิฐ เมื่อทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกันเขาก็จะรู้สึกห่วงและช่วยกันบำรุงรักษา” ซึ่งพระราโชบายนี้ได้รับการสนองตอบ และให้ผลในทางปฏิบัติเกินคาดหมาย เป็นการพัฒนาจิตใจของ เยาวชนในหมู่บ้านชายแดน ได้ครบถ้วนสมบูรณ์ที่สุด

โครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมภาคใต้ของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

“สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์” เริ่มก่อตั้งมาตั้งแต่พุทธศักราช ๒๕๓๐ ด้วยพระกรุณาธิคุณของ สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ ทรงห่วงใยอาณาประชาราษฎร์ ทรงตั้งสถาบันวิจัยนี้

ขึ้นมาเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งมหามงคลสมัย เถลิงพระชนมพรรษาทำรอบพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ โดยหวังให้เป็นศูนย์รวมแห่งความร่วมมือร่วมใจของนักวิทยาศาสตร์สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม และบรรยากาศการทำงาน ซึ่งเอื้ออำนวยให้นักวิทยาศาสตร์สามารถผลิตผลงานอันเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ ได้เต็มกำลังความสามารถตลอดจนเป็นแหล่งรวมกำลัง สติปัญญาของนักวิชาการระดับสูง และ ทรัพยากรด้านต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งเป็นปัญหาเร่งด่วนของประเทศ เช่น ปัญหาด้านสาธารณสุข สิ่งแวดล้อมและการเกษตร เป็นต้น เท่าที่ผ่านมามีงานหลักๆ ของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ แบ่งได้ ๓ แขนง ดังนี้

๑. งานวิจัยทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

๒. งานด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต พื้นฟูสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ของประชาชน

ปัจจุบันสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ดำเนินงานวิจัยในงานภาควิชาการหลายด้านคือผลิตภัณฑ์ธรรมชาติเคมีเภสัช อินทรีย์เคมีสังเคราะห์ การเกิดมะเร็งจากสารเคมี พิษวิทยาสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีชีวภาพ อิมมูโนวิทยา ชีวเคมี พยาธิชีววิทยา เภสัชวิทยา และกำลังอยู่ในระหว่างดำเนินการอีก ๒ ด้านคือ ด้านการประมงและการเกษตร นอกจากนี้นักวิจัยจากหน่วยงานต่างๆ จะสามารถเสนองานวิจัยเพื่อขอรับทุนสนับสนุนจากสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ได้ด้วย

ในส่วนของ พลเอกพิจิตร गुलละวณิชย์ นั้นได้ปฏิบัติภารกิจด้านกิจกรรมพิเศษ ซึ่งหมายถึง การดูแลพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งท่านก็ปฏิบัติงานสนองพระดำริขององค์ประธานสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์อย่างตั้งอกตั้งใจ โดยก่อนจะมาถึงวันนี้ในสมัยที่ยังรับราชการทหารท่านก็คุ้นเคยและประสบความสำเร็จกับงานโครงการต่างๆ ที่คิดขึ้นเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของราษฎรหลายต่อหลายโครงการเช่น โครงการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการเทพอำนวย โครงการฝึกอบรมหลักสูตรพัฒนาชนบท (ในประเทศอิสราเอล) โครงการร่วมรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ โครงการยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์พัฒนาเพื่อความมั่นคง และโครงการบัณฑิตเกษตรเพื่อการพัฒนาหมู่บ้าน ดังได้กล่าวแล้ว

จากเหตุการณ์อุทกภัยที่ภาคใต้ เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๓๑ ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ชีวิต และทรัพย์สินแก่ราษฎรในพื้นที่ ๑๔ จังหวัดภาคใต้จำนวนมาก สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์ ได้รับมอบภารกิจจากรัฐบาลตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อ ๔ เมษายน ๒๕๓๒ ให้ดำเนินการตามโครงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม และความเป็นอยู่ของประชาชน ผู้ประสบอุทกภัยในจังหวัดนครศรีธรรมราช และจังหวัดสุราษฎร์ธานี อุปถัมภ์ราษฎร จำนวน ๔๖๕ ครอบครัว โดยสร้างที่อยู่อาศัยสิ่งอำนวยความสะดวก และจัดที่ทำกินให้ในพื้นที่อำเภอพิปูน และอำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และโครงการปลูกป่าที่ อำเภอบ้านนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยพลเอกพิจิตร गुलละวณิชย์ ครั้งดำรงตำแหน่ง รองผู้อำนวยการทหารสูงสุด ได้รับโปรดเกล้าให้ช่วยงานสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์โดยเป็นผู้ดำเนินงานในการพัฒนาหมู่บ้านจุฬาภรณ์พัฒนา

๑, ๒, ๓ และ ๔ จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำให้ราษฎรสามารถประกอบอาชีพ มีรายได้เลี้ยงตนเอง และครอบครัวในทุกหมู่บ้าน นอกจากนั้นยังได้รับมอบหมายให้ดูแลกิจการโรงงานจุฬารณพิพัฒน์ซึ่งเป็นโรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์การเกษตร และปศุสัตว์ ตั้งอยู่ ณ หมู่บ้านจุฬารณพัฒนา ๑ ด้วย ทั้งนี้ ศาสตราจารย์ ดร.สมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าแต่งตั้ง พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ ให้ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้ช่วยประธานสถาบันวิจัยจุฬารณ ฝ่ายโครงการพิเศษ การดำเนินการดังกล่าวนับได้ว่าได้ผลเป็นอย่างดี

นอกจากภารกิจในส่วนของสถาบันวิจัยจุฬารณ พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ ยังรับใช้ใต้เบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในฐานะองคมนตรีท่านมีมุมมองสังคมในลักษณะของ “ปิรามิด” และมีความสุขกับการงานหรือกิจกรรมใดๆ ก็ตามที่จะช่วยพัฒนา คุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบท หรือทั่วทุกถิ่นไทย ให้มีความสุขเป็นอยู่ดีขึ้น

บ้านเมืองเราพัฒนาทางวัตถุไปไกล แต่จิตใจยังไม่พัฒนาเท่าไร แล้วเราก็ไม่เข้าใจว่า ปิรามิดนั้นมันสร้างขึ้นมามีด้วยปรัชญาที่แฝงไว้ลึกซึ้ง ปิรามิดในอียิปต์นั้นสร้างขึ้นมามีประมาณ ๔,๑๐๐ ปี แล้ว พายุ ทะเลทราย แผ่นดินไหว ก็ครั้งๆ มันก็ยังไม่เคยพังเพราะมันผ่านปรัชญาในการสร้างอย่างลึกซึ้งเอา หินมาวางเรียง หินแต่ละก้อนมีความสำคัญเท่ากัน หินก้อนบนอยู่ได้เพราะหินล่าง เอื้ออาศัยกันมิใช่ ตะเกียกตะกายไปสู่จุดยอดอยู่บน ถ้าเราเข้าใจ ในโลกนี้ก็ต้องเป็นอย่างนี้ทุกคนควรทำงานในหน้าที่ให้ดีที่สุด เราอย่าตะเกียกตะกายไปสู่จุดยอดจุดสูงสุด มันมีได้หนึ่งเดียวเท่านั้น แต่เราต้องมองทุกคน มองรอบข้าง มองเพื่อนร่วมชาติ เกื้อกูลกัน มิใช่ใหญ่ต้องล้มเล็ก หรือแข่งขันกันไปหมด

อดีตนายทหารใหญ่ผู้มีบทบาททั้งต่อกองทัพและต่อสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศชาติ ผู้ผ่านประสบการณ์ชีวิตมายาวนาน กล่าวอีกด้วยความมั่นใจว่า

ถึงเวลาแล้วที่เราควรถามตัวเองด้วยคำถามสามข้อ คือ หนึ่งท่านเกิดมาจนปานนี้ท่านได้ทำประโยชน์อะไรให้แก่สังคมไทยหรือยัง ถ้ายัง... คำถามข้อที่สองก็คือ ท่านจะเริ่มเมื่อไหร่? และข้อสามถ้า ยังไม่ได้ทำจะเริ่มทำเมื่อไหร่? แล้วที่ผ่านมา ท่านทำอะไรเป็นที่เสื่อมเสียแก่สังคม แก่ชาติบ้านเมืองบ้าง ถามตัวเองแล้วตอบตัวเองอย่างซื่อตรง ผมว่าสังคมไทยเราน่าจะดีขึ้น

และสำหรับ พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์ ผู้เชิญชวนให้ทุกคนถามตัวเองเช่นนี้ ท่านคงมีคำตอบให้ตัวเองด้วยการทุ่มเทอุทิศความรู้ ความสามารถและเวลาทั้งหมดให้แก่งานพัฒนาสังคมบ้าง เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี ให้กับของประชาชนเพื่อนร่วมชาติบ้าง

“ผมภูมิใจที่ได้มีส่วนช่วยให้โอกาสแก่ผู้น้อย และภูมิใจสูงสุดที่ได้รับใช้ใต้เบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เราทำงานโดยมีเป้าหมาย ถามว่า “จุดจบอยู่ตรงไหน” ตอบได้ว่า “มี” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ พระราชทานแนวไว้ให้ว่า ต้องพยายามทำให้พสกนิกรไทยมีความเป็นอยู่

ที่ดี พอมีพอใช้ อย่างน้อยที่สุดไม่ต้องเป็นหนี้ เราจะพยายามกันไป”

ด้วยผลงานหลากหลายรับใช้และเสียสละความสุขเพื่อสังคมตลอดมา ด้วยความจงรักภักดีใน
ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท ด้วยสำนึกในคุณของแผ่นดิน แม้จะพ้นวัยเกษียณอายุทางราชการมานานแล้ว
ท่านก็ยังมิได้หยุดยังกิจกรรมเกื้อกูลต่อสังคม เป็นประจักษ์พยานสืบเนื่องมายาวนาน ควรแก่การยึดถือ
เป็นตัวอย่างของผู้เสียสละความสุขและชีวิตเพื่อความมั่นคงของชาติ

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่บุคคลดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
จึงประกาศ ยกย่องให้

พลเอกพิจิตร กุลละวณิชย์

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขารักษาคความมั่นคงของชาติ

ประจำปี พ.ศ.๒๕๓๕

คุณหญิงสมศรี กันธมาลา

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

ชีวิตวัยเยาว์และการศึกษา

คุณหญิงสมศรี กันธมาลา เป็นบุตรของพลเอก หลวงกำปนาทแสนยากร (กำปัน อุตระวณิชย์) กับคุณชุ่ม กำปนาทแสนยากร เกิดเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่กรุงเทพมหานคร ได้สมรสกับ นายพจน์ กันธมาลา และมีบุตร ๓ คน

คุณหญิงสมศรี กันธมาลา ได้รับการศึกษาชั้นประถมศึกษาตั้งแต่ชั้น ป. ๑ ถึง ป. ๔ ที่ โรงเรียนขิดสมานศรี หน้าตลาดเจริญผล อำเภอปทุมวัน กรุงเทพมหานคร หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาแล้ว ก็มาเรียนต่อในระดับชั้นมัธยมที่โรงเรียนสายปัญญา ครั้นเกิดสงครามมหาเอเชียบูรพาได้ อพยพมาเรียนที่โรงเรียนวัดรางบัว อำเภอภาษีเจริญ ทางฝั่งธนบุรี โดยเป็นนักเรียนฝากเรียนของ โรงเรียนสายปัญญา ต่อจากนั้นได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่คณะบัญชีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรียนจบปีที่ ๓ ได้รับอนุปริญญาทางการบัญชี แล้วมาเรียนต่อที่คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้รับปริญญาตรีสังคมสงเคราะห์ศาสตร์บัณฑิตเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ไปเรียน ต่อปริญญาโทที่สหรัฐอเมริกาในมหาวิทยาลัย เวสเทิร์น รีเสิร์ฟ คลิฟแลนด์ มลรัฐโอไฮโอ ได้รับปริญญา โทด้านสังคมสงเคราะห์ (M.A.Social Administration) เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๒

ชีวิตราชการและตำแหน่งหน้าที่ราชการ

ครั้นเมื่อเดินทางกลับมามาประเทศไทยแล้ว คุณหญิงสมศรี กันธมาลา ได้เริ่มเข้ารับราชการที่ กรมมหาดไทยในตำแหน่งหัวหน้าแผนกพัฒนาสังคม หัวหน้าแผนกพัฒนานิเทศก์ และหัวหน้าแผนก เคหศาสตร์ กรมการพัฒนาชุมชน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ ได้โอนไปประจำจังหวัดเชียงใหม่กรมการปกครอง กลับมาประจำกรมการปกครองและประจำกองป้องกันฝ่ายพลเรือน ตามลำดับ

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้โอนไปดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเลขาธิการสำนักงาน รพช. และเป็น ผู้อำนวยการศูนย์เร่งรัดพัฒนาชนบทสำนักงาน รพช. และรองเลขาธิการสำนักงาน รพช. ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้โอนไปเป็นรองอธิบดีกรมแรงงาน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๑ แล้วจึงโอนกลับมาดำรงตำแหน่งรองเลขาธิการ สำนักงาน รพช. อีกครั้งหนึ่งจนถึงปี พ.ศ. ๒๕๒๔ จึงได้โอนมาดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรม ประชาสงเคราะห์และเป็นอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ คนที่ ๑๗ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๒ จนกระทั่ง เกษียณอายุราชการในปี พ.ศ. ๒๕๓๕

ผลงานดีเด่นในด้านสังคมสงเคราะห์

ในระหว่างที่ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์และตำแหน่งอธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ คุณหญิงสมศรี กันธมาลา ได้ริเริ่มงานสังคมสงเคราะห์ใหม่ๆ ไว้หลายโครงการดังต่อไปนี้.-

โครงการประเภทที่ ๑ เป็นโครงการสนองพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ซึ่งแบ่งออกเป็นโครงการย่อยได้ ๓ โครงการ คือ

๑. โครงการบ้านสามวัย เป็นโครงการใหม่ในหลักการใหม่ซึ่งเป็นพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ต้องการจะให้ครอบครัวไทย คือ คนแก่ ลูกหลาน และวัยกลางคนไปอยู่ร่วมกัน จึงได้จัดให้บุคคลที่ไร้ที่พึ่งในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ทั้งสามวัยนี้ได้อยู่ร่วมกันในบ้านเป็นหลังๆ ที่ปลูกขึ้น โดยมีผู้บริจาคเงินให้และอยู่ในที่ดินของผู้บริจาคถวายสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ที่จังหวัดสระบุรี

การที่กล่าวว่าโครงการนี้ เป็นโครงการริเริ่มใหม่ก็เพราะแต่เดิมกรมประชาสงเคราะห์จะเลี้ยงดูผู้ไร้ที่พึ่งประเภทเด็กประเภทคนแก่ และประเภทวัยกลางคนที่ไร้ที่พึ่งให้อยู่ในสถานสงเคราะห์แต่ละประเภทไม่เกี่ยวเนื่องกัน แต่ในโครงการนี้ต้องนำบุคคลทั้ง ๓ วัย ให้อยู่ร่วมกันในลักษณะ ปู่ ย่า ตา ยาย พ่อแม่ และลูกหลาน ตามระบบครอบครัวแบบดั้งเดิมของสังคมไทย

๒. โครงการถ่ายทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยสู่เยาวชน โครงการนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มีพระราชดำริที่จะให้ครูดนตรีไทยที่มีเทคนิคในการเล่นดนตรีไทยอย่างดียิ่ง ได้ถ่ายทอดประสบการณ์และความรู้ด้านนี้ให้กับเยาวชนไทย เพื่อมิให้เทคนิคในการเล่นดนตรีไทยสาบสูญไป พระองค์ท่านจึงได้จัดให้เด็กชายของกรมประชาสงเคราะห์ จำนวน ๑๐ คน ส่งไปอยู่กับครูสำราญ เกิดผล ซึ่งเป็นครูดนตรีที่มีความรู้ ความสามารถและเทคนิคในการเล่นดนตรีไทยสูงมากโดยกรมประชาสงเคราะห์เป็นฝ่ายสนับสนุนด้านค่าอาหารเลี้ยงดูและอื่นๆ

คณะเด็กของกรมประชาสงเคราะห์ชุดนี้ ครูสำราญ เกิดผล ตั้งใจว่าจะให้เป็นครูที่จะถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีไทยต่อไป มิใช่แต่เล่นดนตรีไทยเป็นเท่านั้น เด็กสถานสงเคราะห์ชุดดังกล่าว นอกจากจะได้อยู่กับครอบครัว ได้รับการอบรมดูแลอย่างใกล้ชิดจากครอบครัวครูสำราญแล้ว ยังได้เรียนหนังสือที่โรงเรียนจนจบชั้นประถมศึกษาและได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนซึ่งอยู่ใกล้ๆ บ้านครูสำราญอีกด้วย

๓. โครงการสู่มาตุภูมิของบุตรบุญธรรมไทยในต่างประเทศ โครงการนี้เป็นโครงการที่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงให้การสนับสนุน ซึ่งคุณหญิงสมศรี กันธมาลา ได้จัดทำ

ขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อจะตั้งทรัพยากรบุคคลกลับสู่ประเทศไทย เด็กไทยที่ได้รับการเลี้ยงดูเป็นบุตรบุญธรรมของครอบครัวต่างชาติ เติบโตในต่างประเทศ ควรรู้จักแผ่นดินแม่ที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอนของเขาเมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เขาอาจจะเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ เขาอาจจะกลับมามอบบ้านเกิดเมืองนอนของเขาทำประโยชน์ต่อประเทศชาติก็ได้และในขณะเดียวกันก็ต้องการให้เด็กไทยรู้จักสถาบันพระมหากษัตริย์ของประเทศไทยด้วย คุณหญิงสมศรี ในฐานะอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ต้องการให้บุตรบุญธรรมไทยเหล่านั้นมีความภาคภูมิใจในเรื่องนี้ จึงได้ร่วมกับอาสาสมัครต่างชาติในประเทศไทยจัดโครงการพิเศษเชิญชวนให้เขาเดินทางเข้ามาในระหว่างวันเฉลิมพระชนมพรรษาของสมเด็จพระบรมราชินีนาถระหว่างวันที่ ๙-๑๕ สิงหาคมของทุกปี เริ่มจากปี ๒๕๓๕ เป็นต้นมา

โครงการประเภทที่ ๒ เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อป้องกันและสกัดกั้นการนำเยาวชนหญิง-ชายมาขายแรงงานและประพฤติดัดเป็นโสเภณีหรือเป็นยู่อาชญากร อันเป็นปัญหาสังคมที่สำคัญในปัจจุบัน และแบ่งเป็นโครงการย่อยได้ ๓ โครงการ คือ

๑. โครงการส่งเสริมอาชีพในชนบท โครงการนี้จัดขึ้นเพื่อให้สตรีและเยาวชนในชนบทได้รวมตัวกันจัดทำผ้าห่มนมจากฝ้ายแล้วนำมาขายให้กรมประชาสัมพันธ์หรือกรมประชาสัมพันธ์จะประกันราคาซื้อขึ้นต่ำ กรมประชาสัมพันธ์จะนำผ้าห่มนมเหล่านี้ไปแจกจ่ายกับผู้ที่ยากจนและขาดแคลนในระหว่างที่ประสบปัญหาอากาศหนาว ทั้งนี้เพราะในปีหนึ่งๆ กรมประชาสัมพันธ์ต้องซื้อผ้าห่มจากโรงงานแจกจ่ายกับราษฎรที่ยากจนในหลายจังหวัด รวมแล้วประมาณปีละ ๒๐๐,๐๐๐ ผืน โครงการนี้กลุ่มสตรีในจังหวัดภาคเหนือหลายจังหวัดตื่นตัวจัดทำกันมาก ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

๒. โครงการขยายศูนย์ฝึกอาชีพเยาวชนในภาคตะวันออกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โครงการนี้ คุณหญิงสมศรี กันธมาลา ในฐานะอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนที่เห็นความสำคัญของการป้องกันปัญหาเยาวชนชาย-หญิง ไม่ให้ขายแรงงานหรือประพฤติดัดไม่ดี โดยช่วยจัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพเยาวชนขึ้น และขยายการดำเนินงานออกไปยังภาคต่างๆ เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งหม่อมกอบแก้ว อากาศฯ ได้บริจาคเงินส่วนตัวเกือบ ๒๐ ล้านบาท จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพชื่อว่า “ศูนย์ส่งเสริมและฝึกอาชีพสตรีรัตนากา” ที่จังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการฝึกอาชีพเยาวชนสตรีในปีหนึ่งๆ หลายร้อยคน กับได้ขยายกิจการโดยส่งเด็กผู้รับการส่งเสริมให้ไปฝึกหัดเย็บเสื้อกิโมโนที่ประเทศญี่ปุ่นและได้ร่วมกับประเทศญี่ปุ่นจัดตั้งโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้ากิโมโนขึ้นที่จังหวัดขอนแก่นด้วย

สำหรับในภาคตะวันออก กรมประชาสัมพันธ์ได้รับความร่วมมือจากศาสตราจารย์ฉลวย มะกะระสาร จัดตั้งศูนย์ฝึกอาชีพเยาวชนอีก ๑ แห่ง เป็นเงินประมาณ ๑๐ ล้านบาทเศษ บนที่ดินของกรมประชาสัมพันธ์ที่ตำบลบางละมุง จังหวัดชลบุรี

๓. โครงการจัดตั้งศูนย์บริการสวัสดิการสังคม จังหวัดลพบุรี โครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อถวายเป็นการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในวโรกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบ ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ โดยมีภาคเอกชนบริจาคเงินสมทบในการจัดตั้งศูนย์บริการสวัสดิการสังคมประมาณ ๕๐ ล้านบาท และนับว่าเป็นศูนย์ฝึกอบรมอาชีพเยาวชนชาย-หญิง ที่ด้อยโอกาสยากจน และคนพิการที่ใหญ่ที่สุดในประเทศ

โครงการประเภทที่ ๓ เป็นโครงการสงเคราะห์ผู้สูงอายุที่มีฐานะปานกลางแต่ประสบปัญหาเรื่องขาดผู้ดูแล ซึ่งแบ่งออกเป็นโครงการย่อยได้ ๒ โครงการ คือ

๑. โครงการวัยทองนิเวศน์ โครงการนี้ คุณหญิงสมศรี กันธมาลา อธิบดีกรมประชาสงเคราะห์ ได้ริเริ่มขึ้นเนื่องจากได้พิจารณาเห็นว่ากรมประชาสงเคราะห์ได้ช่วยเหลือผู้สูงอายุที่ไร้ญาติขาดมิตร ไร้ที่พึ่งและยากจนอนาถาในรูปของสถานสงเคราะห์คนชราหลายแห่งแล้วแต่ปัญหาในปัจจุบัน ปรากฏว่าผู้สูงอายุที่พอมีฐานะ เคยทำงานหรือรับราชการและเกษียณอายุไปประสบปัญหาในเรื่องไม่มีลูกหลานดูแล ไม่มีคนดูแลทั้งๆ ที่มีเงินทองที่จะใช้จ่ายได้ บางรายก็มีปัญหาเรื่องสุขภาพของตัวเองและมีความว้าเหว่เดียวดายมาก จึงได้จัดให้มีโครงการวัยทองนิเวศน์ขึ้นเพื่อแก้ปัญหของผู้สูงอายุดังกล่าว พร้อมทั้งจัดให้มีบริการสวัสดิการด้านต่างๆ แก่ผู้สูงอายุด้วย

ตามโครงการนี้ ผู้สูงอายุที่พอมีฐานะอายุตั้งแต่ ๕๔ ปีขึ้นไป จะปลูกบ้านบนที่ดิน ที่กรมประชาสงเคราะห์จัดไว้ให้ เนื้อที่ ๑๐๐ ไร่ อยู่บนเนินเขา มีภูมิประเทศสวยงามมากโดยกำหนดให้ปลูกบ้านเป็นหลักๆ ละประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ บาท หรืออีกประเภทหนึ่งเป็นบ้านปฏิบัติธรรมหลังละประมาณ ๑๒๐,๐๐๐ บาท ผู้สูงอายุจะอยู่ได้ทั้งสามีและภรรยาจนตลอดชีวิต และหากลูกซึ่งมีอายุเข้าเกณฑ์ ๕๔ ปี ต้องการที่จะเข้าอยู่ต่อไป เมื่อบิดามารดาผู้สูงอายุนั้นสิ้นชีวิตแล้ว ก็อาจจะมาอยู่ได้ในฐานะทายาท หากไม่มีทายาท บ้านดังกล่าวก็จะอยู่ในความดูแลของกรมประชาสงเคราะห์ซึ่งกรมประชาสงเคราะห์จะจัดให้ผู้สูงอายุรายใดเข้าอยู่ก็ได้

๒. โครงการบริการผู้สูงอายุในเวลากลางวัน เป็นโครงการที่ให้บริการสำหรับผู้สูงอายุในเวลากลางวันซึ่ง คุณหญิงสมศรี กันธมาลา เน้นหนักและส่งเสริมให้จัดขึ้นมากๆ เพราะผู้สูงอายุจำเป็นต้องอยู่บ้านอย่างเงียบเหงา ในแต่ละวันจะนั่งคอยเวลาที่ลูกหลานจะกลับมาผู้สูงอายุเหล่านี้มีปัญหามาก กรมประชาสงเคราะห์จึงจัดให้ผู้สูงอายุได้มาสังสรรค์กัน ออกกำลังกายร่วมกัน มาทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน พอใกล้เวลาเที่ยงก็กลับบ้านไปกินข้าวบ้าน หรือบางคนก็จะนำอาหารกลางวันมากินด้วยกัน สังสรรค์กัน ทำบุญร่วมกัน ทักทายในสถานที่ใกล้ๆ ร่วมกัน ผู้สูงอายุเหล่านี้จะมีความสุขมากเพราะว่าอยู่ในวัยเดียวกัน ในอนาคตคาดว่าโครงการบริการผู้สูงอายุในเวลากลางวันจะมีการส่งเสริมและได้รับความนิยมมากขึ้น เป็นลำดับ

โครงการประเภทที่ ๔ เป็นโครงการที่จัดขึ้นเพื่อให้การสงเคราะห์และส่งเสริมความรู้ความสามารถแก่เด็กเล็กก่อนวัยเรียน โดยเน้นที่บุตรหลานของผู้ที่ยากจน ซึ่งแบ่งออกเป็นโครงการย่อยได้ ๒ โครงการ คือ

๑. โครงการจัดสวัสดิการบุตรหลานกรรมกรก่อสร้าง โครงการนี้กรมประชาสงเคราะห์ร่วมกับผู้รับเหมาก่อสร้างรายใหญ่ได้จัดขึ้น โครงการแรกได้จัดทำขึ้นที่ถนนรัชดาภิเษก โดยผู้รับเหมาก่อสร้างศาลของกรมอัยการและอาคารของกระทรวงยุติธรรมซึ่งต้องใช้ระยะเวลาก่อสร้างประมาณ ๓ ปีเศษ ผู้รับเหมาก่อสร้างกับกรมประชาสงเคราะห์จึงได้ร่วมกันจัดทำโครงการจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กซึ่งเป็นบุตรหลานของกรรมกรก่อสร้าง เพื่อแก้ปัญหาที่กรรมกรก่อสร้างจำนวนมากได้นำครอบครัวมาด้วยทั้งภรรยาและลูกหลาน ส่วนใหญ่สามีและภรรยาจะเป็นกรรมกรก่อสร้างด้วยกัน ปลอมยให้ลูกหลานวิ่งเล่นโดยลำพัง เด็กเหล่านี้บางครั้งได้รับอุบัติเหตุจากหลุม ตกท่อ ตะปูตำเท้า หรือมีฉะนั้นเด็กเหล่านี้จะเก็บเศษวัสดุตะปูและของเล็กๆ น้อยๆ ไปขายเกิดปัญหาต่อพ่อแม่ซึ่งเป็นกรรมกรในสถานที่ก่อสร้างนั้นและเกิดปัญหาสำหรับผู้ว่าจ้างด้วย

ผู้ว่าจ้างเห็นพ้องกับการแก้ปัญหานี้โดยจัดเป็นสวัสดิการให้กับลูกหลานกรรมกรที่มาทำงานในสถานที่ก่อสร้างนั้น โดยจัดสร้างอาคารขึ้น และผู้รับเหมาก่อสร้างเป็นผู้ออกเงินค่าก่อสร้าง ค่าจัดซื้อวัสดุที่ใช้ในการเสริมทักษะกับเด็กออกเงินค่าอาหารกลางวันให้กับเด็กให้ค่าตอบแทนและค่ารถแก่เจ้าหน้าที่ผู้สอนออกเงินจ้างเจ้าหน้าที่พี่เลี้ยงและแม่ครัว เป็นต้น ส่วนกรมประชาสงเคราะห์จะมีหน้าที่ดูแลจัดหาพี่เลี้ยงให้จัดหาอุปกรณ์หาผู้รู้จากแหล่งต่างๆ มาช่วยในการฝึกอบรมเด็กเล็ก สำหรับเด็กโตซึ่งไม่ได้เรียนหนังสือก็จะจัดมุมเด็กสอนหนังสือให้อ่านออกเขียนได้ ขณะนี้ได้มีสถานที่ก่อสร้างใหญ่ๆ หลายแห่ง เห็นประโยชน์ของโครงการนี้ได้มาขอให้กรมประชาสงเคราะห์ไปจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กกลางวันสำหรับลูกหลานกรรมกรก่อสร้างเพิ่มขึ้นอีกหลายแห่ง

๒. โครงการจัดสวัสดิการในรูปสถานรับเลี้ยงเด็ก ในหน่วยราชการและสถานประกอบการเอกชนสืบเนื่องมาจากรัฐบาลมีนโยบายจะให้ข้าราชการลาคลอดบุตรได้ถึง ๙๐ วัน ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้กินนมแม่และเพื่อส่งเสริมให้แม่ได้อยู่ใกล้ชิดกับลูกแต่ปัญหาสำหรับข้าราชการหญิงในปัจจุบันมิใช่ต้องการจะเลี้ยงลูกถึง ๙๐ วัน ปัญหาใหญ่ก็คือหาผู้ที่เลี้ยงลูกไม่ได้ การที่จะจ้างพี่เลี้ยงที่ดีๆ ก็ราคาแพงมากหรือนำไปฝากไว้เนอร์สเซอรี่เด็กก่อนที่ไว้วางใจได้ก็เสียค่าใช้จ่ายสูงมากเช่นเดียวกัน ทั้งๆ ที่ข้าราชการเหล่านั้นไม่ต้องการหยุดงานถึง ๙๐ วัน สวัสดิการด้านนี้ จะทำให้ข้าราชการผู้เป็นแม่และพ่อมีความสบายใจ เพราะว่าลูกจะอยู่ในความดูแลของพี่เลี้ยงที่เชื่อถือได้ อยู่ในสายตาที่ใกล้ชิดเพราะพ่อแม่สามารถลงไปดูได้หรืออาจจะให้นมแก่ลูกได้ โครงการนี้คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ถือเป็นนโยบายโดยให้สำนักงาน ก.พ. เป็นเจ้าของเรื่องพิจารณาร่วมกับสำนักงานงบประมาณและกรมประชาสงเคราะห์ให้จัด

เป็นสวัสดิการของข้าราชการในแต่ละกรม นอกจากนี้ ภาคเอกชนหลายแห่งก็ได้ให้ความสนใจติดต่อมายังกรมประชาสงเคราะห์ให้ไปช่วยแนะนำในการจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กกลางวันเป็นสวัสดิการแก่ลูกจ้างในสถานประกอบการเช่นเดียวกัน

แม้จะเกษียณอายุราชการแล้วคุณหญิงสมศรี กันธมาลา ก็ยังได้ใช้ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ช่วยงานสังคมสงเคราะห์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอย่างเต็มความสามารถมาโดยตลอด

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรประกาศให้

คุณหญิงสมศรี กันธมาลา

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๓๕

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประพนธ์ ภาณุภาค

บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

โรคภูมิคุ้มกันบกพร่องหรือโรคเอดส์ เป็นโรคที่เพิ่งระบาดขึ้นในโลกมนุษย์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๔ และเข้าสู่ประเทศไทยเป็นครั้งแรกตั้งแต่ปี ๒๕๒๗ ในช่วงเวลาที่ไม่ถึง ๑๐ ปี โรคเอดส์ได้แพร่ระบาดอย่างรวดเร็วในประเทศไทย โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง เช่น คนที่ติดยาเสพติด หรือหญิงบริการทางเพศเท่านั้นที่จะติดเอดส์ แต่เชื้อไวรัสเอดส์ได้แพร่กระจายไปยังกลุ่มประชากรทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้แพร่กระจายไปสู่สถาบันครอบครัวฟอบ้านติดเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์นอกคู่สมรสแม้บ้านก็ติดจากฟอบ้านและถ่ายทอดต่อไปกับลูกที่จะเกิดขึ้นมาใหม่

จากการสุ่มสำรวจกลุ่มตัวอย่างต่างๆ ทั่วประเทศอย่างต่อเนื่องของกระทรวงสาธารณสุขพบว่า สิ้นปี ๒๕๓๔ มีผู้ติดเชื้อเอดส์ทั่วประเทศ ๓๕๐,๐๐๐ คน สิ้นปี ๒๕๓๕ มี ๔๕๐,๐๐๐ คน และสิ้นปี ๒๕๓๖ จะมีผู้ติดเชื้อเอดส์ทั่วประเทศ ๖๐๐,๐๐๐ คน จะเห็นว่าตัวเลขของผู้ติดเชื้อเอดส์มีมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉลี่ยคนที่ติดเชื้อจะเริ่มป่วยเมื่อติดเชื้อไปได้ ๘-๑๐ ปี ดังนั้น ในปัจจุบันจึงมีผู้ทยอยป่วยขึ้นมาปีละ ๒-๓ หมื่นคน เป็นภาระหนักของโรงพยาบาลทั่วประเทศที่จะดูแลรักษาผู้ป่วยเหล่านี้ นอกจากจะส่งผลกระทบโดยตรงต่องบประมาณด้านการสาธารณสุขแล้ว โรคเอดส์ยังส่งผลกระทบต่อแรงงาน ผลผลิต การส่งออกและเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนรวมอย่างมหาศาล

โรคเอดส์ดูแล้วเหมือนกับจะเป็นโรคที่ป้องกันได้ง่าย ไม่มั่วเพศ ไม่มั่วเข็ม ก็จะไม่ติดเอดส์แต่ในทางปฏิบัติไม่่ง่ายเพราะพฤติกรรมมนุษย์เป็นสิ่งที่ปรับเปลี่ยนยากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมทางเพศ หลายคนยังไม่ตระหนัก หรือยังไม่เห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ดังนั้นการให้ความรู้ในการป้องกันโรคเอดส์อย่างเดียวเป็นสิ่งที่ไม่เพียงพอ ต้องสร้างความตระหนัก ความรับผิดชอบและความพร้อมในการป้องกันตัวไว้ด้วยพร้อมกันไป การป้องกันจึงจะสัมฤทธิ์ผล แต่กลยุทธ์เหล่านี้ไม่ใช่เป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดขึ้นได้ง่ายๆ

โรคเอดส์ ส่งผลกระทบด้านอื่นๆ อีกมากมาย เช่น ผลกระทบทางด้านจิตใจทั้งของตัวเอง ครอบครัว และคนรอบข้าง หลายคนถูกครอบครัวและสังคมรังเกียจถูกไล่ออกจากงาน ถูกกีดกันไม่ให้เข้าเรียนในสถานศึกษาบางแห่ง ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าโรคเอดส์เป็นปัญหาทั้งด้านการแพทย์และสังคมที่สำคัญ การแก้ไขปัญหาโรคเอดส์ จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสังคมหลายๆ ด้าน เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี ปัญหาความเหลื่อมล้ำในฐานะทางสังคมของสตรี และการพิทักษ์สิทธิของผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น

บุคคลผู้หนึ่งวินิจฉัยคนไข้โรคเอดส์ในประเทศไทยได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๘ และได้อุทิศตนในการดูแลรักษาผู้ติดเชื้อเอดส์มาตลอด พัทธกษัตริย์ของผู้ติดเชื้อ และได้รับแรงค์ให้ประชาชนเกิดความตระหนักในการป้องกันโรคเอดส์อย่างต่อเนื่อง ก็คือ นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค ศาสตราจารย์แห่งคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้อำนวยการโครงการโรคเอดส์ สภาภาษาชาวไทย

ชีวิตวัยเยาว์ และการศึกษา

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค เป็นบุตรคนโตจำนวน ๔ คน ของนายเม่งดีและนางม่วยฮั่ว แซ่เซียว เกิดเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๘ ใช้ชีวิตในช่วงเยาว์และเติบโตขึ้นมาในย่านบางลำภู กรุงเทพมหานคร เรียนหนังสือชั้นประถมที่โรงเรียนสุพิทยศึกษา ที่บางลำภูและเรียนชั้นมัธยมต้น (ม. ๑-ม. ๓) ที่โรงเรียนสารวิทยา แกวถนนสาร บิดาซึ่งจบเศรษฐศาสตร์บัณฑิตจากมหาวิทยาลัยคุนหมิง ประเทศจีน สมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่งการเรียนการสอนใช้ภาษาอังกฤษเป็นหลัก ได้อบรมลูกให้เห็นถึงคุณค่าของการศึกษาเล่าเรียนเพราะพ่อแม่ไม่มีมรดกเหลือไว้ให้มากมาย พร้อมกับสอนภาษาอังกฤษเพิ่มเติมให้สอบเข้าเรียนต่อ ชั้น ม. ๔ ที่โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยได้เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ สอบไล่ได้ที่ ๑ มาตลอดจนเป็นตัวเก็งติดบอร์ดของโรงเรียน (หมายถึง สอบได้ในลำดับ ๕๐ คนแรกของประเทศไทย ในชั้น ม. ๔ ซึ่งเป็นชั้นสุดท้ายของระดับมัธยมปลาย โดยใช้ข้อสอบรวม) แต่ในที่สุดก็ทำให้โรงเรียนผิดหวังเพราะออกเสียก่อนตอนจะขึ้นชั้น ม. ๔ เพราะสอบเทียบ ม. ๔ ได้ โดยไม่ได้ไปเรียนกวดวิชาอะไรอาศัยความรู้ชั้น ม. ๓ และตำราของเพื่อนๆ ที่เรียนกวดวิชา ที่ตัดสินใจไม่เรียน ม. ๔ ก็เพราะสอบเอ็นทรานซ์เข้าเรียนคณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ ซึ่งสามารถ “ข้ามฟาก” ไปเรียนแพทย์ซึ่งเป็นวิชาที่ใฝ่ฝันอยากเรียนได้ แถมยังสอบไล่ได้ที่ ๑ ตอนอายุปี ๑ จุฬาฯ ได้รับรางวัลเรียนดี “ห้าศาสตราจารย์” จากคณะวิทยาศาสตร์ด้วย

หลังเรียนเตรียมแพทย์ ๒ ปี แล้วก็ “ข้ามฟาก” ไปเรียนแพทย์ที่คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ซึ่งตอนนั้นยังสังกัดมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ แต่ปีที่จบ (พ.ศ. ๒๕๑๑) คณะแพทยศาสตร์ได้โอนมาสังกัดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงเป็นบัณฑิตแพทย์รุ่นแรกที่จบจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในยุคปัจจุบัน โดยได้รับเกียรตินิยมอันดับ ๒ จบแพทย์แล้วก็ไปเป็นแพทย์ฝึกหัดที่โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์เป็นเวลา ๑ ปี และได้รับคัดเลือกให้รับพระราชทานทุนมูลนิธิอานันทมหิดล ให้ไปศึกษาต่อวิชาภูมิคุ้มกันวิทยาที่ประเทศสหรัฐอเมริกา

ก่อนไปศึกษาต่อที่สหรัฐอเมริกาได้บรรจุเข้าเป็นอาจารย์ของภาควิชาจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตั้งแต่ ๑ เมษายน ๒๕๑๒ ปฏิบัติงานอยู่ปีครึ่งก็เดินทางไปศึกษาต่อที่โรงเรียนแพทย์ของมหาวิทยาลัยโคโลราโด ที่เมืองเดนเวอร์ มลรัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกา

โดยเข้าเป็นนักเรียนปริญญาเอกของภาควิชาจุลชีววิทยา จบปริญญาเอกด้านภูมิคุ้มกันวิทยาในเวลา ๓ ปีครึ่ง จากนั้นก็สมัครเข้ารับการฝึกอบรมด้านอายุรกรรม ๒ ปี และฝึกอบรมด้านโรคภูมิแพ้และภูมิคุ้มกันทางคลินิกที่มหาวิทยาลัยโคโลราโดอีก ๒ ปีจนสอบได้วุฒิปริญญาโทด้านอายุรกรรม และด้านโรคภูมิแพ้และภูมิคุ้มกันทางคลินิกของประเทศสหรัฐอเมริกา และเดินทางกลับมาเมืองไทยเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๑

ชีวิตการทำงาน

กลับจากสหรัฐอเมริกา ก็กลับเข้ารับราชการที่ภาควิชาจุลชีววิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และในปีต่อมาก็โอนย้ายมาเป็นอาจารย์ของภาควิชาอายุรศาสตร์ ดำรงตำแหน่งทางวิชาการเป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๓๓

ภาระหลักเป็นการสอนนิสิตแพทย์ชั้นปีที่ ๓, ๔, ๕ และ ๖ นิสิตเทคนิคการแพทย์ปีที่ ๓ นักศึกษาพยาบาลปีที่ ๑ และ ๒ แพทย์ประจำบ้านของภาควิชาอายุรศาสตร์ นิสิตปริญญาโทของภาควิชาจุลชีววิทยาและภาควิชาอายุรศาสตร์ วิชาที่สอนก็เป็นวิชาทางด้านวิทยาภูมิคุ้มกันพื้นฐาน วิทยาภูมิคุ้มกันทางคลินิกและโรคภูมิแพ้ นอกจากนี้ก็ทำหน้าที่ตรวจรักษาคนไข้ ทำงานวิจัย งานด้านบริหาร งานด้านขึ้นาสังคมตลอดจนการเป็นกรรมการต่างๆ เช่น เป็นรองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะแพทยศาสตร์ (๒๕๓๒-๒๕๓๓) กรรมการสมาคมโรคภูมิแพ้และอิมมูโนวิทยาแห่งประเทศไทย และเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการสภากาชาดแห่งชาติ สาขาวิทยาศาสตร์การแพทย์ เป็นต้น

การเข้าไปเกี่ยวข้องกับโรคเอดส์

เริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๒๗ เมื่อมีคนไข้ฝรั่ง ๑ ราย ถูกส่งมาปรึกษาโดยแพทย์ทางโรคผิวหนังให้ช่วยตรวจดูภูมิคุ้มกัน เพื่อหาสาเหตุของการติดเชื้อง่ายที่ผิวหนัง เนื่องจากแผนกจุลชีววิทยาของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ มีห้องปฏิบัติการที่สามารถตรวจหาระดับภูมิคุ้มกันของผู้ป่วยต่างๆ ได้ดีอยู่แล้ว ตอนนั้นพบว่าภูมิคุ้มกันของคนไข้กรว่มเพศชายนี้ต่ำ แต่ยังไม่มีการที่บ่งบอกว่าเป็นเอดส์ จนถึงเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๒๘ คนไข้รายนี้ก็เข้าโรงพยาบาลด้วยอาการของโรคเอดส์เต็มขั้นและภายในสัปดาห์เดียวกันก็มีคนไข้ไทยอีกรายที่เข้าโรงพยาบาลมาด้วยอาการของโรคเอดส์เต็มขั้นเช่นกัน

ต่อมา เริ่มมีชุดตรวจเอดส์เข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ๒๕๒๘ นายแพทย์ประพันธ์ ภานุภาค และคณะได้ทำการสำรวจกลุ่มชายบริการตามที่ต่างๆ ในกรุงเทพมหานครพบมีการติดเชื้อเอดส์ประปราย จึงทำให้เป็นที่ปรากฏแน่ชัดว่าโรคเอดส์ได้เข้ามาสู่ประเทศไทยแล้วและมี

โอกาสที่จะแพร่ขยายไปได้ง่ายเนื่องจากสภาพการขายและการซื้อบริการทางเพศที่มีดาษดื่นในประเทศไทย เป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยต่อการแพร่ระบาดของโรคเอดส์ นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค จึงได้เริ่มให้ความรู้ ด้านโรคเอดส์แก่แพทย์ พยาบาล ประชาชนทั่วไป และสื่อมวลชน

เมื่อมีข่าวออกไป ประชาชนก็มาตรวจมากขึ้น ก็ตรวจพบคนติดเชื้อเอดส์มากขึ้น แพทย์อื่นที่ ตรวจพบก็ส่งคนไข้มาปรึกษามากขึ้น จึงยิ่งทำให้โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์และนายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค เป็นที่รู้จักด้านโรคเอดส์มากขึ้นๆ จนยากที่จะถอนตัว ประกอบกับสถานการณ์การระบาดซึ่งเพิ่มมากขึ้น อย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นปัญหาสำคัญที่จะอยู่คู่กับประเทศไทยและโลกมนุษย์ไปอีกนาน

เมื่อรักษาแล้วอาการดีขึ้น คนไข้ก็กลับไปรักษาต่อที่บ้าน และกลับมาติดตามกับแพทย์เป็นระยะๆ จึงจำเป็นต้องมีคลินิกเอดส์ที่โรงพยาบาลให้คนไข้ที่กลับบ้านไปแล้ว หรือให้คนไข้ที่ยังไม่มีความจำเป็นต้องอยู่โรงพยาบาลได้มีโอกาสพบแพทย์ เพื่อติดตามผลการตรวจรักษาหรือปรึกษาเพิ่มเติมในระยะแรก นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค เปิดคลินิกเอดส์ที่ห้องปฏิบัติงานภูมิคุ้มกันบนชั้น ๖ ของตึกอานันท์มิตทล โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ตอนแรกก็มีเดือนละครั้ง ต่อมาเพิ่มเป็นเดือนละ ๒ ครั้ง และคนไข้ก็มากขึ้นๆ เรื่อยๆ จนต้องย้ายคลินิกเอดส์ออกมาให้บริการที่ตึก ภปร.ในปัจจุบันต้องเปิดให้บริการทุกสัปดาห์ (ทุกวันอังคาร) ตั้งแต่ ๙.๓๐ น. จนกว่าคนไข้จะหมด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นราว ๑๓.๐๐ น. บางครั้งอาจ เลยไปถึง ๑๔.๐๐ น. เพราะมีคนไข้คราวละ ๑๔๐-๑๖๐ คน มีแพทย์ร่วมกันตรวจวันละ ๕-๖ คน คนไข้ ใหม่บางรายต้องใช้เวลารอคิว ๕-๖ เดือนกว่าจะได้เข้าคลินิก

สภากาชาดไทยมองเห็นความสำคัญของโรคเอดส์ และสภากาชาดไทยก็มีหลายหน่วยงานที่ ดำเนินงานเกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่ เช่น การบำบัดรักษา การให้บริการโลหิต และการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ บุคคลากรทางการแพทย์และแก่ประชาชนทั่วไปจึงมีดำริจัดตั้งโครงการโรคเอดส์ของสภากาชาดไทยขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๒ เพื่อเป็นแกนในการประสานการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของสภากาชาดไทยที่เกี่ยวข้อง กับเอดส์ โดยแต่งตั้งให้ศาสตราจารย์นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค เป็นผู้อำนวยการคนแรกของ โครงการโรคเอดส์ สภากาชาดไทย

ปัญหาโรคเอดส์ไม่ใช่เป็นปัญหาทางด้านการแพทย์แต่อย่างเดียว แต่มีผลกระทบทางด้าน จิตใจและสังคมมากมายจึงเป็นโชคดีของสภากาชาดไทยที่มีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิรัชสิทธิ์ สิทธิไตรย์ จากสถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มาร่วมงานกับโครงการโรคเอดส์ ทำให้สามารถ ดำเนินกิจกรรมในด้านสำรวจพฤติกรรมเสี่ยง ทัศนคติของประชาชนต่อโรคเอดส์ ตลอดจนการให้ความรู้ และการสร้างความตระหนักด้านโรคเอดส์แก่กลุ่มคนต่างๆ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมถึงการ ฝึกอบรมเทคนิคการให้คำปรึกษาแนะนำด้านโรคเอดส์แก่บุคคลากรทางการแพทย์ และแก่ประชาชนทั่วไป เช่น ตัวแทนของผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมต่างๆ เป็นต้น

ผลงานด้านโรคเอดส์ที่ศาสตราจารย์ นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค มีความภูมิใจมากจนถึงทุกวันนี้ คือ

๑. การต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากโรคเอดส์เช่น การเขียนจดหมายถึงอุปทูตประเทศซาอุดีอาระเบีย ขออนุญาตให้พยาบาลไทย ๗ คนที่จะไปทำงานที่ประเทศซาอุดีอาระเบียได้รับการยกเว้นไม่ต้องตรวจเอดส์ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๘ สมัยที่ชุดตรวจเอดส์เพิ่งเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยใหม่ๆ และประเทศซาอุดีอาระเบียกำหนดให้คนงานไทยทุกคนที่จะไปทำงานที่ประเทศเขาต้องตรวจเอดส์ก่อน ชุดตรวจสอบก็ขาดตลาด คนงานรอไปเมืองนอกกันเป็นหมื่น นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค สามารถช่วยให้พยาบาลไทยทั้ง ๗ คน เดินทางเข้าประเทศซาอุดีอาระเบียได้โดยไม่ต้องตรวจเอดส์ พอไปถึงแล้วทั้ง ๗ คน เข้าข้อส่งจดหมายมาขอบคุณ หรือการร้องเรียนไปยังผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในกรณีที่เด็กนักเรียนในจังหวัดคนหนึ่งพี่พ่อแม่เสียชีวิตจากโรคเอดส์และเด็กถูกไล่ออกจากโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี ๔-๕ แห่ง เพราะกลัวว่าเด็กจะติดเอดส์ด้วย ทั้งๆ ที่ไม่ติดเลย หรือการร้องเรียนเกี่ยวกับแม่ลูกอ่อนรายหนึ่งในจังหวัดจันทบุรีที่ถูกหน่วยงานของรัฐในจังหวัดเปิดเผยเกี่ยวกับการที่หญิงคนนั้นติดเอดส์ทำให้ตัวเองและครอบครัวถูกเพื่อนบ้านรังเกียจ หรือที่ชักนำให้นายฉ้อฉล เสือส้ม เขี้ยวเอดส์จากการรับเลือดที่ได้จากการบริจาคถูกนายจ้างไล่ออกจากงาน รวมทั้งลูกเมียก็ถูกนายจ้างไล่ออกจากงานด้วย ไปร้องทุกข์กับหนังสือพิมพ์ไทยรัฐจนชื่อนายฉ้อฉล เสือส้มเป็นที่รู้จักกันดีในสมัยนั้น เป็นการสร้างความตื่นตัว และความเข้าใจเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับคนที่ติดเชื้อเอดส์ได้มากและช่วยผลักดันให้โรงพยาบาลต่างๆ ของรัฐทำการตรวจเชื้อเอดส์ในเลือดที่ได้รับบริจาคทุกขวดโดยไม่ชักช้านับว่าบุญคุณของนาย ฉ้อฉลเสือส้ม ต่อประชาชนชาวไทยมีมากหาที่เปรียบไม่ได้

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์นายแพทย์ประพันธ์ ภาณุภาค ยังได้ร่วมกับองค์กรอื่นๆ ในการต่อต้านร่างกฎหมายที่จะจำกัดสิทธิของผู้ติดเชื้อเอดส์ และผลักดันให้ยกเลิกพระราชกำหนดที่ห้ามชาวต่างชาติที่ติดเชื้อเอดส์เข้าประเทศไทย ซึ่งถูกต่างชาติต่อต้านอย่างหนัก และการยกเลิกประกาศกระทรวงสาธารณสุขที่กำหนดให้โรคเอดส์เป็นโรคที่ต้องแจ้งความซึ่งทำให้ผู้ติดเชื้อหลายคนถูกเปิดเผยต่อสาธารณชนเกิดผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมมากมาย

๒. การจัดตั้งคลินิกนิรนาม สภากาชาดไทย ซึ่งเป็นคลินิกแห่งแรกในประเทศไทยที่ให้คำปรึกษาและตรวจเอดส์แก่ประชาชนทั่วไปโดยไม่ต้องมีการบอกชื่อและที่อยู่ ตั้งอยู่บริเวณสถานเสาวภาของสภากาชาดไทย โดยได้รับอนุมัติงบประมาณจากสภากาชาดไทย และได้รับการยกเว้นจากกระทรวงสาธารณสุขเป็นกรณีพิเศษ ในการที่ไม่ต้องรายงานชื่อและที่อยู่ของผู้ตรวจพบว่าติดเชื้อเอดส์ไปยังกระทรวงสาธารณสุข คลินิกนิรนาม สภากาชาดไทย ได้รับความสนใจจากประชาชนเป็นอย่างมาก จนในที่สุดกระทรวงสาธารณสุขยอมรับแนวความคิดนี้ ดำเนินการจัดตั้งคลินิกนิรนามในทุกจังหวัดของ

ประเทศไทยและส่งเจ้าหน้าที่มาดูงานที่สภาอากาศไทย และยกเลิกประกาศกระทรวงฯ ที่ต้องรายงานผู้ติดเชื้อเอดส์ไปในที่สุด

๓. การเจรจาต่อรองกับบริษัทยาในประเทศอังกฤษ จนในที่สุดตกลงบริจาคยา เอ-แซด-ที มูลค่า ๓๖ ล้านบาท ให้กับสภาอากาศไทย เพื่อทำการศึกษาวิจัยผลการใช้ยาในคนไทยจำนวน ๒๐๐ คนเป็นระยะเวลา ๒ ปี เป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐ เพราะในปีเดียวกัน รัฐบาลอนุมัติเงินจำนวนใกล้เคียงกันในการซื้อยา เอ-แซด-ที เพื่อให้คนไทยที่มีอาการมากใช้ทั่วประเทศ

๔. การจัดตั้งชมรมผู้ติดเชื้อเอดส์ ของสภาอากาศไทย เรียก “ชมรมเพื่อนวันพุธ” เพื่อรวมกลุ่มผู้ติดเชื้อ ให้กำลังใจซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือกัน และทำประโยชน์แก่สังคมเช่นการออกไปวิทยากรบรรยายเอดส์ตามที่ต่างๆ สามารถสร้างความตระหนักให้เกิดขึ้นแก่ผู้ฟังได้มากกว่าการบรรยายของแพทย์และพยาบาลเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ชมรมฯ ยังทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ติดเชื้อในการดำเนินการเพื่อสิทธิอันชอบธรรมของผู้ติดเชื้อ

๕. การจัดงาน “เทียนส่องใจ” เนื่องในวัดเอดส์โลก ๑ ธันวาคม ของทุกปี ที่บริเวณหน้าคลินิกนิรนาม สภาอากาศไทย เป็นงานที่มุ่งสร้างความเข้าใจในการอยู่ร่วมกันระหว่างผู้ติดเชื้อกับสังคม และการให้กำลังใจแก่ผู้ติดเชื้อโดยใน ๒ ปีที่ผ่านมาพระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุและผู้แทนพระองค์ได้เสด็จมาเป็นประธานในงาน และประทานพระวโรกาสให้ผู้ติดเชื้อเข้าเฝ้าฯ เพื่อสอบถามทุกข์สุขต่างๆ เพื่อดำเนินการให้ความช่วยเหลือ เป็นที่ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของผู้ติดเชื้อ และประชาชนทั่วไป

ด้วยความตั้งใจจริงที่จะอุทิศตนในการบำบัด รักษาร่างกายและฟื้นฟูสภาพจิตใจผู้ที่ป่วยด้วยโรคเอดส์อย่างต่อเนื่อง และเกิดประโยชน์อย่างมากมายต่อสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวม คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

ศาสตราจารย์นายแพทย์ ประพันธ์ ภาณุภาค

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสาธารณสุข)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

นาย คำรณ บุญเชิด
บุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการเมืองและการปกครอง
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

เขียนรายได้ชื่อว่าเป็นนคร “เจ็ดสายน้ำ สามฝ่ายฟ้า สามสิบห้าดอย สุดยอดในสยาม” บ้างก็เรียกขานกันว่า ดินแดนสามเหลี่ยมทองคำ อันมีความหมายกันว่า เป็นรอยเชื่อมต่อระหว่างแผ่นดินของชนสามชาติ อันมี สหภาพเมียนมา (พม่า) ประเทศไทย และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ในอดีตความหมายของดินแดนรอยต่อไม่สู้จะเป็นมงคลนัก แต่ ณ วันนี้ ดินแดนแห่งนี้กลายเป็นศูนย์กลางการค้าสินค้าอุตสาหกรรม และสินค้าพื้นเมืองระหว่างประเทศทั้งสาม โดยเฉพาะที่ตลาดแม่สาย เชียงแสน และเชียงราย ปัจจุบันนี้อุดมและคราคร่ำไปด้วยสินค้าพื้นเมือง ที่พ่อค้าแม่ขายของประชาชนชายเขตแดนของทั้งสามประเทศ นำมาแลกเปลี่ยนจัดจำหน่าย มีประชาชนออกไปพบปะซื้อขายสินค้าแปลกใหม่ด้วยใบหน้าเก๋ลอนรอยยิ้ม ทักทายปราศรัยกันด้วยความรู้สึกเป็นสุข และมีบรรยากาศของมิตรไมตรี

ผู้ที่ริเริ่มสร้างบรรยากาศและสร้างอนาคต แหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญให้กับจังหวัดเชียงราย คือผู้ว่าราชการจังหวัด ที่ใช้บุคลิกเรียบง่ายและมีมนุษยสัมพันธ์ คือ

นายคำรณ บุญเชิด

ประวัติความเป็นมา

นายคำรณ บุญเชิด เกิดเมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๔๗๘ เป็นชาวจังหวัดอุบลราชธานี จบการศึกษารัฐศาสตรบัณฑิตด้านการปกครอง จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๔ เข้ารับราชการที่กระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๐๖ ในตำแหน่งปลัดอำเภอตรี อำเภอป้อมปราบศัตรูพ่าย จังหวัดพระนคร สมรสกับนางลำเจียร บุญเชิด มีบุตรธิดา ๓ คน ชีวิตราชการของท่านรุ่งเรืองตามลำดับ ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและทำงานจริง นับตั้งแต่เข้ารับราชการท่านได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี ผู้อำนวยการกองตรวจและนิติกร ผู้อำนวยการกองกลาง รองผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนมหาดไทย รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ผู้ว่าราชการจังหวัดมุกดาหาร และผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย ตามลำดับ

จากประสบการณ์และผลงานอันเป็นที่เชื่อถือมาโดยตลอด ท่านได้รับแต่งตั้งให้รับผิดชอบงานพิเศษนอกเหนือจากงานในตำแหน่งอีกหลายงาน เช่น ให้รับผิดชอบเป็นประธานคณะทำงานกรองงานด้านรัฐสภา กระทรวงมหาดไทย รองประธานคณะทำงานโครงการพัฒนาประสิทธิภาพสภาตำบลสำนัก

เลขาธิการนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับราชการกรุงเทพมหานคร และที่ปรึกษากระทรวงมหาดไทย เป็นต้น

นอกจากประสบการณ์จากการทำงานแล้ว นายคำรณ บุญเขต ยังเป็นผู้สนใจใฝ่ความรู้ได้พากเพียรศึกษาอบรมสั่งสมความรู้ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้เกิดผลดีกับการทำงาน หลายต่อหลายหลักสูตร เช่น อบรมหลักสูตรการข่าวและซักถาม อบรมหลักสูตรการวางแผนพัฒนาจังหวัด อบรมหลักสูตรการวางแผนระดับภาค อบรมหลักสูตรการวางแผนพัฒนาเยาวชน ได้รับประกาศนียบัตรนักปกครองระดับสูงอบรมหลักสูตรนักบริหารระดับสูง ไปศึกษาและดูงานที่ Tennessee Valley Authority (TVA) และดูงานบริหารทั่วไปในรัฐ New York และ California ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้รับปริญญาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (วปอ) พ.ศ. ๒๕๓๒ เข้าร่วมประชุมรัฐมนตรีอาเซียนที่รับผิดชอบด้านสังคมสงเคราะห์ ครั้งที่ ๒ ที่กรุงกัวลาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย รวมทั้งได้รับแต่งตั้งให้เป็นผู้แทนเข้าร่วมประชุมเรื่องพายุไต้ฝุ่น ที่กรุง MALE ประเทศ มัลดีฟ เป็นต้น

นโยบายผลงานและความคิดริเริ่มของ นายคำรณ บุญเขต

ผลงานและความคิดริเริ่มในตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายของท่านที่ควรแก่การยกย่องชมเชย คือ

๑. การดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศใกล้เคียง

เชียงรายมีความได้เปรียบอย่างมากในสภาพภูมิศาสตร์ มีอาณาบริเวณติดต่อกับ ๒ ประเทศ คือ ด้านตะวันออกมีแม่น้ำโขงและเทือกเขา ติดกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ทางด้านตะวันตกเหนือสุดมีแม่สาย แม่จันเป็นเขตแดนติดกับสหภาพเมียนมา เหนือประเทศสหภาพเมียนมามีจัน เมืองยูนนาน คุณหมิง อยู่ไม่ไกลนัก ส่วนทางด้านประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวก็มีอาณาเขตติดกับ ประเทศเวียดนาม ซึ่งอยู่ไม่ห่างไกลนัก และมีการคมนาคมค้าขายติดต่อกันอยู่แล้วในระดับประชาชนในท้องถิ่น

นายคำรณ บุญเขต ได้สานต่อนโยบายของรัฐบาลที่จะพัฒนาเชียงราย ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวอย่างแท้จริงและที่สำคัญปรารถนาจะให้เชียงราย เป็นที่ชุมทางของนักท่องเที่ยวทั่วโลกนายคำรณ บุญเขต ได้ใช้ความมีมนุษยสัมพันธ์ เดินทางออกไปพบผู้นำท้องถิ่นทั้งของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, สหภาพเมียนมา, เวียดนาม, เวียดนาม และเพื่อเป็นการสำรวจเส้นทางคมนาคมด้วย ซึ่งก็ปรากฏว่าในระดับท้องถิ่น ท่านได้ปฏิบัติราชการเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติในด้านสร้างความเข้าใจอันดีเป็นอย่างมาก

๒. กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการคมนาคม การค้าและการท่องเที่ยว ที่เรียกว่า “ยุทธศาสตร์ ๕ เชียง”

จากสภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดเชียงราย ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อใกล้ชิดกับประเทศเพื่อนบ้านถึง ๓ ประเทศ (สหภาพเมียนมา, สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว, และสาธารณรัฐประชาชนจีน) ทำให้จังหวัดเชียงรายสามารถพัฒนาเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การค้า การท่องเที่ยว และศิลป วัฒนธรรม เหตุเพราะเชียงรายมีสนามบินนานาชาติ หากส่งเสริมด้วยโครงการสร้างทางรถไฟสายเด่นชัย-เชียงราย-แม่สาย-พม่า-จีน และสร้างถนนสายเชียงราย-เชียงตุง-ด้าหลวง-เชียงรุ่งถึงคุนหมิง รวมระยะทาง ๑๑๑๒ กิโลเมตร รวมทั้งมีโครงการเดินเรือตามลำน้ำโขงจากเชียงรุ่งถึงอำเภอเชียงแสน ระยะทาง ๔๐๐ กิโลเมตร ก็จะเอื้ออำนวยต่อการที่จะพัฒนาจังหวัดเชียงรายให้เป็นศูนย์กลางการติดต่อค้าขาย การคมนาคม และการท่องเที่ยวระหว่าง เชียงราย-เชียงใหม่-เชียงทอง (หลวงพระบาง) และเชียงรุ่ง-เชียงตุง ด้วย ท่านจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนานี้ขึ้นและเป็นแผนพัฒนาจังหวัดยุทธศาสตร์ จังหวัดเชียงรายอยู่ในขณะนี้ ผู้นำระดับท้องถิ่นและประชาชนในท้องถิ่นทั้ง ๔ ประเทศได้มีการติดต่อสื่อสารค้าขายและเยี่ยมเยียนกันเป็นปกติอยู่แล้วเชื่อได้ว่าความสัมพันธ์ดังกล่าวจะดำเนินไปในลักษณะที่จะส่งผลให้ “ยุทธศาสตร์ ๕ เชียง” ประสบผลสำเร็จด้วยดี

๓. การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น

นายคำรณ บุญเขต ได้ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนขนบประเพณีล้านนา ซึ่งเป็นมรดกตกทอดของท้องถิ่นจังหวัดเชียงรายให้ดำรงอยู่สืบไป ดังเช่น จัดงานเทศกาลเทิดพระเกียรติ “สมเด็จพระยาของปวงประชา” งานไหว้สาแม่ฟ้าหลวง ประเพณีการปักตุง ในงานเทศกาล หรืองานบุญหลวง เช่น งานเทศกาลมาฆบูชา งานตรุษสงกรานต์ งานบุญตานก๋วยสลาก รวมทั้งรณรงค์ให้พี่น้องชาวเชียงรายแต่งกายด้วยชุดพื้นเมือง หรือตัดเย็บด้วยวัสดุพื้นบ้าน และรณรงค์ให้สิ่งก่อสร้างในจังหวัดเชียงรายคงเอกลักษณ์ที่เป็นลักษณะของชาวล้านนาให้มากที่สุด รวมทั้งได้มีการจัดตั้ง หอศิลปวัฒนธรรมเชียงรายที่อาคารศาลากลางจังหวัดหลังเก่าขึ้นมา เพื่อเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์ สำหรับสะสมรวบรวมสิ่งซึ่งแสดงความเจริญรุ่งเรืองและดิงามของเมืองเชียงราย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันด้วย

๔. ส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมในครัวเรือน

เชียงรายเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในด้านการท่องเที่ยวสูงมาก มีแหล่งท่องเที่ยวจูงใจทั้งชาวต่างชาติและชาวไทยให้ไปท่องเที่ยวหาความสำราญตามรสนิยมของตนเอง มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติป่าเขาดีเด่น เช่น ดอยนางนอน ถ้ำเสาหินพญานาค ประเภทโบราณสถานก็มีราชธานีมรดกไทยเมืองเชียงแสน มีเส้นทางทัวร์ป่าเชียงราย แหล่งดอกไม้บานบนดอย กับมีแหล่งทัศนศึกษาเกษตรที่สูง

โครงการในพระราชดำริ ดอยช้าง ดอยวารี แหล่งธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่บนดอยตุง ล้วนแต่จงใจให้นักท่องเที่ยวแวะเวียนมาชมมิได้ขาด เป็นผลให้เศรษฐกิจในจังหวัดเฟื่องฟูขึ้นโดยส่วนรวม สิ่งสำคัญที่ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดเอาใจใส่เป็นพิเศษ คือ ความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ทั้งจากการประทุษร้ายต่อทรัพย์สินและชีวิตความสะดวกรสสบายจากการเดินทาง และจัดให้มีการพัฒนาบริการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน รวมตลอดไปจนถึงให้ประชาชนในท้องถิ่นผลิตสินค้าพื้นเมือง ออกจำหน่ายเป็นของที่ระลึกอย่างมีคุณภาพและมีราคาเป็นธรรมต่อผู้บริโภคด้วย

ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้น นายคำรณ บุญเขต ในฐานะผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงรายได้จัดให้มีการรักษาแหล่งน้ำ ระบบการทิ้งขยะ โดยมีโครงการเพื่อจะสร้างถนนและตลิ่งเลียบแม่น้ำกกในช่วง ๑๔๕ กม. ที่ผ่านจังหวัดเชียงราย มีการตรวจสอบระบบน้ำเสียอย่างจริงจัง และมีการเตรียมที่ดินกว่า ๑๐๐ ไร่ ในทำเลที่เหมาะสมทั้ง ๔ มุมเมือง สำหรับการทิ้งและทำลายขยะจากเขตเมือง

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติสำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

นายคำรณ บุญเขต

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการเมืองและการปกครอง

ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๓๕

นายพรเทพ พรประภา
บุคคลดีเด่นของชาติ
สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

พื้นที่ป่าของประเทศไทยที่เหลืออยู่ไม่ถึงร้อยละ ๒๐ ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แสดงให้เห็นถึงมหันตภัยอันน่าสยดสยองขึ้นมาบ้างแล้ว เกิดอุทกภัยน้ำท่วมฉับพลัน ผลาญชีวิตและทรัพย์สินครั้งแล้วครั้งเล่าและนับวันจะรุนแรงจนยากที่จะเยียวยาให้อยู่ในสภาพเดิมได้ สำหรับปัญหาโลก ระบบนิเวศวิทยาของโลกก็กำลังเข้าสู่ภาวะวิกฤตอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาในอดีต การโค่นทำลายป่าไม้ทำลายต้นกำเนิดของสรรพชีวิต เกิดขึ้นทุกวินาที จนอาจกล่าวได้ว่าทุกอย่างกำลังจะสาบสูญไปเสียแล้ว สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติถูกอำนาจความเห็นแก่ตัวเข้ายื้อแย่งผนวกกับความไม่เอาใจใส่ของมนุษยชาติร่วมสังคม สร้างมลพิษมลภาวะขึ้นอย่างต่อเนื่อง ล้วนแต่เป็นสิ่งบ่งชี้ถึงการขาดสมดุลของธรรมชาติ และเป็นหายนะที่โลกมนุษย์จะพึงได้รับในอนาคตอันไม่ไกลนัก

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ เป็นต้นมาได้มีหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนตระหนักถึงหายนะของการเกิดการอภิปราย การไม่ลงมือปกป้องการทำลายแหล่งธรรมชาติอย่างเนิ่นรูปธรรมได้มีการปลุกกระแสของความรักและห่วงแหนแหล่งธรรมชาติขึ้นอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อนในประวัติศาสตร์ ได้มีการจัดทำโครงการอนุรักษ์ต่างๆ หลายรูปแบบหลายองค์กร และหนึ่งในบรรดาโครงการเหล่านั้น โครงการ “THINK EARTH” หรือคิดชีวิต คิดห่วงใยในผืนโลกได้ถือกำเนิดขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายอันชัดเจนที่จะได้มีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกที่ดีแก่ประชาชนในอันที่จะคิดห่วงแหนและห่วงใยในแหล่งธรรมชาติบนผืนโลกใบนี้ ผู้ที่เป็นต้นคิดและอำนวยการให้โครงการดังกล่าวดำเนินไปได้ติดต่อกันมาและสัมฤทธิ์ผลอย่างดียิ่งคือ

นายพรเทพ พรประภา

ประวัติความเป็นมา

นายพรเทพ พรประภา เกิดเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๔๙๑ เป็นบุตรคนที่ ๔ ของ ดร.ถาวร-คุณรำไพ พรประภา สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๖ จากโรงเรียนอัสสัมชัญกรุงเทพ ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ต่อจากนั้นได้เดินทางไปศึกษาต่อยังประเทศสหรัฐอเมริกาจบปริญญาตรีสาขา BUSINESS ADMINISTRATION FROM CALIFORNIA COLLEGE OF COMMERCE เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๒ และสำเร็จการศึกษาลัทธิสุตร

การป้องกันราชอาณาจักรภาคีรัฐร่วมเอกราช (ปรอ.) รุ่นที่ ๕ ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบัน
วิชาการป้องกันประเทศ

นายพรเทพ พรประภา เริ่มเข้าทำงานประกอบอาชีพที่บริษัทสยามกลการ จำกัด อันเป็น
กิจการที่ตระกูลพรประภา ก่อตั้งมาตั้งแต่ต้น ทำการติดต่อส่งสินค้าอุตสาหกรรมจากต่างประเทศเข้ามา
จำหน่ายในประเทศ ได้แก่สินค้าประเภท รถยนต์ เครื่องอะไหล่ แอร์ เครื่องทำความเย็นต่างๆ
เครื่องจักรกลหนักประเภทรถดัก รถยก ลิฟต์บันไดเลื่อน เครื่องดนตรี รวมตลอดจนประกอบธุรกิจ
บริษัทเงินทุนด้วย นายพรเทพ พรประภาได้เริ่มได้เข้าจากตำแหน่งงาน เป็นเลขานุการฝ่ายกิจการพิเศษ
ของบริษัท เมื่อมีความรอบรู้ชำนาญมากขึ้น ก็ได้รับแต่งตั้งให้รับตำแหน่งบริหารบริษัทต่างๆ ในเครือ
ตั้งแต่ผู้ช่วยผู้จัดการ รองผู้จัดการและผู้จัดการใหญ่ และประธานฯ บริษัทรวม ๑๔ บริษัท ตำแหน่งที่
นายพรเทพ ภูมิใจและมีความสุขหนักหนา เมื่อมีผู้เรียกขานคือตำแหน่ง ผู้อำนวยการโครงการอิงค์เอิร์ธ
ที่ทรงประกอบกิจการอย่างแข็งขันมาแล้วติดต่อกัน ๓ ปี ส่วนในทางการเมืองและการช่วยทางราชการ
นายพรเทพ พรประภา ได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภา กรรมการ และกรรมการที่ปรึกษาหน่วยงาน
ภาครัฐมากกว่า ๒๐ ตำแหน่ง

สิ่งบันดาลใจที่ก่อให้เกิดการรณรงค์สร้างจิตสำนึกเพื่อสิ่งแวดล้อม

นายพรเทพ พรประภา ไม่มีความประสงค์ที่จะอยากเด่นอยากดังอยากมีชื่อเสียงเป็นนักบุญ
อะไรทั้งสิ้น ในช่วงเวลานั้น สภาพวิกฤติทางธรรมชาติ ที่เรียกว่าภาวะเรือนกระจก ภาวะบกพร่องของ
ชั้นโอโซนและการเปลี่ยนแปลงของชั้นบรรยากาศโลกบกพร่อง กำลังถูกกล่าวขานกันมาก ป่าไม้ของ
ประเทศไทยก็กำลังถูกทำลายย่อยยับเกิดวาตภัยและทะเลซุงที่นครศรีธรรมราช เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑
ปลุกสำนึกให้หลายคนหันหน้าปรึกษากัน

ในช่วงระยะเวลา ๔-๕ ปีนั้น นักการค้าและการอุตสาหกรรมก็พูดกันมากเรื่องประเทศไทยจะ
เป็นนิคส์ จะเปลี่ยนไปเป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่ เป็นกิจกรรมใหญ่มาก นายพรเทพ มีความคิด
ว่าการเริ่มรณรงค์ในเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะเรื่องจิตสำนึก น่าจะเป็นประโยชน์ในเรื่องจิตสำนึกนี้ ใน
ต่างประเทศรณรงค์กันมาก ดังเช่น บริษัทผลิตตุ๊กตาในเมืองไทยส่งไปขายต่างประเทศมียอดขายสูงสุด
ภายหลังได้มีองค์กรเอกชนรณรงค์ให้ชาวโลกได้ทราบว่า สินค้าที่ผลิตโดยแรงงาน เด็กฝรั่งมีจิตสำนึก
ว่าเมืองไทยทำไมมีการใช้แรงงานเด็ก เขาก็พากันเลิกซื้อยอดขายตกจนแทบไม่มีผู้สั่งสินค้า

ในต่างประเทศมีการรณรงค์ให้เกิดสำนึกในเรื่องของสังคมมาก ญี่ปุ่นนั้นยอมรับว่าเขาทำลาย
สภาพแวดล้อมมากที่สุด ยิ่งทำลายสภาพแวดล้อมต้นทุนการผลิตสินค้าก็สูงตามขึ้นไปด้วย

บริษัทในเครือสยามกลการ มีงบประมาณจัดสรรไว้เป็นสัดส่วนอยู่แล้วและได้แบ่งงบประมาณ

มาบริษัทละเล็กน้อยตั้งเป็นงบค่าใช้จ่ายสำหรับโครงการรณรงค์เพื่อสังคม ได้ปีละ ๑๐ ล้านบาท ทุนจำนวนนี้เองที่ทำให้โครงการดำเนินการต่อไปอย่างไม่มีติดขัด

การเกิดโครงการ THINK EARTH

THINK EARTH เปิดตัวโครงการเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ โดยแถลงถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการจะรณรงค์ปลูกสำนึกให้เยาวชนและประชาชนในชาติสำนึกถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมการอนุรักษ์และควรหาแนวทางทรัพยากรหลายรูปแบบ เป็นโครงการรณรงค์เพื่อการกุศล

THINK EARTH มิได้เกิดขึ้นง่าย ๆ เนื่องด้วยผู้นำการรณรงค์อยู่ในวงการธุรกิจ วงการแสวงหาผลกำไร แม้จะมีความคิดดี ปรารถนาดี โครงการและเครื่องมือนำเสนอดี ก็ไม่สามารถเจาะเข้าถึงมโนธรรมของผู้บริหารระดับสูงได้ เป็นเรื่องเหลือเชื่อที่เอกชนประกอบการค้าจะทำการรณรงค์เสียสละเพื่อสังคมโดยไม่หวังผลกำไรตอบแทน แม้ธุรกิจการค้าของนายพรเทพ พรประภา หรือบริษัทสยามกลการจะเป็นการค้าเครื่องจักรกล ยานพาหนะ ไม่เกี่ยวข้องกับสินค้าสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติใดๆ ก็ตามหน่วยงานทางราชการทุกแห่งปฏิเสธอย่างสุภาพ โรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่างมีข้ออ้าง ซึ่งผลก็คือไม่อนุญาตให้ทีมงานเข้าไปเผยแพร่แนวความคิด ความหวาดระแวง สงสัยและถือไม่ใช่ธุระไม่น่าเสี่ยงเป็นอุปสรรคตลอดระยะเวลา ๔-๕ เดือนแรก แต่ทีมงานของ THINK EARTH ก็มีได้พักผ่อน

ผู้ที่จุดประกายแห่งความสำเร็จ คือ “บราเดอร์หลุยส์” อธิการโรงเรียนอัสสัมชัญบางรักในงานฉลองศิษย์เก่าเรียนดีได้เหรียญต่างๆ และฉลองแสดงความยินดีแก่นายพรเทพ พรประภา ศิษย์เก่าคนหนึ่งซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ท่านอธิการได้เดินเข้ามาถามนายพรเทพว่า “ได้ข่าวว่าเรากำลังทำโครงการ THINK EARTH อยู่ใช่ไหม” นายพรเทพเรียนท่านว่า “มีอุปสรรคมาก ขอเข้าไปพูดตามโรงเรียนต่างๆ ไม่ได้แม้แต่แห่งเดียว” ท่านได้เมตตาเชิญชวนว่า “มาที่นี่สิ มาที่อัสสัมชัญ” เมื่อทีมงาน THINK EARTH เข้าที่โรงเรียนอัสสัมชัญได้ โรงเรียนแคธอลิกอื่นๆ ก็ยินยอมตามมี เซนโยเซฟ เซนต์คาเบรียล มาร์แตเดอ ต่อจากนั้นโรงเรียนภาครัฐก็เริ่มให้การต้อนรับ เช่น โรงเรียนเตรียมอุดม หอวัง สตรีวรนาถ แผ่ขยายไปทั่วประเทศ รวมทั้งโรงเรียนเอกชน ทั้งในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัดด้วย

THINK EARTH

หากจะกล่าวถึงโครงการ THINK EARTH นั้น ก็หมายถึงนายพรเทพ พรประภา นี่เองสำหรับนายพรเทพ พรประภา เป็นนักธุรกิจชั้นนำคนหนึ่งที่หันมาณรงค์เกี่ยวกับการสร้างจิตสำนึกให้แก่เด็กและเยาวชนตลอดจนประชาชนโดยทั่วไป ให้ตระหนักถึงความสำคัญของแหล่งธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมตลอดจนให้ความสำคัญแก่ผู้ที่ทำงานด้านพิทักษ์แหล่งธรรมชาติ และสัตว์ป่าเมืองไทย ตลอดระยะเวลา

๓ ปี มีกิจกรรมมากกว่า ๒๐๐ กิจกรรม จนได้รับการยกย่องจากองค์การนานาชาติหลายแห่ง ในฐานะผู้มีบทบาทพิทักษ์ธรรมชาติเพื่อมวลมนุษยชาติ แม้แต่ UNEP หรือโครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ ก็ได้ประกาศมอบรางวัล THE GLOBAL ๕๐๐ AWARD ให้เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๓๖ นี้

อะไรคือ THINK EARTH

THINK EARTH เป็นโครงการรณรงค์เพื่อให้เกิดแนวคิดและการปฏิบัติในการคืนชีวิตคิดห่วงใยในผืนโลก ประกาศโครงการรณรงค์อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๓๓ โดยวางแนวทางหลักๆ ไว้ ๔ ประการ ดังนี้

๑. เน้นโครงการ THINK EARTH เป็นโครงการผลิตสื่อทุกรูปแบบ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือปลุกจิตสำนึกให้เกิดความคิดแก่ทุกๆ คน ในอันที่จะทวงแทน และห่วงใยในแหล่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนผืนโลก

๒. เน้นให้ความรู้และความเข้าใจแก่เด็กและเยาวชน โดยหวังที่จะให้เด็กเหล่านี้ เป็นเด็กสีเขียว คือ สร้างโลกสีเขียวให้เด็กไทยด้วยรูปแบบการนำเสนอไปตามโรงเรียนต่างๆ พร้อมๆ กับการบรรยายด้วยสไลด์มัลติมีเดีย

๓. มุ่งที่จะร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชน ในอันที่จะฟื้นฟูและรักษาสมดุลของธรรมชาติ ด้วยการรณรงค์ปลุกต้นไม้ในพื้นที่ต่างๆ โดยเน้นหนักการปลุกต้นไม้ในจิตใจของทุกๆ คน ทั้งนี้เพราะถ้าทุกคนมีจิตใจที่จะปลุกต้นไม้แล้ว ยากที่เขาเหล่านั้นจะทำลายการปลุกต้นไม้ในจิตใจนั้น จะสามารถปลูกที่ไหนก็ได้ ปลูกเมื่อใดก็ได้ จะปลูกมากมายแค่ไหนก็ย่อมได้

๔. มุ่งมั่นเน้นหลักการจัดกิจกรรมเสริม เพื่อตอกย้ำจิตสำนึกดังกล่าวให้ฝังรากลึกลงไปอีก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามตัวสะกด E-A-R-T-H อันหมายถึง Environment-Animals-Rivers-Tree-Human คือ สิ่งแวดล้อม-สัตว์ป่า-แหล่งน้ำ-ต้นไม้-มนุษย์

โครงการ THINK EARTH ถือว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่สุด เพราะมนุษย์นี้แหละคือตัวการสำคัญของการทำลายล้างแหล่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบนผืนโลกใบนี้ และมนุษย์นี้เองจะช่วยกันสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อชีวิตมนุษย์ด้วยกันได้

ดังนั้น Positioning ที่ชัดเจนที่สุดของ THINK EARTH คือ จะทุ่มเททุกวิถีทางไม่ให้มนุษย์เป็นผู้ทำลายอีกต่อไป THINK EARTH มุ่งสร้างจิตสำนึก สร้างความคิดให้แก่จิตสำนึกในตัวมนุษย์นี้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ซึ่งหมายรวมไปถึงเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตขึ้นมาในอนาคตและนั่นคือแนวทางของนายพรเทพ พรประภา ผู้อำนวยการโครงการ THINK EARTH

การจัดทำสื่อสร้างสำนึก

โครงการ THINK EARTH จัดทำสื่อด้วยมืออาชีพ ประณีตงดงามเหมาะสมและมีคุณภาพโดยไม่คำนึงถึงความสิ้นเปลือง ทั้งนี้เพื่อผลในทางสูงใจผู้ได้เป็นเจ้าของหยิบชมตลอดจนรักษาไว้ มีหลายรูปแบบ สามารถจำแนกได้ดังนี้

๑. สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ ปฏิทินประจำปีทั้งชนิดแขวนและตั้งโต๊ะ แสดงภาพธรรมชาติชีวิตสัตว์ต่างๆ ที่สวยงาม สมุดบันทึกธรรมชาติ ส.ค.ส. โปสเตอร์ ข้อความสนใจต่างๆ ติดไว้ทั่วๆ ไป แผ่นพับ โบว์ชัวร์ สติกเกอร์ หนังสือเกี่ยวกับการอนุรักษ์ สิ่งพิมพ์เหล่านี้ โครงการ THINK EARTH ได้ผลิตขึ้นในรูปแบบเอกสารเพื่อแจกจ่ายให้กลุ่มเป้าหมายต่างๆ อาทิ สื่อมวลชน คณะกรรมการ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่า หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน โรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์รวมทั้งประชาชนทั่วไป เนื้อหาของเอกสารที่ผลิตขึ้นมานั้นจะเป็นเรื่องราวการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ และการรักษาสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อให้ทุกคนเกิดจิตสำนึกรักหวงแหน ห่วงใย ในสิ่งแวดล้อมและแหล่งธรรมชาติ

๒. สื่อโสตทัศนูปกรณ์ มีการจัดทำสไลด์มัลติวิชั่นหลายชุด เพื่อให้ทีมงานแยกย้ายกันออกบรรยายและฉายภาพประกอบบรรยายถึงเรื่องราวเกี่ยวกับแหล่งธรรมชาติ ความสำคัญของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการทำลายล้างแหล่งธรรมชาติ จัดเตรียมไว้เป็นเรื่องๆ เกี่ยวกับน้ำ ดิน ป่าไม้ ป่าชายเลน กัดเซาะทำลายของหน้าดิน และได้จัดบรรยายนำเสนอตามโรงเรียนต่างๆ ทั้งในกรุงเทพและต่างจังหวัด ตลอดจนหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน หรือบางแห่งโครงการเป็นผู้เสนอตัวเองเพื่อนำความคิด ส่วนมากได้รับความร่วมมืออย่างดี

๓. จัดทำภาพถ่ายแหล่งธรรมชาติเพื่อให้มันคงถาวรและเพื่อที่จะให้เป็นภาพถ่ายประวัติศาสตร์ในอนาคตของโครงการต่างๆ รวมทั้งจัดให้มีการประกวดภาพถ่ายสิ่งแวดล้อมทั่วโลกขึ้น ทั้งนี้เพื่อต้องการจะบันทึกและเก็บภาพสิ่งแวดล้อมเหล่านี้ไว้ให้เป็นมรดกแก่ลูกหลานไทย โดยร่วมกับกรมศิลปากร ในการจัดเก็บระบบภาพถ่ายเหล่านี้ไว้ เพื่อเผยแพร่ในโอกาสต่อไป

๔. จัดประกวดภาพเขียน ทั้งนี้เพื่อให้เยาวชนทั่วไปสนใจเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและแหล่งธรรมชาติได้มีโอกาสแสดงออกทางด้านความคิด โดยการเขียนและวาดออกมาเป็นภาพในหัวข้อ “คืนชีวิตคิดห่วงใยในผืนโลก” โครงการ THINK EARTH ร่วมกับสถานศึกษา สถาบันการศึกษาต่างๆ จัดประกวดภาพเขียนประเภทเยาวชนขึ้น และได้นำภาพเขียนเหล่านี้ไปใช้เป็นสื่อเผยแพร่ต่อไป

๕. จัดทำป้าย CUT-OUT ข้อความสนใจและปลุกสำนึกพร้อมโลโก้ แสดงให้เห็นว่า เป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องเริ่มมีสำนึกเสียตั้งแต่บัดนี้ THINK EARTH เป็นผู้นำในการรณรงค์ให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน CUT-OUT เหล่านี้ ลงทุนสูง มีขนาดใหญ่ ติดประกาศให้เห็นชัดเจน ในบริเวณสาธารณะต่างๆ

๖. สื่อบุคคล THINK EARTH ได้ทำการอบรมสร้างทีมงานประชาสัมพันธ์ ๑๑ ทีมงาน ทีมงานเหล่านี้ทำงานด้วยจิตสำนึกของความรับผิดชอบ รอบรู้ในปัญหาสิ่งแวดล้อมทั้งในแง่ของวิชาการและการปฏิบัติ และได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้เกิดทักษะ สามารถสร้างความมั่นใจแก่ชุมชน สถานศึกษาต่างๆ สถานที่ราชการและหน่วยงานเอกชน รวมทั้งเข้าร่วมในการออกค่ายกับเยาวชนอยู่เสมอ

๗. สื่อเบ็ดเตล็ด ทั้งนี้เพื่อเป็นการเผยแพร่เกี่ยวกับโลโก้ เผยแพร่โครงการ THINK EARTH ให้ทุกคนจดจำสัญลักษณ์ของโครงการได้ ดังนั้นการจัดทำของที่ระลึกจึงมีหลากหลาย ทั้งทำแจก จำหน่าย จัดทำเป็นของรางวัล ดังเช่น

เสื้อยืด หลากชนิด

เสื้อแจ็กเก็ต

หมวก หลากแบบ

เข็มกลัดติดเนคไทด์

สมุด THINK EARTH เป็นต้น

การจัดทำสมุดบันทึกธรรมชาติ เพื่อหารายได้รณรงค์จัดตั้งเป็นกองทุน

ในแต่ละปีนับแต่เริ่มเปิดตัวโครงการ THINK EARTH เป็นต้นมา โครงการได้จัดทำสมุดบันทึกธรรมชาติขึ้นเป็นประจำ นำเสนอความสวยงามของแหล่งธรรมชาติที่มีอยู่ในประเทศไทยเพื่อให้ทุกคนได้สัมผัสสิ่งที่ดีงาม ความตื่นตาตื่นใจของสรรพชีวิตทั้งหลายทั้งปวงที่ได้อาศัยแหล่งธรรมชาติและต่างก็เกื้อกูลกันและกัน ภาพและเรื่องที่น่าสนใจประกอบก่อให้เกิดความรู้สึกลงใจอยากเข้าไปปกป้องรักษานับเป็นการจุดประกายไฟของการอนุรักษ์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้พบเห็นอย่างดียิ่ง

สมุดบันทึกธรรมชาติฉบับแรก เป็นชุด “คืนชีวิต คิดห่วงใยในผืนโลก” นำเสนอแหล่งธรรมชาติที่หาดูได้ยากของเมืองไทย ภาพถ่ายโดยช่างกล้องมือหนึ่ง และร้อยเรียงบทกวีโดย คุณจิระนันท์ พิตรปรีชา กวีซีไรต์ ทำให้สมุดเล่มนี้ได้รับความนิยมสูงสุด สามารถจำหน่ายและนำรายได้ทั้งหมดมาจัดตั้งเป็นโครงการนกเงือก ได้เงินทุนถึง ๒๐๐,๐๐๐ บาท และสามารถมอบให้กองทุนมูลนิธิสืบ นาคะเสถียรได้อีก ๕๐๐,๐๐๐ บาท สมุดบันทึกฉบับนี้เมื่อนำเข้าประกวดชิงรางวัลสุริยาศิริของสมาคม นักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย ก็ได้รับรางวัลชนะเลิศ ประเภทจรรโลงสังคมและออกแบบยอดเยี่ยมอีกด้วย

สมุดบันทึกธรรมชาติฉบับที่สอง มีชื่อว่า ชุดดวงใจแห่งไพรพญักษ์ ได้นำเสนอวงจรชีวิตธรรมชาติว่าด้วยป่าไม้ สายน้ำ และสัตว์ป่า นำมาสร้างความคิดให้ทุกคนได้เห็นความสัมพันธ์ของป่า-น้ำ

และสัตว์ป่า โดยเน้นว่าในรอบ ๑ ปี สัตว์ป่ามีความสัมพันธ์กับธรรมชาติอย่างไร และให้ประโยชน์อะไร บ้างกับธรรมชาติ ถ่ายภาพโดยศิลปินทางภาพถ่ายที่มีผลงาน มีความอดทนและมีชื่อเสียง สมุดบันทึก ธรรมชาติฉบับนี้ อธิบายเรื่องราวฤดูกาลของแต่ละเดือน พร้อมวาดลายเส้นของสัตว์ป่าในท่ามกลาง พงไพรที่สวยงาม รายได้จากการจำหน่ายสมุดบันทึกเล่มนี้ นำไปมอบให้กองทุนผู้พิทักษ์ป่า ของมูลนิธิสืบ นาคะเสถียร เป็นเงิน ๕๕๐,๐๐๐ บาท สมทบกับยอดปีก่อนๆ

สมุดบันทึกเล่มที่ ๓ ว่าด้วยเรื่อง “ปุมทะเลไทย” แสดงให้เห็นภาพอันวิจิตรตระการตาของใต้ ท้องทะเลไทยซึ่งมีพื้นที่อันไพศาลมากกว่า ๓๕๐,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร ประกอบขึ้นด้วยลักษณะเฉพาะ ทางภูมิศาสตร์หลายรูปแบบ เช่น ผืนน้ำ เกาะแก่ง ไหล่ทวีป กองหินใต้น้ำพื้นดินชายฝั่ง ป่าชายเลน หาดหิน หาดทราย แหลม อ่าว หน้าผา โขดหินริมทะเล เป็นต้น

“ปุมทะเลไทย” ให้ความรู้ในเชิงวิชาการอย่างน่าสนใจยิ่ง บอกให้ทราบว่าทะเลไทยเป็นทะเล ในเขตร้อน หรือในเขตศูนย์สูตร สภาพแวดล้อมใต้ทะเลแสงแดดและอุณหภูมิของน้ำเหมาะแก่การเจริญ เติบโตของสิ่งมีชีวิตมากที่สุด รวมทั้งได้มีการศึกษาสภาพการเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลเพื่อการจัดการให้ เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เช่น เป็นแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติที่สวยงามติดอันดับแหล่งท่องเที่ยวที่ สำคัญของโลก ทะเลไทยมีหาดทรายสีขาวสะอาด น้ำทะเลสีฟ้าใสในแสงแดดจัดจ้าน มีแหล่งน้ำลึกใสแจ๋ว สีสันใต้ทะเลสวยงามประหลาดมหัศจรรย์ จนความสวยงามของโลกใต้ทะเลไทยได้รับการยกย่อง จากนิตยสาร SKIN DIVING ว่าเป็นแหล่งดำน้ำลึกที่สวยงามติดอันดับหนึ่งในสิบของโลก

กิจกรรมปลูกต้นไม้ในจิตใจของคนไทย

เพื่อที่จะให้โครงการ THINK EARTH ปรากฏภาพที่เป็นรูปธรรม นายพรเทพ พรประภาได้ ผนวกโครงการปลูกต้นไม้ขึ้น ในขั้นแรกได้เริ่มกิจกรรมภายในบริษัทในเครือก่อน โดยชักชวนพนักงาน ให้ยกเลิกกิจกรรมการละเล่น งานเลี้ยงปีใหม่ คริสต์มาส ของบริษัท ๑๑ บริษัท นำค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น นั้นมาใช้ในการปลูกต้นไม้ทำบุญให้กับต้นไม้เพื่อสร้างสุขให้กับเพื่อนมนุษย์ นายพรเทพ และทีมงานได้ พยายามปลูกฝังเพื่อนพนักงานในบริษัททุกๆ คนให้ตระหนักถึงความสำคัญของต้นไม้ มีการวางแผน อย่างดีที่จะให้เจ้าของพื้นที่มีส่วนร่วมในการปลูกและบำรุงรักษา และนำพนักงานบริษัทเดินทางไปทำ กิจกรรมปลูกต้นไม้กับนักเรียนโรงเรียนต่างๆ เดิมมีข้าราชการในพื้นที่รับรู้รับทราบมาร่วมกันปลูกแค่คนละ ๒ ต้น แต่กิจกรรมสำคัญได้ปฏิบัติต่อเนื่องมาจนทุกวันนี้ รวมจำนวนมากกว่า ๑๐๐ ครั้ง เช่น ปลูก ต้นไม้ร่วมกับนักเรียนโรงเรียนมารวิทยา จังหวัดนครราชสีมา ปลูกต้นไม้ร่วมกับนักเรียนวัดสนทวารี ปลูกต้นไม้ร่วมกับตำรวจตระเวนชายแดน

ในส่วนของกิจกรรมปลูกต้นไม้ โครงการ THINK EARTH มิได้มุ่งที่จะปลูกป่าหรือปลูกต้นไม้ให้เต็มพื้นที่ที่ถูกทำลายไป หากปลูกจิตสำนึกก่อน ด้วยวิธีระดมทรัพยากรบุคคล เด็กนักเรียนเยาวชน นิสิตนักศึกษา รวมกลุ่มกันทำเพื่อสร้างประโยชน์ร่วมกัน เป็นการปลูกต้นไม้ในหัวใจของทุกคน เพราะการปลูกต้นไม้ย่อมต้องมีการบำรุงรักษาต้องเอาใจใส่รอวันที่จะเติบโตขึ้นเป็นต้นไม้ใหญ่ เมื่อเด็กๆ ได้เริ่มปลูกกับมือเขาจะรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากให้เติบโตทันใจ จะคอยเอาใจใส่น้ำพรวนดินเอง เขาจะเกิดความฝันเป็นจินตนาการว่า ณ ที่นี้ อีกไม่กี่เดือนก็ปีกร่มครึ้มไปด้วยแมกไม้ น่าอยู่อาศัยเที่ยวเล่น ต้นไม้จะเติบโตไปพร้อมกับเด็กๆ ก็เยาวชนเหล่านี้เมื่อมีจิตใจรักต้นไม้เสียแล้ว อีก ๒๐-๓๐ ปีข้างหน้า เขาเติบโตใหญ่ การปลูกฝังสร้างนิสัยรักต้นไม้ย่อมจะต้องแพร่ขยายไม่มีขอบเขตอันสิ้นสุด

โครงการ THINK EARTH ใช้งบประมาณสูง ใช้ความพยายามยาวนาน ไม่ทอดอ่ยร่วมกับราชการทหารทุกเหล่าทัพ ตำรวจ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมกับชาวบ้านในเขตป่าเสื่อมโทรม และได้รับการสนับสนุนกล้าไม้จากกรมป่าไม้ทั้งชนิดและจำนวนไม่จำกัด จะยกตัวอย่างเช่นวันที่ ๘-๙ ธันวาคม ๒๕๓๓ ปลูกต้นไม้ร่วมกับกรมทหารพรานที่ ๑๔ อำเภอวังดัง จังหวัดกาญจนบุรี, วันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๓๔ รับมอบกล้าไม้จากอธิบดีกรมป่าไม้ วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๓๔ ปลูกต้นไม้ร่วมกับค่ายตำรวจตระเวนชายแดน ค่ายพระพุทธรยอดฟ้า อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๓๔ ปลูกต้นไม้ร่วมกับนักเรียนนายร้อย จปร. ที่เขาชะโงก นครนายก วันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๓๔ ปลูกต้นไม้ร่วมกับกองทัพเรือ ที่สัตหีบซึ่งจะเห็นได้ว่าเดือนหนึ่งๆ การรณรงค์กิจกรรมนี้ทำได้หลายครั้งติดต่อกันหลายปีจึงนับได้ว่าโครงการนี้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสามารถสัมผัสได้ทั้งรูปธรรมที่ปรากฏและทั้งนามธรรม คือ ก่อให้เกิดความสำนึกอย่างกว้างขวางแก่กลุ่มชนทุกหมู่เหล่า ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมที่ปรากฏในปัจจุบัน

บัดนี้มีบริษัทธุรกิจเอกชนอีกเป็นจำนวนมากได้จัดสรรงบประมาณและประชาสัมพันธ์ สนับสนุนโครงการปลูกป่าในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศโดยร่วมกับหน่วยราชการในพื้นที่และกรมป่าไม้เช่น บริษัทการบินแห่งประเทศไทย, ธนาคารชาเตอร์แบงค์, บริษัท โอ. บี. เอ็ม. บริษัท โกดัก เป็นต้น โดยรับผิดชอบพื้นที่ปลูกป่าแห่งละ ๒,๐๐๐ ไร่ ๓,๐๐๐ ไร่ หรือมากกว่า โดยมีงบประมาณค่าใช้จ่ายในการจ้างผู้ดูแลรักษาในอัตราไร่ละ ๓๐๐๐ บาทต่อ ๓ ปี เป็นต้น

คณะทำงาน THINK EARTH TEAM

เนื่องจากรูปแบบการนำเสนอมีหลากหลายตั้งแต่บรรยายประกอบการฉายสไลด์ การอบรมให้ความรู้ การนำเที่ยวชมธรรมชาติ การจัดนิทรรศการการอภิปราย การแสดงร่วมกับเด็กๆ การเล่นเกมส์ การลงมือปลูกต้นไม้ ให้เหมาะกับวัยวุฒิ และสถานภาพของผู้รับฟัง จึงต้องใช้กลุ่มวิทยากรที่มีความ

สามารถหลากหลาย ส่วนมากนายพรเทพ พรประภาจะเป็นผู้นำทีมเอง

คณะทีมงานประกอบด้วยผู้บริหารทุกระดับ นับตั้งแต่นายพรเทพ พรประภา ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการโครงการ คุณมยุรี พรประภา เป็นรองผู้อำนวยการโครงการ และยังมีรองผู้อำนวยการที่จะสามารถนำทีมงาน เพื่อปฏิบัติการกิจภายใต้อุดมการณ์เดียวกันในรูปแบบและวิธีเดียวกันอีกถึง ๙ คน มีฝ่ายการเงินและประสานสัมพันธ์ครบถ้วนตามระบบบริหาร ส่วนทีมงานผู้สามารถเล่นเกมส์สนุกสนานกับผู้ร่วมกิจกรรมทุกวัยนั้นมีถึง ๓๒ คน ล้วนแต่เป็นบุคคลคล่องตัวและได้รับการศึกษาพื้นฐานระดับสูงมีความสามารถรอบตัว มีอุดมการณ์ในแนวเดียวกัน นำขึ้นขมยิ่ง

ในช่วงระยะเวลา ๒ วันต่อ ๑ กิจกรรม แต่ละกิจกรรมประกอบด้วยการรวมคนเป็นจำนวนมากให้เข้ามาปลูกฝังจิตสำนึกร่วมกัน ซึ่งต้องอาศัยกำลังใจและกำลังทุนทรัพย์มิใช่น้อย

กองทุนต่าง ๆ ของ THINK EARTH และการอนุเคราะห์

THINK EARTH จัดให้มีการหารายได้รูปแบบต่างๆ เพื่อจัดตั้งเป็นกองทุน ใช้จ่ายกมลอนุรักษทรัพย์ากรธรรมชาติ เช่น จัดทำสมุดบันทึกธรรมชาติออกจำหน่าย ได้เงินสดมากกว่า ๑ ล้านบาท จัดตั้งเป็นกองทุนนกเงือกและกองทุนเพื่อผู้พิทักษ์ป่า จัดทำสมุดบันทึกประจำวันอธิบายเรื่องราวธรรมชาติแต่ละเดือนออกจำหน่าย ๒ ปีได้เงิน ๘๐๐,๐๐๐ บาท กองทุนนี้เป็นกองทุนที่ได้นำไปมอบให้กับผู้พิทักษ์ป่าที่ได้รับบาดเจ็บพิการและมอบให้กับครอบครัวผู้พิทักษ์ป่าที่ได้เสียชีวิตลงขณะปฏิบัติหน้าที่ พร้อมกับให้ทุนการศึกษาแก่นุตรธิดาของผู้พิทักษ์ป่าที่ได้เสียชีวิตด้วยเฉพาะปี ๒๕๓๔-๒๕๓๕ รวม ๒๐ ราย ผู้ได้รับการอนุเคราะห์จากเงินทุนพิทักษ์ป่าดังกล่าวได้แก่ผู้เสียสละเหล่านี้ คือ นายนิคม บิดเมือง หัวหน้าหน่วยป้องกันรักษาป่าจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเสียชีวิต กองทุนให้เงินช่วยเหลือครอบครัว ๓๐,๐๐๐ บาท นายสมชาติ จันทร์มณี พนักงานพิทักษ์ป่า เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขามรทัด เสียชีวิตบุตรได้รับทุนการศึกษาตลอดไปถึง ๓ คน

กองทุนนี้เกิดจากทรัพย์สินส่วนตัวของนายพรเทพ พรประภา เองบ้าง บริษัทห้างร้านผู้มีอุดมการณ์เดียวกันร่วมสมทบบ้าง นับวันแต่จะเติบโตใหญ่ สามารถให้การสงเคราะห์เป็นกำลังใจแก่ผู้เสียสละชีวิตและร่างกาย ช่วยพิทักษ์ป่า พิทักษ์โลก ได้มากยิ่งขึ้น

THE GLOBAL ๕๐๐

ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินงานเกี่ยวกับด้านการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับด้านการอนุรักษ์และหวงแหนตลอดจนเห็นภัยอันตรายจากการทำลายสภาพและสิ่งแวดล้อมอย่างไม่ทอดยถตลอดระยะเวลา ๓ ปี เสียสละทั้งเวลา ทุนทรัพย์ส่วนตัวยอมที่จะได้รับคำวิพากษ์วิจารณ์ นายพรเทพ พรประภา มิได้หวั่นไหว ใครจะประนามว่า ทำโครงการเพื่อตัวเอง ก็แล้วแต่ผู้พูด ผู้วิจารณ์ แต่จะมุ่งมั่นทำอย่างต่อเนื่องต่อไป

เพราะต้องการเห็นมีกลุ่มคนเหล่านี้ที่เห็นความสำคัญร่วมกันเสียสละร่วมกันมากๆ ในเมืองไทย ซึ่งเมื่อมีมากขึ้นๆ ก็จะเป็นกลุ่มที่สามารถสร้างสำนึกให้แก่กลุ่มที่ไม่ทำอะไรเลยเริ่มเข้าใจและเกิดความละอาย หรือผู้บริโภคสินค้าของกลุ่มไม่ทำอะไรเลยไม่คิดคืนกำไรให้กับสังคมบ้าง อาจรวมกันลงโทษไม่สนับสนุนสินค้านั้นๆ ต่อไปก็ได้ แต่สิ่งหนึ่งที่ประจักษ์ชัด ก็คือ ธุรกิจการค้าของนายพรเทพ พรประภา ทุกประเภท มิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลผลิตของสิ่งแวดล้อมโดยตรงเลย

ตลอดระยะเวลาร่วม ๓ ปี นายพรเทพ พรประภา อำนวยการให้เกิดกิจกรรมต่างๆ ได้มากกว่า ๒๐๐ กิจกรรม อาทิ โครงการสร้างโลกสีเขียวให้เด็กไทย, โครงการคลองสวยสะอาดปราศจากมลพิษ, โครงการอบรมเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อมตามท้องถิ่นต่างๆ โครงการจัดทำสมุดบันทึกธรรมชาติเพื่อจัดตั้งกองทุนผู้พิทักษ์ป่าร่วมกับมูลนิธิสืบ นาคะเสถียร, โครงการเข็มขัดนิรภัยเพื่อชีวิต, โครงการอนุรักษ์พะยูน และโครงการศรีเมืองเชียงราย เหล่านี้เป็นต้น

โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติหรือ UNEP (UNITED NATIONS ENVIRONMENT PROGRAMME) ได้เฝ้าติดตามโครงการ THINK EARTH มาโดยตลอดและยอมรับว่า โครงการ THINK EARTH ซึ่งนายพรเทพ พรประภา เป็นผู้อำนวยการโดยที่ท่านเป็นนักธุรกิจ ได้เล็งเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ พร้อมทั้งสัตว์ป่าของเมืองไทย จากผลงานที่ได้ดำเนินการตลอดมา เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติและได้ประกาศมอบรางวัล THE GLOBAL ๕๐๐ ROLL OF HONOUR FOR ENVIRONMENTAL ACHIEVEMENT ให้แก่นายพรเทพ พรประภา นับเป็นคนไทยอันดับที่ ๑๐ ที่ได้รับรางวัลนี้

พิธีมอบรางวัลจัดขึ้นเมื่อวันที่๕มิถุนายน ๒๕๓๖ ณ กรุงปักกิ่ง โดยมี MS. ELIZABETH DOWDESWELL รองเลขาธิการ องค์การสหประชาชาติเป็นผู้มอบ มีการประกาศเกียรติคุณเป็นข่าวยกย่องทั่วโลก เป็นที่น่าภาคภูมิใจและน่ายินดีสำหรับคนไทยทั่วประเทศ

ด้วยเกียรติคุณความเสียสละเห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติของโลก อันเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมร่วมกัน ควรแก่การยกย่องให้ปรากฏ

คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงประกาศยกย่องให้

นายพรเทพ พรประภา

เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

นายอยู่ สุนทรชัย
บุคคลดีเด่นของชาติ
สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาชุมชนและชนบท)
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

เรากำลังจะกล่าวถึงผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นปราชญ์แห่งท้องถิ่นที่ทำชื่อเสียงให้แก่เกษตรกรไทย เป็นผู้นำอาชีพก้าวหน้าที่ได้รับเหรียญเกียรติคุณ และได้รับการยกย่องเป็นเกษตรกรตัวอย่าง จาก องค์การอาหารและเกษตร แห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of The United Nations)

ผลงานดีเด่นที่ได้รับการยกย่อง คือ....

- ได้ทำประโยชน์แก่ชุมชนในด้านการพัฒนาการเกษตร โดยการใช้ที่ดินของตนเองเป็น สถานีทดลองและเผยแพร่ทฤษฎีการเกษตรในแนวทางพุทธศาสตร์
- รับเชิญเป็นผู้บรรยาย กระบวนการทำการเกษตรแบบพึ่งตนเองให้กับกลุ่มเกษตรกร องค์การพัฒนามูลนิธิพัฒนาภาคอีสาน
- เป็นผู้บรรยายทำการเกษตรแนวพุทธ ให้แก่เกษตรกรในประเทศกัมพูชาประชาธิปไตย และสาธารณรัฐเกาหลี
- ได้เขียนบทความการเกษตร ลงตีพิมพ์ในวารสารต่างๆ ทั้งไทยและต่างประเทศ

ประวัติและการศึกษา

นายอยู่ สุนทรชัย หรือที่ชาวบ้านนิยมเรียกกันในนาม “มหาอยู่” เกิดเมื่อวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๔๖๔ ณ บ้านตระแบก ต.สลักได อ.เมือง จ.สุรินทร์ ซึ่งเป็นบุตรคนที่ ๓ ในจำนวน ๔ คน ของครอบครัวเกษตรกรที่ยากจนข้นแค้นภายใต้สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติที่แห้งแล้งกันดาร ชีวิตในวัยเด็กจึงต้องต่อสู้ดิ้นรนกับปัญหาอุปสรรคนานัปการ ทั้งปัญหาการทำการเกษตรที่ไม่ได้ผล ปัญหาความแห้งแล้ง และอื่นๆ

มหาอยู่สุนทรชัย ได้รับเข้ารับการศึกษามือต้นในระดับชั้นประถมศึกษา ที่โรงเรียนหนองโงก หรือโรงเรียนสุรวิทยาคมในปัจจุบันเมื่ออายุ ๑๓ ปี จนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ เมื่ออายุ ๑๕ ปี (พ.ศ. ๒๔๗๙) โดยใช้เวลาเรียนเพียง ๒ ปีเท่านั้น จากนั้นก็ได้ออกมาช่วยบิดา มารดาทำงานเพื่อหาเงินส่งเสีย พี่ๆ เรียนหนังสือจนสำเร็จทุกคน พอพี่ๆ จบออกมาก็ได้เปิดโอกาสให้มหาอยู่ไปเรียนบ้าง แต่แทนที่จะ

สนใจเข้าศึกษาในโรงเรียนกลับสนใจเข้าศึกษาในวัด จึงได้ตัดสินใจลาบิดา มารดาบรรพชาเป็นสามเณร เพื่อศึกษาต่อในทางธรรมะเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๒ (อายุ ๑๔ ปี) ที่วัดจุมพลสุทธาวาส ในตัวเมืองสุรินทร์ และในปีถัดมา (พ.ศ. ๒๔๘๓) ได้ย้ายเข้าไปศึกษาทางพระธรรมวินัยต่อที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ กรุงเทพมหานคร ในช่วงที่บวชเรียนอยู่นั้นได้ใช้ความวิริยะอุตสาหะในการเล่าเรียนอย่างสูง จนสามารถสอบได้นักธรรมชั้นตรี ชั้นโท และเปรียญธรรม ๓ ประโยค (มหาเปรียญ) ได้ภายในปี พ.ศ. ๒๔๘๖ เพียงชั่วระยะเวลา ๔ ปี

ในปี พ.ศ. ๒๔๘๙ ในขณะที่ยังบวชเรียนอยู่ ได้กลับจากกรุงเทพมหานครเพื่อมาเยี่ยมโยมพ่อ โยมแม่และได้เห็นสภาพของโยมพ่อโยมแม่ซึ่งชราภาพมากแล้ว แต่อยู่กันตามลำพัง ๒ คนขาดคนดูแล เพราะบรรดาพี่ๆ และน้องต่างก็มีครอบครัว บางคนก็ไปประกอบอาชีพอื่น จึงต่างแยกย้ายออกไปจาก บิดามารดา ทำให้เกิดความสงสารและเกิดกตเวทิตาคุณขึ้น ดังนั้นในปีต่อมา (พ.ศ. ๒๔๙๐) จึงได้ตัดสินใจลาสิกขาบทออกมาช่วยทำงานพร้อมๆ กับการปรนนิบัติบิดามารดาไปในตัว จนสิ้นบุญของท่าน ทั้ง ๒ โดยได้ทิ้งมรดกอันเป็นผืนนาจำนวน ๔๔ ไร่ ไว้ให้มหาอยู่ได้ใช้เป็นแหล่งทำมาหากินเลี้ยงชีพและปรับปรุงพัฒนาตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ดังนั้นจึงนับได้ว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นต้นมา จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการกลับมาใช้ชีวิตเยี่ยงเกษตรกรอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งท่านก็ได้ใช้ความมานะพยายาม ในการที่จะพลิกผืนนาอันแห้งแล้งกันดารแห่งนี้ให้มีความอุดมสมบูรณ์ พร้อมทั้งจะให้ความอ้อมกายอ้อมใจ ให้ความร่มรื่นแก่ชีวิต โดยต้องต่อสู้กับปัญหาและอุปสรรคต่างๆ มากมาย ซึ่งท่านก็ไม่ได้ย่อท้อแต่ประการใด

๔๕ ปีเศษกับการใช้ชีวิตในงานเกษตรกรรม ของพ่อมหาอยู่ ได้สร้างสมประสบการณ์และแนวความคิดในการพัฒนางานเกษตรแก่ท่านมากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเทคนิคต่างๆ เกี่ยวกับการปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์ อาทิเช่น

(๑) เทคนิคในการเตรียมดิน ซึ่งประกอบไปด้วยการวางแผน วางแผนในการปลูกพืช โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ให้เป็นสัดส่วนตามสภาพพื้นที่ โดยคำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยทั้งในปัจจุบันและอนาคตที่สำคัญประการหนึ่งก็คือประโยชน์ในการกักเก็บน้ำ

(๒) เทคนิคในการคัดพันธุ์พืช และสัตว์ โดยคำนึงถึงพันธุ์พืชและสัตว์ที่จะนำมาปลูกและเลี้ยงร่วมกันต้องสามารถเกื้อกูลกันได้

(๓) เทคนิคในการกักเก็บเกี่ยวผลผลิต

และ (๔) เทคนิคในการซื้อขาย และการแปรรูปผลผลิต เป็นต้น...

ปัจจุบันผืนนาจำนวน ๔๔ ไร่ อันเป็นมรดกที่ได้รับจากบิดามารดาแห่งนี้อุดมสมบูรณ์ไปด้วยแหล่งน้ำ พืชผักและไม้ผลนานาชนิดที่สามารถปลูกได้ในจังหวัดสุรินทร์ ยกเว้น ทุเรียน เงาะและลำไย

ซึ่งปลูกไม่ได้ผล ยังมีปลาชนิดต่างๆ อันประกอบไปด้วย ปลายี่สก ปลาช่อน ปลาเฉาและอื่นๆ ซึ่งจับได้ปีละเป็นพันๆ กิโลกรัม ปลาบึกก็มีซึ่งเจ้าหน้าที่จากสำนักงานประมงจังหวัดสุรินทร์ เอาไปให้ทดลองเลี้ยงจำนวน ๕ ตัว ขณะนี้น้ำหนักตัวละ ๔ กิโลกรัมเศษ นอกจากนี้ก็มีฟาร์มปลาสัตว์ย่อยๆ เช่นไก่พื้นเมืองสุกร...อันเป็นลักษณะของการทำการเกษตรแบบผสมผสาน

และเนื่องจากในช่วงต้นของชีวิต (พ.ศ. ๒๔๘๒-พ.ศ. ๒๔๘๖) ได้ผ่านการบวชเรียนเพื่อศึกษาในทางธรรมะจนได้มหาเปรียญ (ป.ธ. ๓) ทำให้ชีวิตการครองเรือนของพ่อมหาอยู่กับครอบครัวเป็นไปด้วยความราบรื่นเสมอมาภายใต้หลักมรรคาธรรม และยังได้นำไปผสมผสานกับการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมของท่านจนเกิดเป็นการเกษตรแนวพุทธ (พุทธเกษตร) ที่ท่านได้ยึดถือปฏิบัติและเผยแพร่สู่สาธารณะชนที่สนใจอยู่ในปัจจุบัน

ผลตอบแทนของความกตัญญูตถะเวทิตาคุณต่อบุพการี และความมานะอดทนของท่านส่งผลให้ดำเนินงานต่างๆ ประสบผลสำเร็จในฐานะเกษตรกรชั้นนำที่ได้รับสมญานามว่า “เป็นปราชญ์แห่งท้องถิ่น” ประกอบกับการมีลักษณะนิสัยเก็บหอมรอมริบ ดังนั้นในเวลาไม่นานนักก็สามารถซื้อที่ดินเพิ่มได้อีกจนขณะนี้ก็มีพื้นที่รวมกันทั้งสิ้นกว่า ๒๐๐ ไร่

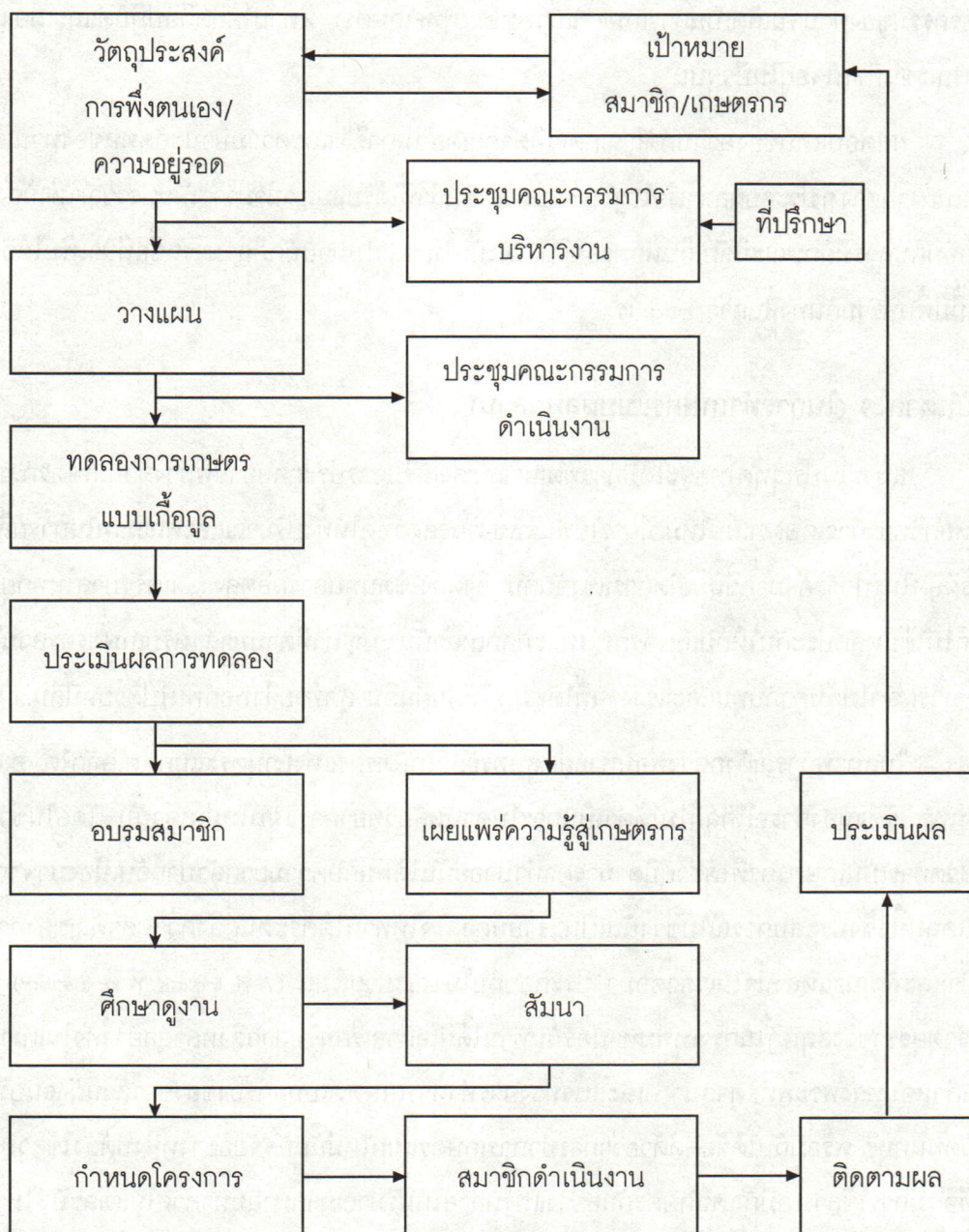
แรงบันดาลใจ (ในการทำเกษตรแบบผสมผสาน)

แม้ว่าในประเทศไทยจะได้มีการพัฒนาและส่งเสริมการประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรมไปตามหลักวิทยาการเกษตรแผนใหม่ มีการใช้พันธุ์พืช-พันธุ์สัตว์ที่ดีให้ทั้งปริมาณและคุณภาพในการผลิตสูง มีการผลิตในรูปการค้ามากขึ้น เกิดการแข่งขันกัน ซึ่งต้องใช้ต้นทุนการผลิตสูง... แต่รัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยก็ไม่ได้มีหลักประกันให้กับเกษตรกรผู้เพาะปลูกเหล่านั้น ปัญหาที่ตามมาสำหรับเกษตรกรส่วนใหญ่ก็คือ การผลิตไม่คุ้มค่างบทุนและแรงงานที่ได้ทุ่มเทให้กับผืนดิน สุดท้ายจึงพอกพูนไปด้วยหนี้สิน...

ในสภาพการณ์ดังกล่าวพ่อมหาอยู่ สุนทรธัย เกษตรกรแห่งบ้านตระแบก ต.สลักได อ.เมือง จ.สุรินทร์ ผู้ซึ่งมองการณ์ไกลก็ไม่ได้ดำเนินการไปตามหลักวิทยาการแผนใหม่เหล่านั้น โดยในช่วงต้นของชีวิตการเป็นเกษตรกรที่ได้ช่วยบิดามารดาทำนาอยู่นั้นได้พบกับความยากลำบากอันเนื่องมาจากการขาดแคลนน้ำซึ่งประสบการณ์ในช่วงนั้นเป็นแรงบันดาลใจให้ท่านได้ตระหนักถึงความสำคัญของการกักเก็บน้ำและพัฒนาแหล่งน้ำในเวลาต่อมา ประกอบกับในขณะที่บวชเรียน (พ.ศ. ๒๔๘๒-พ.ศ. ๒๔๘๙) ที่วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ในกรุงเทพมหานครนั้นท่านได้มีโอกาสเรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างทั้งในแนวหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา และแนวทางการทำการเกษตรแบบยกร่องของชาวสวนฝั่งธนบุรีและจังหวัดนนทบุรี พร้อมกับได้ขบคิดด้วยว่าการทำการเกษตรแผนใหม่นั้นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ต้องใช้ควบคู่กันไปก็คือ มีการใช้สารเคมีภัณฑ์เกษตรกันอย่างแพร่หลายในปริมาณมากมายมหาศาลในแต่ละปี ไม่ว่าจะเป็น

เป็นปุ๋ย สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง สารเคมีป้องกันกำจัดโรคพืช สารเคมีป้องกันกำจัดวัชพืชและอื่นๆ สารเคมีเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตร่างกาย เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ทำลายดุลทางธรรมชาติ ซึ่งจากประสบการณ์และสถานการณ์ที่กล่าวมาล้วนเป็นแรงบันดาลใจให้ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะพลิกผืนนาอันแห้งแล้งกันดารให้มีความอุดมสมบูรณ์เป็นลำดับมา โดยยึดแนวทางการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ที่จะสามารถเกื้อกูลกันตามธรรมชาติ ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิต, ลดการใช้สารเคมี เป็นการรักษาและฟื้นฟูดุลทางธรรมชาติ ลดมลพิษจากการใช้สารเคมี

แผนงานชมรมเกษตรแบบผสมผสาน

แนวทางการทำงานและการดำเนินชีวิต

ผลจากการบวชเรียนและได้ศึกษาในทางธรรมะ ได้ปลูกฝังอยู่ในจิตใจของพ่อมหาอยู่ สุนทรชัยทั้งในการทำงานและการดำเนินชีวิตให้เป็นไปตามหลักธรรมตั้งแต่แรกเริ่มจนถึงปัจจุบัน

ในส่วนของการดำเนินชีวิตท่านถือว่าจิตใจนำวัตถุ ซึ่งมีธรรมะเป็นตัวจักรสำคัญที่เป็นแนวทาง สำหรับดำเนินชีวิต หลักธรรมะ ที่ท่านยึดถือปฏิบัติ คือ...

๑. อิทธิบาท ๔

- (๑) ฉันทะ ความพอใจในสิ่งนั้นไม่วางธุระ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ ย่อว่า ฉะ
- (๒) วิริยะ เพียรอย่างฉลาด ปราศจากอบายมุข เอาธุระไม่ทอดเลย ย่อว่า วิ
- (๓) จิตตะ เอาใจใส่สิ่งนั้นอย่างต่อเนื่อง ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป ย่อว่า จิ
- (๔) วิมังสา พินิจพิเคราะห์นั้นๆ อย่างรอบคอบด้วยปัญญาแล้วจึงทำ ย่อว่า วิ

๒. ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ๔

- (๑) อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่นขยัน หมั่นเพียร ย่อว่า อุ
- (๒) อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา รู้จักคุ้มครอง ย่อว่า อา
- (๓) กัลยาณมิตตตา ถึงพร้อมด้วยมิตรดี รู้จักกำหนดบุคคลในถิ่นที่อาศัย ย่อว่า กะ
- (๔) สมชีวิตา ถึงพร้อมด้วยการเลี้ยงชีวิตสมำเสมอ ไม่ผิดเคือง ไม่ฟุ่มเฟือย ย่อว่า สะ

๓. สปัปริสธรรม ๗

- (๑) ธัมมัญญตา ความรู้จักเหตุ รู้จักความจริง รู้หลักการ รู้กฎแห่งธรรมชาติ
- (๒) อัตถัญญตา ความรู้จักผล รู้จักผลที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการกระทำ
- (๓) อัตตัญญตา ความรู้จักตน ว่าเรานั้นเป็นอย่างไร
- (๔) มัตตัญญตา ความรู้จักประมาณ (ความพอดี) รู้จักประมาณในการใช้จ่าย
- (๕) กาลัญญตา ความรู้จักกาลเวลา ระยะเวลาที่จะต้องใช้ในการประกอบกิจ
- (๖) ปริสัณญตา ความรู้จักชุมชน สังคม และรู้จักที่ประชุม
- (๗) บุคคลัญญตา ความรู้จักบุคคลตัวอย่าง หรือรู้จักความแตกต่างแห่งบุคคล

สรุปว่าหลักธรรมเหล่านี้ทำให้เราใช้ปัญญา รู้จักตนเอง รู้จักควบคุมตนเองและรู้จักสิ่งที่เรา ประกอบอาชีพ รู้จักแบ่งเวลา รู้จักวางแผนทำให้งานเป็นระบบระเบียบ กับรู้จักคนอื่นและสังคมว่าอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างไร การอยู่ร่วมกับผู้อื่นท่านใช้หลักเอกลักษณ์ของชาวไทย คือ

(๑) รักสัจธรรม ยึดมั่นในความยุติธรรม มีสัจจะ

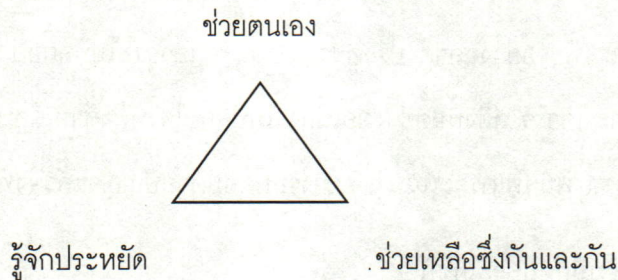
(๒) มีความกตัญญูทเวทิตา ประจำอยู่ในใจ ไม่เนรคุณ

(๓) มีความสุภาพอ่อนโยน สามัคคีและเสียสละ

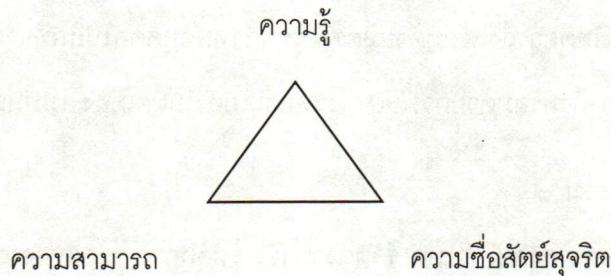
(๔) มีการละความชั่ว ประพฤติแต่ความดี ทำจิตใจให้ผ่องใส

อีกประการหนึ่งคือ ท่านยึดมั่นในพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๒ พระองค์

(๑) พระราชดำรัสรัชกาลที่ ๙

(๒) พระราชดำรัสรัชการที่ ๙

นอกจากนี้แล้วพ่อมหาอยู่ยังชอบใจในพุทธศาสนสุภาษิต ที่ว่า...

(๑) อตตะนา สุทนต์านะ นาถัง สัพพะติ ทูลละกัง แปลว่า ฝึกตนดีแล้วย่อมได้สิ่งที่ทำได้อย่าง

(๒) สุทนต์โต เสฏโฐ มนะสเสสุ แปลว่า ในหมู่มนุษย์ ผู้ฝึกตนดีแล้ว เป็นผู้ประเสริฐ

และจากหลักธรรมะ เหล่านี้พ่อมหาอยู่ได้นำมาประยุกต์กับอาชีพเกษตรกรรมเป็นแนวพุทธเกษตร โดยมีหลักการดังนี้

๑. ทำผังตามสภาพพื้นที่ รู้จักวางผัง แบ่งเป็นสัดส่วน

๒. ทำธุรกิจอย่างรู้จักวางแผน ให้เหมาะสมกับสภาวะของโลกทั้งในปัจจุบันและอนาคต ให้สอดคล้องกับสภาพดินฟ้าอากาศ กำลังคน ทรัพยากรที่มีอยู่ และรู้จักวางแผนให้มีอาชีพครอง

๓. คาดสถานการณ์หรือคาดเหตุการณ์ ตามปี เดือน สัปดาห์ วัน ชั่วโมง อย่างต่อเนื่อง (หมายถึงวางแผนให้รัดกุม และติดตามสถานการณ์อย่างละเอียด)

กับงานพัฒนาสังคม

พอมหาอยู่ สุนทรีย แม้ว่าวันในวันนี้ (พ.ศ. ๒๕๓๖) จะล่วงเข้าปีที่ ๗๔ แล้วก็ตาม แต่ท่านก็ได้อุทิศตน เพื่อเป็นวิทยากรเพื่อให้ความรู้และส่งเสริมกระตุ้นให้ประชาชนผู้สนใจเกี่ยวกับการเกษตร ที่ได้ไปเยี่ยมชมงานที่ท่านทำอยู่ด้วยตัวของท่านเองอยู่ตลอดเวลา ท่านยอมเสียสละเวลาของท่านให้แก่งานโดยไม่ได้ค่าตอบแทนใดๆ เป็นวิทยาทานแก่บุคคลทุกๆ ไป

ผู้ที่ไปเยี่ยมชมงานของท่านที่บ้านตระแบกนั้น ในแต่ละปีจะมีมากมายหลายหมื่นคนและหลายพันคณะ...ประกอบด้วย นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งก็ไม่เฉพาะแต่ที่เกี่ยวข้องกับงานสาขาเกษตรเท่านั้น ยังรวมทั้งสาขาสาธารณสุข สังคมสงเคราะห์ พัฒนาชุมชนและชนบท ศิลปวัฒนธรรม การปกครอง กรรมการบริหารชมรม-สมาคมต่างๆ อีกทั้งหนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ สถาบันการศึกษาระดับสูง และสภาวิจัยแห่งชาติ

ผู้สนใจ นักวิชาการ และนักพัฒนาจากต่างประเทศที่ให้ความสนใจไปเยี่ยมชมโครงการการเกษตรแบบผสมผสานของพอมหาอยู่นั้น มีมากมายแทบจะทุกมุมโลกก็ว่าได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนารวมทั้งองค์กรที่จะให้ความช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งมาเรียนรู้รูปแบบการทำการเกษตรแบบธรรมชาติโดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมของมหาอยู่ โดยมีตัวแทนมาจาก...สหรัฐอเมริกา แคนาดา เยอรมัน สวิตเซอร์แลนด์ ญี่ปุ่น สาธารณรัฐประชาชนจีน ออสเตรเลีย สเปน ศรีลังกา ฮองกง อังกฤษ แอฟริกา บังคลาเทศ เนปาล ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชาประชาธิปไตย และสังคมนิยมเวียดนาม ในจำนวนนี้มีทั้งในส่วนของราชการและองค์กรเอกชน โดยเฉพาะเพื่อนบ้านแถบอินโดจีนได้นำกลุ่มผู้นำทางการเกษตร มาศึกษาดูงานของพอมหาอยู่อย่างละเอียดและบ่อยครั้ง องค์กรพัฒนาบางองค์กรได้มอบหมายให้ท่านจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมเข้ม “การเกษตรแบบธรรมชาติ” ณ บ้านของท่านเลยทีเดียว จึงอาจกล่าวได้ว่าปัจจุบันบ้านของท่านกลายเป็นแหล่งศึกษาดูงานของหน่วยงานต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศในฐานะ “วิทยาลัยชาวบ้าน”

นอกจากนี้แล้วท่านยังเป็นผู้ร่วมก่อตั้งและเป็นกรรมการชมรม สมาคมและองค์กรพัฒนาทางสังคมภายในจังหวัดสุรินทร์อีกมากมาย เช่น สมาคมฌาปนากิจสงเคราะห์เมืองสุรินทร์ สหกรณ์การเกษตร อ.เมือง สุรินทร์ จำกัด กรรมการศึกษาโรงเรียนบ้านตระแบก ฯลฯ ตลอดจนเป็นวิทยากรบรรยายพิเศษตามสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่างๆ ทั่วประเทศ

เกียรติคุณที่ได้รับจากสังคม

จากผลงานด้านการเกษตรแบบผสมผสาน และการอุทิศตนเพื่อพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาชุมชนและชนบท) ในฐานะนักวิชาการชาวบ้าน จนเป็นที่ประจักษ์แก่หน่วยงานและองค์การพัฒนาทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ดังนั้นหน่วยงานทั้งหลายจึงได้ให้การยอมรับและยกย่องให้พอมหาอยู่เป็นบุคคลดีเด่นในด้านต่างๆ ตามลำดับดังนี้...

๑. วันที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ ได้รับประกาศเกียรติคุณเกษตรกรดีเด่น จากจังหวัดสุรินทร์
๒. วันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับเกียรติบัตร “พ่อตัวอย่าง ประจำปี ๒๕๓๐” จากคณะกรรมการจัดงาน ๕ ธ.ค. วันพ่อแห่งชาติ
๓. วันที่ ๑๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับเหรียญสดุดีเกียรติคุณวิทยากรเกษตรกรตัวอย่าง จากองค์การอาหารและเกษตร แห่งสหประชาชาติ
๔. วันที่ ๑๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้รับเกียรติบัตร “สนับสนุนและส่งเสริมงานพัฒนาขององค์กรเอกชนพัฒนาชนบทในเขตอีสานใต้” จากคณะกรรมการประสานงานองค์กรเอกชนพัฒนาชนบทเขตอีสานใต้
๕. วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้รับประกาศเกียรติคุณ “ผู้นำอาชีพก้าวหน้า” ของกระทรวงมหาดไทย
๖. วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๑ ได้รับประกาศเกียรติคุณ “ผู้นำกลุ่มสมาชิกที่ได้รับรางวัลเงินฝากโครงการออมทรัพย์วันละนิดเพื่อชีวิตสภกรณ์ดีเด่น ประจำปี ๒๕๓๑” จากสหกรณ์การเกษตรเมืองสุรินทร์ จำกัด
๗. วันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้รับพระราชทานปริญญามันฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาเกษตรศาสตร์ จากสภาการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ
๘. วันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้รับประกาศเกียรติคุณบัตร “เป็นบุคคลดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (สาขามนุษยศาสตร์)” จากศูนย์วัฒนธรรม วิทยาลัยครูสุรินทร์
๙. วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้รับโล่ผู้มีผลงานดีเด่นทางด้านวัฒนธรรมสาขา

มนุษยศาสตร์ (การพัฒนาสังคม) ประจำปี ๒๕๓๒ จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

๑๐. วันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ได้รับโล่รางวัลเชิดชูเกียรติ “ผู้นำชุมชนตัวอย่างด้านสิ่งแวดล้อม” จากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

กิจกรรมและผลงานของพ่อมหาอยู่ สุนทรธัย นับว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมอีกทั้งยังได้ปลูกฝังแนวคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนอีกทางหนึ่งด้วย

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงประกาศยกย่องให้

นายอยู่ สุนทรธัย

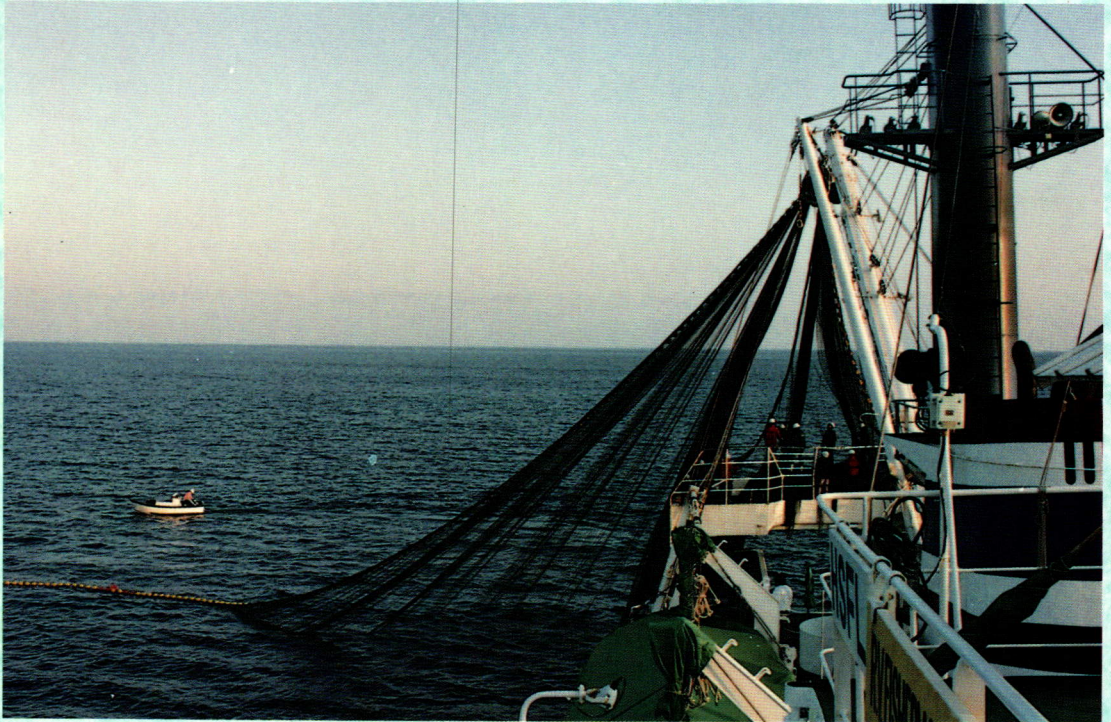
เป็นบุคคลดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านพัฒนาชุมชนและชนบท)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

กรมประมง
หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
(ประเภทองค์กรของรัฐ)
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

ธรรมชาติที่เกื้อกูลต่อการดำรงเผ่าพันธุ์ของมนุษย์มาตั้งแต่อดีต ทำให้เกิดความเชื่อและความมั่นใจว่า ทรัพยากรธรรมชาติ อาทิเช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า น้ำ แหล่งน้ำ ตลอดจนสัตว์น้ำไม่มีวันที่จะหมดไปจากโลกมนุษย์ โดยเฉพาะแผ่นดินทองเช่น แผ่นดินไทย ถึงกับมีคำพังเพยสุภาษิตว่า “ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว” เป็นสิ่งยืนยันว่าแหล่งอาหารอันได้จากธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ จนยากที่จะคิดถึงได้ว่าความขาดแคลนจะมาเยือนในระยะเวลาอันใกล้

แต่ปัจจุบันภาวะประชากรที่เพิ่มขึ้น เนื้อที่ดินทำการเกษตรลดน้อยลง ป่าไม้ถูกเบียดเบียน แหล่งน้ำถูกถมทำลาย ปรากฏการณ์มีแนวโน้มการลดลงของทรัพยากรเป็นที่ประจักษ์ชัด หากขาดการดูแล การจัดการ และการใช้ประโยชน์ที่ถูกต้องย่อมมีวันหมดสิ้น การทดแทนของทรัพยากรที่มีอยู่เดิม หาได้ทัดเทียมกับการที่ทรัพยากรเหล่านั้นได้ถูกทำลายลงไม่ สภาพทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในปัจจุบันอยู่ในขั้นวิกฤต ถ้าไม่ได้มีการจัดการหรือดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อชลอการใช้ทรัพยากร หรือเพิ่มอัตราการทดแทนนั้นๆ ให้เพียงพอและสมดุลกับการใช้ทรัพยากรดังกล่าว

หน่วยงานที่เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญยิ่ง ในการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามาเพิ่มทรัพยากรทางน้ำ ให้เป็นแหล่งอาหารโปรตีน อันจำเป็นแก่การดำรงชีพของประชากรมาเป็นเวลายาวนาน คือ

กรมประมง หน่วยงานการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประวัติความเป็นมา

การบริหารการประมงไทย เริ่มจัดระเบียบเป็นทางการครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๔ โดยอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของเสนาบดี กระทรวงมหาดไทย มีภารกิจเฉพาะการเก็บภาษีอากร จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๔๔๔ ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม และได้ยกฐานะกรมประมงขึ้นเป็นกรมตั้งแต่วันที่ ๑๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๔๕ ปัจจุบันตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมประมง พ.ศ. ๒๕๓๒ ได้กำหนดให้กรมประมงมีหน้าที่รับผิดชอบ ในการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง และวิจัย เกี่ยวกับการเพาะ เลี้ยงปรับปรุงพันธุ์สัตว์น้ำ อนุรักษ์ทรัพยากรสัตว์น้ำ และแหล่งน้ำ พัฒนาเครื่องมือและอุปกรณ์การ ประมงพัฒนาผลิตภัณฑ์และอุตสาหกรรมสัตว์น้ำ การสำรวจแหล่งประมงรวบรวมข้อมูลสถิติด้านการ ประมงและควบคุมกิจการประมง ให้เป็นไปตามกฎหมาย ตลอดจนการส่งเสริมและเผยแพร่การเพาะ

เลี้ยงสัตว์น้ำ การจับสัตว์น้ำ และงานอาชีพการประมงอื่นๆ

นับตั้งแต่วันที่ให้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมประมง ซึ่งเมื่อแรกนั้นใช้ชื่อว่า “กรมรักษาสัตว์น้ำ” ขึ้น ในกระทรวงเกษตรธิการ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๔๖๙ ได้มีผู้ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมประมง มาถึงปัจจุบัน ดังปรากฏตามรายนามต่อไปนี้

๑. ดร.ฮิว แมคคอธัมมิก สมิท เจ้ากรมรักษาสัตว์น้ำ ปี พ.ศ. ๒๔๖๙-๒๔๗๓
๒. หลวงจุลชีพพิขชาธร (จุล วัจนคุปต์) รั้งเจ้ากรมรักษาสัตว์น้ำ พ.ศ. ๒๔๗๓-๒๔๗๔
๓. หลวงจุลชีพพิขชาธร (จุล วัจนคุปต์) เจ้ากรมรักษาสัตว์น้ำปี พ.ศ. ๒๔๗๔-๒๔๗๗
๔. หลวงจุลชีพพิขชาธร (จุล วัจนคุปต์) อธิบดีกรมการประมงปี พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๔๗๘
๕. หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ (ทองดี เรศานนท์) อธิบดีกรมเกษตรและการประมง
ปี พ.ศ. ๒๔๗๘-๒๔๗๙
๖. พระยาชลมารคพิจารณ์ (หม่อมหลวงพงศ์ สนิทวงศ์)
อธิบดีกรมเกษตรและการประมง ปี พ.ศ. ๒๔๗๙-๒๔๘๒
๗. พระช่วงเกษตรศิลปการ (ช่วง โลจายะ)
อธิบดีกรมเกษตรและการประมง ปี พ.ศ. ๒๔๘๒-๒๔๘๔
๘. หลวงจุลชีพพิขชาธร (จุล วัจนคุปต์) หัวหน้ากรมการประมงปี พ.ศ. ๒๔๘๔-๒๔๘๕
๙. หลวงจุลชีพพิขชาธร (จุล วัจนคุปต์) อธิบดีกรมการประมงปี พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๗
๑๐. นายบุญ อินทรมพรรย อธิบดีกรมประมงปี พ.ศ. ๒๔๘๗-๒๕๐๔
๑๑. นายปรีดา กรรณสูต อธิบดีกรมประมงปี พ.ศ. ๒๕๐๔-๒๕๑๔
๑๒. นายสันต์ บัณฑุกุล อธิบดีกรมประมงปี พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๑๘
๑๓. นายทวนไทย บำราศอรินทร์พ่าย อธิบดีกรมประมงปี พ.ศ. ๒๕๑๘-๒๕๑๙
๑๔. นายเชิดชาย อมาตยกุล อธิบดีกรมประมงปี พ.ศ. ๒๕๑๙-๒๕๒๑
๑๕. นาวาโทสว่าง เจริญผล ร.น. อธิบดีกรมประมงปี พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๒๖
๑๖. นายวินิช วารีกุล อธิบดีกรมประมงปี พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๓๒
๑๗. นายปลอดประสพ สุรัสวดี อธิบดีกรมประมงปี พ.ศ. ๒๕๓๒-ปัจจุบัน

ผลงานดีเด่นของกรมประมง

กรมประมงมีผลงานดีเด่นมากมาย เช่น

การเพาะและเผยแพร่ขยายพันธุ์ปลาไทย

ความรู้ด้านวิชาการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำของกรมประมงเป็นที่ยอมรับในวงการนักวิชาการประมงของโลกว่า มีความก้าวหน้า ปรับปรุงและพัฒนาวิธีการเพาะการอนุบาล เหมาะสมและสอดคล้องต่อพฤติกรรมของสัตว์น้ำ เหมาะแก่การเกษตรกร ปัจจุบันพันธุ์ปลาหลายชนิด เกษตรกรสามารถเพาะพันธุ์ได้เอง สามารถยึดเป็นอาชีพหลักหาเลี้ยงครอบครัวได้ เช่น ปลานิล ปลาไน ปลาดุก ซึ่งเป็นปลาเศรษฐกิจแพร่ขยายพันธุ์ได้เร็ว

สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้ทรงแนะนำกรมประมงว่าควรจะพัฒนาปลาไทย ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนได้ดีกว่า ทั้งนี้เนื่องจาก คนไทยมีความคุ้นเคยมาแต่โบราณตลอดจนสอดคล้องกับประเพณีการปรุงอาหารของคนไทยและเหมาะสมกับสภาพธรรมชาติในประเทศไทย ทำให้สามารถเลี้ยงง่ายและปลอดภัยจากโรค

กรมประมงได้รวบรวมพันธุ์ปลาไทยทั่วประเทศปรากฏชัดมีอยู่กว่า ๑,๐๐๐ ชนิด จึงได้ดำเนินการจัดทำโครงการฟื้นฟูปลาไทยขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ กำหนดให้หน่วยงานของกรมประมงในส่วนภูมิภาคทุกแห่ง ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูล พ่อพันธุ์แม่พันธุ์ปลาในท้องถิ่น ทหารวิธีเพาะพันธุ์ปลาเหล่านั้นปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ซึ่งก็ประสบความสำเร็จด้วยดี สามารถเพาะพันธุ์ปลาท้องถิ่นหลายชนิดด้วยกัน เช่น ปลาหลด ปลาเก๋า ปลาม้า เป็นต้น ได้ดำเนินการปล่อยลงสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ ส่งผลให้ปริมาณการจับสัตว์น้ำจืดจากธรรมชาติ เพิ่มขึ้นจากเดิมในปี ๒๕๓๐ ๘๗,๔๐๐ ตัน เป็น ๑๒๗,๒๐๐ ตัน ในอีก ๓ ปีต่อมา

การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่หายาก

ปลาบึกเป็นปลาน้ำจืดไม่มีเกล็ดที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก มีน้ำหนักโตเต็มที่ ประมาณ ๔๐๐ กิโลกรัม กินตะไคร่น้ำ ไรน้ำ ตัวอ่อนของแมลง และลูกปลานขนาดเล็กเป็นอาหาร โดยจะพบในแม่น้ำโขงและสาขาของแม่น้ำโขงเท่านั้น มีการสันนิษฐานว่า ปลาบึกเป็นปลาที่อพยพย้ายถิ่นโดยจะอพยพขึ้นไปผสมพันธุ์ ที่บริเวณทะเลสาบปาดาลี ในมณฑลยูนนานประเทศจีน และเมื่อฟักไข่เป็นตัวจะถูกพัดพาไปตามกระแสน้ำ และเข้าไปอาศัยอยู่ตามหนองบึง ซึ่งเป็นบริเวณที่ติดต่อกับแม่น้ำโขงกับทะเลสาบในประเทศเขมร ในช่วงเดือนเมษายน-พฤษภาคม ชาวประมงที่อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย สามารถจับปลาบึกได้เพียงปีละ ๑ ครั้งเท่านั้น และอัตราการจับปลาบึกได้ ในแต่ละปีนั้นลดน้อยลงทุกที

กรมประมงได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และเกรงว่าถ้าปล่อยให้สภาพเช่นนี้ดำรงอยู่ต่อไป ปลาบึกอาจสูญพันธุ์ได้ จึงได้เริ่มทำการศึกษาชีวประวัติ รวบรวมค้นคว้าอย่างจริงจัง ประมวลความรู้ วิเคราะห์พฤติกรรมและข้อมูลด้านชีววิทยา ได้เริ่มพยายามทำการผสมเทียม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๔ มา ประสบผลสำเร็จ สามารถผสมเทียมเพาะพันธุ์ปลาบึกได้เป็นครั้งแรกของโลก ได้ปริมาณปลาบึกถึง ๒๐๐,๐๐๐ ตัว แต่ยังประสบปัญหาด้านอนุบาล กรมประมงได้พยายามศึกษาและค้นคว้าอย่างต่อเนื่อง จนในที่สุด สามารถอนุบาลปลาบึกได้เป็นผลสำเร็จ มีจำนวนรอดชีวิตมากขึ้น กรมประมงได้ดำเนินการเพาะและนำ พันธุ์ปลาที่อนุบาลได้ ปล่อยลงแหล่งน้ำที่สำคัญทั่วประเทศเป็นประจำทุกปี ปีละประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ตัว และวางแผนปฏิบัติงานติดตามศึกษาการเจริญเติบโตของพันธุ์ปลาที่ปล่อยในแหล่งน้ำตลอดมา จนจน ปัจจุบันสามารถยืนยันได้ว่า พันธุ์ปลาบึกที่เพาะได้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมในแหล่งน้ำได้ เป็นอย่างดีเป็นที่เชื่อมั่นว่าประชากรไทยจะได้บริโภคอาหารโปรตีน อันเกิดจากปลาบึกได้ตลอดไป

ปลากะเบนน้ำจืด เป็นพันธุ์สัตว์น้ำที่หายากใกล้จะสูญพันธุ์อีกชนิดหนึ่ง เคยมีชุกชุมอยู่ใน ท้องที่เขตแม่น้ำเจ้าพระยาและแม่น้ำโขง เช่น จังหวัดสิงห์บุรี ชัยนาท อุบลราชธานี นครพนม หนองคาย ซึ่งในปัจจุบันจะพบน้อยมาก กรมประมงได้ดำเนินการรวบรวมพันธุ์ปลากะเบนน้ำจืด จากแหล่งน้ำ ธรรมชาติ เพื่อศึกษาประวัติวงจรชีวิตตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ปัจจุบันได้รวบรวมพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ เพื่อทำ การศึกษาได้ปลากะเบนน้ำจืดเพศผู้ ๑ ตัว เพศเมีย ๒ ตัว เชื่อได้ว่าในอนาคตอันใกล้จะสามารถเพาะ ขยายพันธุ์ปลาดังกล่าวได้เป็นผลสำเร็จ เพื่อจักได้แพร่ขยายพันธุ์สู่แหล่งน้ำอื่นๆ ต่อไป

การเพาะพันธุ์สัตว์น้ำที่มีค่าทางเศรษฐกิจ

หมึกหอมเป็นสัตว์น้ำเค็ม ที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจในปัจจุบันมากชนิดหนึ่ง เป็นที่ต้องการ ทั้งตลาดในประเทศ และตลาดต่างประเทศ โดยเฉพาะตลาดในญี่ปุ่น หมึกหอมนี้จะอาศัยรวมกลุ่มอยู่ เป็นหมู่ ทั้งบริเวณผิวน้ำและผิวน้ำทะเล ไข่หมึกหอมมีลักษณะคล้ายนิ้วมือ เรียงรายอยู่เป็นกลุ่มเกาะติด อยู่กับสาหร่ายทะเล ปะการังหิน และวัสดุอื่นๆ กรมประมงได้รวบรวมพันธุ์หมึกหอมที่อยู่ในแหล่งน้ำธรรมชาติ มาทำการศึกษาชีวประวัติ และเตรียมการส่งเสริมขยายพันธุ์ มีการอนุรักษ์แหล่งวางไข่ กำหนดฤดูกาล เว้นการจับหมึกหอมเป็นต้น เพื่อหาช่องทางในการเพิ่มผลผลิตในธรรมชาติและเพาะเลี้ยง ในเชิงพาณิชย์ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ กรมประมงเตรียมอบรมเผยแพร่วิธีการ และส่วนที่เพาะเลี้ยงได้เองก็ปล่อยลงสู่แหล่ง น้ำธรรมชาติ เพื่อขยายพันธุ์ต่อไป

กุ้งทะเลเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่ทำรายได้ ให้ประเทศเป็นจำนวนมหาศาล อีกชนิดหนึ่งแต่เดิมที่ การเลี้ยงกุ้งทะเลพึ่งธรรมชาติ เป็นหลัก เกษตรกรเพียงแต่จัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกุ้งในธรรมชาติก็ จะมาพึ่งพาอาศัยเป็นโอกาสให้ชาวบ้านได้จับไปบริโภคหรือค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้า เป็นอยู่เช่นนี้ตลอด ๔๐

ปี ที่ผ่านมา จวบจนกระทั่งการเพิ่มของประชากรและการพัฒนาเครื่องมือ ในการทำประมง กุ้งทะเลก็ ร่อยหรอลงใกล้สูญพันธุ์ ไปอีกชนิดหนึ่ง

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ กรมประมงประสบความสำเร็จในการเพาะพันธุ์กุ้งทะเล จึงได้จัดการอบรม และเผยแพร่วิธีการ มีการนำพันธุ์กุ้งจากโรงเพาะฟักปล่อยเสริมแก่เกษตรกร ส่งผลให้ผลผลิตกุ้งจากการ เพาะเลี้ยงเพิ่มมากขึ้นในระดับหนึ่ง และด้วยความวิริยะอุตสาหะ ค้นคว้า และทำการทดลองค้นคว้า อย่างต่อเนื่องของกรมประมงในที่สุดจึงประสบความสำเร็จ กรมประมงได้นำเอาเทคนิคการเลี้ยงกุ้งแบบ พัฒนาออกส่งเสริมเผยแพร่แก่เกษตรกรปรับเปลี่ยนระบบการเลี้ยงกุ้งเข้าสู่การเลี้ยงกุ้งแบบพัฒนาด้วย การเลี้ยงที่หนาแน่น ใช้ลูกกุ้งจากการเพาะฟัก ลดการพึ่งพาธรรมชาติ ใช้อุปกรณ์และวิธีการเลี้ยงที่ทันสมัย ด้วยการเพิ่มออกซิเจนในน้ำใช้สารเคมีทั้งรูปสารอินทรีย์และอนินทรีย์ เพื่อปรับปรุงคุณภาพน้ำป้องกัน และรักษาโรครวมทั้งการใช้เทคนิคผสมยารักษาโรค กับอาหารกุ้ง เพื่อควบคุมป้องกันโรค ตลอดจนการจัดระบบชลประทานน้ำเค็มเพื่อการเลี้ยงกุ้งทะเลเกิดการรวมผู้เลี้ยงกุ้งทะเลให้เป็นกลุ่มสามารถรวบรวม ผลผลิตได้ในเชิงปริมาณจนกระทั่งเกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่อง และพัฒนาคุณภาพผลผลิตให้เป็นที่ยอมรับ ของต่างประเทศ ส่งผลให้ผลผลิตกุ้งทะเลเพิ่มมากขึ้นจากเดิมในปี ๒๕๓๐ ผลิตได้ ๒๓,๕๗๖ ตัน มูลค่า ๓,๔๔๙.๓๒ ล้านบาทในปัจจุบันสามารถผลิตกุ้งทะเลได้สูงถึง ๑๖๐,๐๐๐ ตัน ส่งเป็นสินค้าออก ทำเงิน รายได้ให้แก่ประเทศชาติมากกว่า ๓๐,๐๐๐ ล้านบาท

อุตสาหกรรมปลาทูน่า เป็นสินค้าส่งออกที่ทำรายได้ให้กับประเทศไทยมากชนิดหนึ่ง รวมทั้ง ก่อให้เกิดการจ้างงานภายในประเทศโดยใช้แรงงานอยู่ระหว่าง ๔-๕ หมื่นคน ในแต่ละปีประเทศไทย ส่งออกปลาทูน่ามากกว่า ๒๐๐,๐๐๐ ตัน มูลค่ามากกว่า ๑๓,๐๐๐ ล้านบาท แต่วัตถุดิบที่นำมาใช้ใน อุตสาหกรรมเหล่านี้ ส่วนหนึ่งเป็นวัตถุดิบที่นำเข้าจากต่างประเทศ โดยจะพบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ ไทย นำเข้าปลาทูน่าจากต่างประเทศ มีปริมาณที่น้อยกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ตัน มูลค่า ๔,๐๐๐ ล้านบาทเศษ และ นับวันแต่จะมีปริมาณสูงขึ้นทุก ๆ ปี

กรมประมงตระหนักถึงความจำเป็น ในการที่จะลดปริมาณเงินตราต่างประเทศ ที่ต้องสูญเสีย เนื่องจากซื้อวัตถุดิบ จึงได้พัฒนาการทำประมงปลาทูน่า ของชาวประมงไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นด้วย การส่งเสริม เผยแพร่อบรมการใช้เครื่องมือหาฝูงปลา การทำวนล้อมจับปลาทูน่า ในน่านน้ำสากล รวมทั้งการจัดสร้างท่าเทียบเรือขนาดใหญ่ ห้องเย็นเก็บรักษาคุณภาพสัตว์น้ำ จัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมประมง ตรวจสอบและรับรองมาตรฐานสินค้าปลาทูน่ากระป๋อง ส่งผลให้เกิดการขยายตัวทางด้านอุตสาหกรรม ส่งออกและลดการนำเข้าปลาทูน่ามากกว่าปีละ ๕๐๐,๐๐๐ ตัน ประหยัดเงินตราต่างประเทศได้ปีละ ๑๐,๐๐๐ ล้านบาทเศษ

การจัดตั้งตลาดกลางบริการซื้อขายสัตว์น้ำ

การพัฒนาการประมงปัจจุบันทั้งในด้านการเพาะเลี้ยง การทำประมงในแหล่งน้ำธรรมชาติ ได้เพิ่มปริมาณและความสามารถในการผลิตมากขึ้น เป็นผลให้ปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดมีปริมาณมากแต่ในขณะเดียวกัน ระบบการตลาดสินค้าสัตว์น้ำของไทย ยังต้องจำหน่ายผ่านพ่อค้าคนกลาง ก่อนถึงมือผู้บริโภค ผลก็คือเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ขายผลผลิตได้ราคาต่ำ แต่ผู้บริโภคต้องจ่ายเงินซื้อหาสินค้าในราคาสูง กรมประมงจึงได้จัดตั้งตลาดกลางสินค้าสัตว์น้ำขึ้นทุกจังหวัด โดยให้เป็นสถานที่บริการแก่เกษตรกร ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำใช้เป็นที่ย่อยจำหน่ายผลผลิตสัตว์น้ำ โดยที่เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำคัดเลือกตัวแทนเข้ามาบริหารกันเอง ภายใต้การแนะนำของกรมประมง ซึ่งผลปรากฏว่า มีเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำเป็นสมาชิกกว่า ๑,๐๐๐ ครอบครัว จำหน่ายสัตว์น้ำได้มากกว่า ปีละ ๕,๐๐๐ ตัน ในราคาที่เป็นธรรมแก่ผู้บริโภค และเกษตรกรเองก็มีรายได้เพิ่มมากขึ้นไม่น้อยกว่า ๔๐๐ ล้านบาท

กรมประมงกับการพัฒนาชนบท

ด้วยเหตุที่ประชากรของชาติกว่าร้อยละ ๘๐ ดำรงชีวิตอยู่ในชนบทและประกอบอาชีพเกษตรกรรม มีรายได้และคุณภาพชีวิตที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ขาดแคลนอาหารเพื่อการบริโภค กรมประมงได้เล็งเห็นว่า การพัฒนาประเทศจะเจริญก้าวหน้าไม่ได้ หากคนในชนบทยังยากจนอยู่และด้วยความเชื่อมั่นว่า ผลผลิตจากการประมงอันเป็นอาหารชั้นพื้นฐานที่สอดคล้องต่อการดำรงชีวิตของชาวชนบท จะช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตแก่ชาวชนบทได้ จึงได้กำหนดโครงการ และดำเนินการพัฒนาด้วยวิธีต่างๆ คือ

โครงการประมงหมู่บ้าน

กรมประมงได้ดำเนินการจัดสร้างแหล่งน้ำ เพื่อการเลี้ยงปลา ซึ่งเรียกว่า ทำนบปลาประจำหมู่บ้านในหมู่บ้านที่มีแหล่งน้ำทุกภาค จัดตั้งองค์การประชาชนอบรมให้ความรู้ด้านการประมง การจัดการแหล่งน้ำ และมอบหมายให้องค์กรประชาชนเป็นผู้ดูแล

ผลจากการปฏิบัติงานตามโครงการนี้ จนถึงปัจจุบันช่วยให้เกษตรกรในชนบทมากกว่า ๑๕๗,๙๕๐ ครัวเรือน หรือประมาณ ๑,๐๓๕,๕๘๐ คน มีอาหารโปรตีนบริโภคมากขึ้น และเกิดผลผลิตด้านการประมงมากกว่าปีละ ๑,๒๘๕.๕ ตัน สร้างอาชีพเสริมรายได้แก่เกษตรกร ด้วยการเลี้ยงปลาถึง ๕,๑๖๕ ครัวเรือน

การสร้างบ่อปลาประจำโรงเรียน

เยาวชนในชนบทเป็นจำนวนมากอยู่ในภาวะทุพโภชนาขาดสารอาหาร แม้จะมีโครงการอาหารกลางวันนับหมื่นนับพันโรงเรียน ในระยะยาวการใช้งบประมาณและเงินบริจาคจนเจือ ก็ต้องเกิดปัญหาวิธีที่ดีที่สุดก็คือ ให้แต่ละโรงเรียนในชนบทได้ช่วยตนเองด้วย

กรมประมงได้ร่วมมือประสานงานกับสำนักงานประมงศึกษาแห่งชาติและครูประมงศึกษาทั่วประเทศ ดำเนินการจัดตั้งบ่อปลาในโรงเรียน สนับสนุนพันธุ์ปลา อาหารปลา และอบรมให้ความรู้ด้านการเลี้ยงปลาแก่ครูและนักเรียน เพื่อนำผลผลิตที่ได้ไปประกอบอาหารให้นักเรียนในโรงเรียนได้บริโภคตามโครงการอาหารกลางวัน อันเป็นการลดปัญหาการขาดสารอาหารของเยาวชนในชนบทและเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ด้านการเลี้ยงปลาประจำหมู่บ้าน ตามทางสำรวจพบว่าในแต่ละปีบ่อปลาประจำโรงเรียนมีผลผลิตมากกว่า ๔๔๑ ตัน ช่วยให้เยาวชนของประเทศมากกว่า ๕๖๐,๐๐๐ คน ได้รับอาหารโปรตีนเพิ่มมากขึ้น

การพัฒนาประมงทะเลชายฝั่งพื้นบ้าน

การลดลงของทรัพยากรสัตว์ทะเลบริเวณชายฝั่ง อันเป็นผลจากการทำการประมงที่ผิดวิธีรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อม ส่งผลกระทบต่อชาวประมงขนาดเล็กกว่า ๖๐,๐๐๐ ครอบครัว ประสบปัญหาการจับสัตว์น้ำได้ในปริมาณ ที่ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ และการบริโภคในครัวเรือน กรมประมงได้พยายามทุกวิถีทางในการที่จะช่วยให้ราษฎรดังกล่าวสามารถดำรงชีพอยู่ได้ โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในการประกอบอาชีพ จัดสร้าง ท่าเทียบเรือ เชื้อเพลิงเคลื่อน โรงซ่อมและเก็บเครื่องมือประมง ส่งเสริมสนับสนุนอาชีพเพิ่มรายได้ ด้วยการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ทดแทนการจับจากธรรมชาติ เพิ่มมูลค่าสัตว์น้ำด้วยวิธีการแปรรูปอย่างง่าย ๆ ตลอดจนสนับสนุนให้จัดตั้งองค์กรและกองทุนผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ จัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเล และปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำเสริมธรรมชาติ ผลจากการดำเนินงานได้ช่วยให้ราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่า ๓๐๐ ครอบครัว ที่ได้รับประโยชน์จับสัตว์น้ำได้มากขึ้น เกิดผลผลิตสูงจากเดิมไม่น้อยกว่า ๕๐ ตัน/ปี

การขุดลอกคูคลองธรรมชาติ

แหล่งน้ำธรรมชาตินอกจากแหล่งน้ำนิ่ง หนอง บึง สระแล้วจะพบว่า แหล่งน้ำไหล แม่น้ำ ลำคลอง ห้วย เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่ราษฎรโดยเฉพาะอย่างยิ่งราษฎรในชนบท ได้อาศัยเป็นแหล่งหาอาหารในการดำรงชีพ ประกอบอาชีพ ดังเช่น การจับสัตว์น้ำ การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในกระชัง ตลอดจนการประกอบกิจกรรมทางด้านการประมง โดยการนำน้ำขึ้นมาจากแหล่งธรรมชาติดังกล่าวขึ้นมาดำเนินการ อาทิเช่น การเลี้ยงปลา การเลี้ยงกุ้งก้ามกราม หรือกุ้งกุลาดำ ตลอดจนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอื่นๆ แต่ในสภาพปัจจุบันจะพบว่าแหล่งน้ำธรรมชาติเหล่านี้มีจำนวนไม่น้อย มีสภาพตื้นเขิน ไม่ได้รับการบูรณะและปรับปรุงโดยเฉพาะอย่างยิ่งในลำคลองที่มีขนาดเล็กที่ไม่มีทางสัญจรทางน้ำ ที่จะช่วยให้มีสภาพร่องน้ำหรือช่วยให้น้ำ มีการเคลื่อนตัว ซึ่งเป็นเหตุให้ราษฎรที่อาศัยแหล่งน้ำนั้นเลี้ยงชีพ ต้องเปลี่ยน

แหล่งหาอาหารและประกอบอาชีพใหม่แต่เนื่องจากความจำกัดในเรื่องพื้นที่ทำกิน ราษฎรจำนวนมากจึงต้องเปลี่ยนแปลงอาชีพ กรมประมงได้เห็นความต้องการของราษฎรดังกล่าว จึงได้ดำเนินการขุดลอกและปรับปรุงแหล่งน้ำที่มีสภาพตื้นเขินไม่สามารถที่จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ราษฎรได้ ให้กลับมีสภาพที่เหมาะสม และสามารถอำนวยประโยชน์ ให้แก่ราษฎรที่อาศัยแหล่งน้ำดังกล่าวในการประกอบอาชีพได้ไม่น้อยกว่า ๘๐ สาย คิดเป็นความยาวมากกว่า ๒๕๐ กม. ผลการดำเนินการเกิดประโยชน์แก่ราษฎรจำนวนมากกว่า ๑๖๐ หมู่บ้าน อันเป็นผลให้เกิดการกระจายเพาะเลี้ยงให้มีจำนวนมากยิ่งขึ้น

กรมประมงกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

กรมประมง เป็นหน่วยงานที่มีผลงานด้านอนุรักษ์ทรัพยากร ที่เด่นชัดมากที่สุดในรอบทศวรรษที่ผ่านมาเป็นหน่วยงานที่กระตุ้นเร่งเร้าให้มีการดำเนินการกับโรงงานที่ปล่อยน้ำเสียทำลายสิ่งแวดล้อม ใ้กฎหมายประมงต่อสู้ป้องกัน มิให้เกิดการทำลายแหล่งน้ำธรรมชาติให้น้ำเสียรวมทั้งการปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำเพื่อคงไว้ซึ่งทรัพยากรสัตว์น้ำยังให้ประโยชน์อย่างยั่งยืน แก่อนุชนรุ่นหลังตลอดไป ซึ่งจะได้เห็นได้จากกิจกรรมต่อไปนี้

การจัดสร้างปะการังเทียม

ปะการังเทียมเป็นแหล่งอาศัยสัตว์ทะเลที่กรมประมงกำหนดขึ้น เนื่องจากชาวประมงได้ทำการประมงเกินกำลังการผลิตทดแทนของธรรมชาติ เช่น ทำการประมงชายฝั่ง ด้วยเครื่องมืออวนลากหน้าดิน ที่จัดว่าเป็นเครื่องมือประมงที่มีประสิทธิภาพการจับฝูงปลาเล็กปลาน้อยแหล่งวางไข่ถูกกวาดทำลายหมดสิ้น กรมประมงจึงจัดทำปะการังเทียมขึ้น เป็นการก่อสร้าง ป้องกัน และขัดขวางมิให้มีการทำการประมงในบริเวณชายฝั่ง ด้วยเครื่องมืออวนลากหน้าดิน เป็นผลทำให้ทรัพยากรสัตว์น้ำหลายชนิดได้อาศัยปะการังเทียม เป็นแหล่งวางไข่ เลี้ยงตัวอ่อน และเจริญเติบโต เป็นผลให้ครอบครัวชาวประมงขนาดเล็กทั้งฝั่งอ่าวไทยและทะเลอันดามัน สามารถจับสัตว์น้ำได้มากขึ้น สัตว์น้ำหลายชนิดเมื่อเจริญเติบโตขึ้นจะออกหากินในพื้นที่ห่างฝั่งมากขึ้น ชาวประมงอวนลากจึงได้รับผลพลอยได้ จับสัตว์ได้มากขึ้นอีกด้วย ปัจจุบันนี้พื้นที่แนวชายฝั่งทะเลทุกจังหวัด ได้เรียกร้องให้กรมประมงเข้าดำเนินการจัดสร้างปะการังเทียม ซึ่งเป็นผลดีต่อการอนุรักษ์สัตว์น้ำ และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างยิ่ง

การปรับปรุงฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่

กรมประมงได้ปรับปรุงขุดลอกและบูรณะฟื้นฟูแหล่งน้ำ ธรรมชาติขนาดใหญ่ในความดูแลของกรมประมง อันได้แก่ บึงบรเพ็ด จังหวัดนครสวรรค์ หนองหาน จังหวัดสกลนคร กว๊านพะเยา จังหวัด

พะเยา ให้เหมาะสมแก่การเป็นแหล่งเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ ตามธรรมชาตินานาชนิด แหล่งน้ำบางแห่ง
เหมาะแก่การเป็นที่พักอาศัยหากินของนกบางประเภท กรมประมงก็จัดสงวนไว้เป็นแหล่งอนุรักษ์ตาม
ธรรมชาติ ผลของการฟื้นฟูปรับปรุง เป็นที่ยอมรับและคงสภาพธรรมชาติไว้ได้มากที่สุด

การให้บริการชาวประมง

เกษตรกรผู้ประกอบอาชีพการประมงของไทยมีมากกว่า ๘๐,๐๐๐ ครัวเรือน คิดเป็นประชากร
มากกว่า ๔๐๐,๐๐๐ คนทั่วประเทศ เป็นภารกิจหนักของกรมประมงที่จะต้องดูแล ให้ความช่วยเหลือสนับสนุน
จัดสรรทรัพยากรประมงให้เหมาะสมถูกต้องเป็นธรรมและทันต่อเวลาเนื่องจากสินค้าสัตว์น้ำจำกัดด้วยเวลา
ต้องการความสะดวกรวดเร็ว จะต้องถึงมือผู้บริโภคหรือโรงงานแปรรูปเร็วที่สุด เพราะเป็นสินค้าเน่าเสียง่าย
กรมประมงให้ความห่วงใยแก่กลุ่มชาวประมงขนาดเล็กที่มีประชากรจำนวนมาก กรมประมงจึงให้บริการ
ที่สำคัญ คือ

บริการด้านข่าวสาร มีการให้ข่าวการประมง โดยจัดตั้งข่ายวิทยุประมงครอบคลุมทั้งประเทศ
เพื่อให้บริการด้านข่าวสาร ราคาสินค้าสัตว์น้ำ แจ้งเตือนภัยจากพายุ วาตภัย ประสานงานกับหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องเพื่อกู้ภัย อาทิ เรือล่ม อุบัติเหตุอื่นๆ กรมประมงมีสถานีวิทยุชายฝั่งทั้งสิ้น ๒๙ แห่ง มีการนำ
ระบบแจ้ง-รับข่าวสารอัตโนมัติผ่านดาวเทียม โดยควบคุมเครื่องมือกระจายข่าวด้วยคอมพิวเตอร์ตลอด ๒๔
ชั่วโมง

สำหรับชาวประมงทะเลพื้นบ้าน อันเป็นกลุ่มเกษตรกรส่วนใหญ่ของการประมงทะเลที่
ประกอบอาชีพบริเวณชายฝั่ง กรมประมงได้จัดสร้างท่าเทียบเรือขนาดเล็กไว้แล้ว จำนวน ๙๔ แห่งเป็น
ท่าเทียบเรือที่ได้มาตรฐานสมบูรณ์ด้านประโยชน์ใช้สอย และมอบหมายให้องค์กรประชาชนในหมู่บ้าน
เป็นเจ้าของช่วยกันบำรุงรักษาซึ่งสามารถเอื้อประโยชน์ ให้กับชาวประมงพื้นบ้านได้ถึง ๕,๖๔๐ ครัวเรือน

ด้วยบริการอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของชาติ ตลอดจนให้บริการทางวิชาการแก่
ประชาชนเป็นคุณประโยชน์มหาศาล ต่อผู้มีอาชีพทำการประมงโดยตรง

คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์
ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

กรมประมง

เป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ (ประเภทองค์กรของรัฐ)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

มูลนิธือั่วเคี้ยวป่อเต็กเซี่ยงตึ๊ง (ป่อเต็กตึ๊ง)

หน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

มูลนิธือั่วเคี้ยวป่อเต็กตึ๊ง เป็นมูลนิธิที่จดทะเบียนนิติบุคคลตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นองค์กรสาธารณกุศล การดำเนินงานมีขอบเขตกว้างขวางทั่วประเทศมาเป็นระยะเวลากว่า ๘๐ ปี เป็นองค์กรที่ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ เอื้ออำนวยประโยชน์สุขแก่เพื่อนมนุษย์ นอกจากจะช่วยเหลือจนครบวงจรชีวิตทั้งเกิด แก่ เจ็บ และตาย แล้ว ยังพัฒนาคุณภาพชีวิตด้วย

มูลนิธิฯ ดำเนินกิจการตามรอยศรัทธาต่อพระภิกษุไต้ฮงในประเทศจีน ซึ่งบำเพ็ญสาธารณกุศลในหลักเมตตาธรรมในพระพุทธศาสนา ดังนั้น เครื่องหมายมูลนิธิฯ จึงใช้เครื่องหมายเป็นตัวอักษรจีนที่แสดงความหมายถึง เมตตาธรรม การก่อตั้งมูลนิธิฯ เกิดขึ้นได้จากเมตตาธรรมของผู้ร่วมกันบริจาคเพื่ออำนวยประโยชน์สุขและบรรเทาทุกข์แก่เพื่อนมนุษย์ทั้งสิ้น ในระยะแรกในการขอรับบริจาคไม่เพียงพอกับการใช้จ่ายเพื่อสาธารณกุศล ต่อมาเมื่อมูลนิธิฯ ดำเนินกิจการด้านต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นที่ยอมรับและศรัทธาบริจาคเป็นจำนวนมาก ทำให้มีสินทรัพย์เพียงพอแก่การใช้จ่ายเพื่อสาธารณกุศลและพัฒนากิจกรรมของมูลนิธิฯ สำหรับกิจกรรมของมูลนิธิฯ นั้น ครอบคลุมทางด้านบรรเทาสาธารณภัยสวัสดิการ-สงเคราะห์ และการจัดเก็บศพไร้ญาติ งานด้านการแพทย์และสาธารณสุข

ความหมายของคำว่า “หัวเดียว” ซึ่งแปลว่า “จีนโพ้นทะเล”

สืบเนื่องมาจากมีพระภิกษุไต้ฮงที่มีเมตตาจิต และมีกิจกรรมที่เกี่ยวกับสังคมสงเคราะห์อย่างสม่ำเสมอเมื่อ ๙๐๐ กว่าปีที่แล้ว ณ ประเทศจีน พระภิกษุสงฆ์องค์นี้ ได้บำเพ็ญสาธารณกุศลด้านบรรเทาสาธารณภัยและแจกยาแก่ผู้ยากจน และข้าวของสำหรับผู้ตกทุกข์ได้ยาก ต่อมาได้มีชาวจีนผู้หนึ่งชื่อ เบียนได้อาราธนารูปหล่อพระภิกษุไต้ฮงจากประเทศจีนมาประดิษฐานที่เมืองไทย หลังจากนั้นได้มีผู้มัสการกราบไหว้บูชาอย่างสม่ำเสมอมิได้ขาด จนทำให้ผู้ที่นับถือรวมตัวเป็นคณะ และดำเนินการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ กิจการดังกล่าวได้ดำเนินมาอย่างสม่ำเสมอ จนมีผู้ศรัทธาเห็นประโยชน์สำคัญในการช่วยเหลือสังคมในด้านการบรรเทาทุกข์แก่ผู้ยากจน จึงถึงมีการรวมตัวก่อตั้งเป็นมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งขึ้น โดยได้เจริญรอยตามเจตนารมณ์ของพระภิกษุสงฆ์รูปนี้ที่สร้างเอาไว้

กิจกรรมด้านต่างๆ ของมูลนิธิฯ แบ่งได้เป็น

๑. งานบรรเทาสาธารณภัยและสวัสดิการสังคม ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ประสบภัย ซึ่งรวมทั้ง อัคริภัย อุทกภัย วาตภัย ดินถล่ม อุบัติเหตุบนท้องถนน และงานสวัสดิการด้านโรงพยาบาล เลี้ยงอาหาร ช่วยเหลือผู้อนาถา กลับภูมิลำเนา เป็นต้น

๒. งานฌาปนกิจและสุสาน ได้แก่ การค้นหาเก็บศพผู้ประสบภัยทุกกรณี การฌาปนกิจศพผู้ไร้ญาติ

จากสถิติศพไม่มีญาติ ซึ่งทางเจ้าหน้าที่หน่วยกู้ภัยมูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ได้รับมาจากสถาบันนิติเวช โรงพยาบาลตำรวจ และตามโรงพยาบาลต่างๆ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยนำมาฝังไว้ในสุสานวัดดอน อันเป็นภารกิจหนึ่งที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งได้กระทำอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเป็นมูลนิธิมากกว่า ๘๐ ปี ในฐานะที่เป็นหน่วยงานสาธารณกุศล ซึ่งปรากฏว่าในปีหนึ่งๆ มีศพไร้ญาติเป็นพันๆ ศพ ที่ถูกนำเข้าไปยังสุสานวัดดอน รอวันที่จะฌาปนกิจหมู่ ๓-๕ ปี จึงจะดำเนินการฌาปนกิจครั้งหนึ่ง

ด้วยเหตุนี้ ทางมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งได้เล็งเห็นความสำคัญของภารกิจอันนี้ จึงได้หาสถานที่ก่อสร้างสุสานแห่งใหม่ ซึ่งมีเนื้อที่ประมาณ ๔๐ ไร่ ตั้งอยู่ที่ ตำบลโรงเข้ อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร ทางเข้าวัดธรรมโชติ และกำลังอยู่ระหว่างก่อสร้างเป็นสุสาน เพื่อให้เป็นสถานที่ฝังศพไม่มีญาติแทนสุสานวัดดอนที่มีเนื้อที่ไม่กว้างขวางพอ

๓. งานด้านการแพทย์และสาธารณสุข มูลนิธิฯ ได้จัดตั้งสถานพยาบาลและผดุงครรภ์หัวเฉียว เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๑ จำนวนเพียง ๓ เตียง และได้ขยายปรับปรุงเป็นโรงพยาบาลหัวเฉียว จำนวน ๒๕๐ เตียง และ ๗๕๐ เตียง ในปี พ.ศ. ๒๕๑๓ และ พ.ศ. ๒๕๒๑ ตามลำดับ โดยใช้งบประมาณในการก่อสร้างอาคาร ๒๒ ชั้น และจัดหาอุปกรณ์ จำนวน ๓๐๓.๗ ล้านบาท อาคารจอดรถ ๑๘.๔ ล้านบาท ปัจจุบันนี้มีผู้เข้ารับบริการตรวจรักษาประมาณปีละ ๔๐๐,๐๐๐ คน นอกจากนี้ มูลนิธิฯ จัดตั้งหน่วยแพทย์สงเคราะห์ชุมชนเพื่อตรวจรักษานอกสถานที่ มีผู้ป่วยขอรับการสงเคราะห์ด้านการรักษาพยาบาล ทั้งในและนอกโรงพยาบาล ประมาณปีละ ๖๐,๐๐๐ คน อาสาสมัคร ๕๐ คน

งานทางด้านหน่วยแพทย์สงเคราะห์ชุมชน ได้เริ่มดำเนินการมากกว่า ๒๐ ปีแล้ว ในระยะแรกจะออกหน่วยเคลื่อนที่เฉพาะในกรุงเทพฯ ต่อมาได้ขยายออกไปต่างจังหวัดทั่วประเทศมีทั้งแพทย์พยาบาลอีกส่วนหนึ่งเป็นอาสาสมัคร แต่ละปีรักษาคนไข้ได้ประมาณ ๖๐,๐๐๐ คน โดยใช้งบประมาณเป็นค่ายา และค่าเบี้ยเลี้ยงปีละ ๕ ล้านบาท ทั้งนี้ไม่รวมค่าอุปกรณ์และยานพาหนะ

ในโรงพยาบาลจะมีการให้บริการแก่ผู้ที่ขาดเงินในการรักษา หรือจ่ายค่ายา โดยจะมีการลดหย่อนหรือบริการให้เปล่า ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ โดยปกติแล้วทางโรงพยาบาล

จะขาดทุน แต่ทางมูลนิธิฯ จะเสริมทุนเข้ามาในแต่ละปีนับว่ามูลนิธิฯ ได้ช่วยแบ่งเบาภาระทางราชการ ด้านสาธารณสุขได้อย่างมาก

๔. งานด้านการศึกษา มูลนิธิฯ จัดตั้งโรงเรียนผดุงครรภ์เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๔ ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ พัฒนาเป็นวิทยาลัยหัวเฉียว ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในกำกับของทบวงมหาวิทยาลัย ใช้งบประมาณในการก่อสร้าง และจัดหาอุปกรณ์จำนวน ๕๗.๘ ล้านบาท เปิดดำเนินการสอนในสาขาวิชา พยาบาลศาสตร์ และสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ ต่อมา ในโอกาสที่มูลนิธิฯ ครบรอบ ๘๐ ปี ได้ขออนุญาต จัดตั้งมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ และได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยให้จัดตั้งได้ในปี พ.ศ. ๒๕๓๕ ภายใต้การนำของ ดร.อุเทน เตชะไพบูลย์ ได้เล็งเห็นคุณค่าของการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้รับการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และประเทศชาติ จึงมีมติให้พัฒนาวิทยาลัยหัวเฉียวให้มีขีดความสามารถ คุณภาพ ประสิทธิภาพเป็นมหาวิทยาลัยที่มีมาตรฐานสูง โดยโครงการนี้จัดทำขึ้นถวาย พระเกียรติแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถที่ทรงปกครองอาณาประชาราษฎร์ทุกหมู่เหล่าให้ร่มเย็นสมานฉันท์ และทรงเป็นผู้นำ ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและประเทศชาติโดยตลอดมา

การจัดตั้งโครงการมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ มีหลักการว่า

๑. ตั้งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ คือต้องการให้เป็นมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์ และให้สนองตอบกับความต้องการของประเทศชาติ ในสาขาที่ประเทศไทยขาดแคลน

๒. เป็นธุรกิจที่ไม่แสวงหากำไร

๓. ให้กระจายโอกาสทางการศึกษา ให้แก่เยาวชนของชาติ ให้ด้วยการให้ทุนการศึกษาแก่ผู้ ด้อยโอกาสในมหาวิทยาลัยแห่งนี้

วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปณิธานมูลนิธิฯ คือ ปัญหาทรัพยากร บุคคลให้มีความรู้ จิตสำนึก การ เป็นพลเมืองดี การเรียนรู้เพื่อรับใช้สังคม

ชื่อของมหาวิทยาลัย

เป็นชื่อที่พระราชทานนามจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้ทุกคนซาบซึ้งใน พระมหากรุณาธิคุณ และทำให้ทุกคนได้สำนึกในการกิจหน้าที่ และพัฒนาการศึกษาอย่างเต็มความ สามารถต่อไป

การลงทุน

สถานที่เหมาะสมแก่การศึกษาและเปรียบเทียบกับเกณฑ์ทบวงมหาวิทยาลัยแล้วนับว่ามีความสมบูรณ์ เช่น ที่ดินซึ่งมีระเบียบกำหนดให้มีเนื้อที่ ๔ ไร่ แต่มูลนิธิ เห็นว่าไม่เพียงพอ มูลนิธิ จึงได้มอบที่ดินให้จำนวน ๑๕๐ ไร่เศษ เพื่อจัดสร้างมหาวิทยาลัยที่สมบูรณ์แบบ มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพเป็นเลิศทางวิชาการ ในการเก็บค่าเล่าเรียนจากนักศึกษามหาวิทยาลัย เก็บตามอัตราท้องตลาด ทั้งนี้เพื่อให้มหาวิทยาลัยเพิ่มและพัฒนาตนเองได้ และได้จัดตั้งกองทุนการศึกษา ซึ่งมีประเภทย่อยให้เปล่า และให้ยืมตลอดหลักสูตร โดยไม่เสียดอกเบี้ย และผ่อนคืนระยะยาว ทั้งนี้ เพื่อกระจายโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา ทั้งนี้ โดยมูลนิธิ ได้จัดซื้อที่ดินไว้นานแล้ว ตั้งอยู่บนบางนา-ตราด กิโลเมตรที่ ๑๘ จำนวน ๑๕๐ ไร่ มูลค่าปัจจุบัน ๑,๐๐๐ ล้านบาท โดยมีรากฐานการจัดการศึกษาอยู่แล้วในหลักสูตรพยาบาลศาสตร์และสังคมศาสตร์มีเงินลงทุนในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยในครั้งแรก ๒๐๐ ล้านบาท และหาเงินเพิ่มเติม นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานของภาคเอกชนอื่นๆ มีความศรัทธาให้การสนับสนุนโครงการนี้ของมูลนิธิ จนได้รับเงินบริจาคถึง ๘,๐๐๐ กว่าล้านบาทเริ่มต้นโครงการมหาวิทยาลัยได้ ขณะนี้ภาคเอกชนได้ทยอยเงินให้ท่านประธานมูลนิธิ เพื่อสนับสนุนงานโครงการมหาวิทยาลัยเฉลิมพระเกียรติเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงปัจจุบัน

ภารกิจ ทบวงมหาวิทยาลัยได้อนุมัติให้เปิดสอนปริญญาตรี ๑๔ สาขาวิชา

๑. กลุ่มวิทยาศาสตร์สุขภาพเทคโนโลยี ได้แก่

- คณะพยาบาลศาสตร์
- คณะเภสัชศาสตร์
- คณะเทคนิคการแพทย์
- กายภาพบำบัด
- บริหารโรงพยาบาล
- คอมพิวเตอร์ และสารสนเทศ

๒. กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่

- คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
- ภาษาจีน
- ภาษาอังกฤษ

- วิทยาการจัดการในการจัดการ

- การบัญชี

- การตลาด

ขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างขออนุมัติต่อทบวงมหาวิทยาลัย เปิดหลักสูตรต่อเนื่อง ๒ ปี รับนักศึกษาที่สำเร็จระดับ ปกศ. สูง, ปวท. มาศึกษาต่อ ๒ ปี ก็จะได้รับปริญญาตรี คาดว่าจะทันปี ๒๕๓๗ และขณะนี้ได้รับอนุญาตจากทบวงมหาวิทยาลัยให้เปิดสอนระดับปริญญาโท สาขาวิทยาการจัดการ โครงการสวัสดิการสังคม ซึ่งเปิดสอนในเดือนเมษายน ๒๕๓๖ แล้ว

การจัดเก็บค่าเล่าเรียนและการจัดทุนการศึกษา

มหาวิทยาลัยดำเนินกิจการในลักษณะไม่แสวงหากำไร แต่จำเป็นต้องให้พึ่งและพัฒนาตนเองได้เพื่อสถาบันนี้จะคงอยู่ปฏิบัติภารกิจต่อไปอย่างถาวร การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพมาตรฐานนั้นมีค่าใช้จ่ายสูงมากซึ่งเป็นปัญหาของมหาวิทยาลัยเอกชนทุกแห่ง การเก็บค่าเล่าเรียนของมหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรตินี้เป็นไปในลักษณะสอดคล้องกับความเป็นจริง ดังนั้น ค่าเล่าเรียนจึงอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าภาครัฐแต่โดยที่มูลนิธิป่อเต็กตึ๊งมีนโยบายที่ชัดเจนในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่ผู้ด้อยเศรษฐานะ จึงได้จัดทุนการศึกษาขึ้นหลายประเภท ทั้งประเภททุนการศึกษาทั่วไปซึ่งเป็นทุนประเภทให้เปล่า และทุนการศึกษากุ๊ยม ซึ่งเป็นการกุ๊ยมระยะยาวโดยไม่เสียดอกเบี้ย เช่น กุ๊ยมเมื่อเป็นนักศึกษาปีที่ ๑ จนจบหลักสูตร ๔ ปี มีวิชาชีพเป็นของตนเองแล้ว จึงทยอยคืนเงินกุ๊ยมใช้เวลาอีก ๔ ปี รวมเวลา ๘ ปี โดยไม่เสียดอกเบี้ย

การจัดทุนการศึกษาเหล่านี้ช่วยนักศึกษาผ่อนเบาภาระได้มาก แต่สำหรับนักศึกษาที่มีฐานะที่ดีสามารถจ่ายค่าเล่าเรียนเต็มตามอัตราที่กำหนดได้

สรุป

กิจกรรมด้านต่างๆ ของมูลนิธิ ดำเนินไปอย่างจริงจัง ต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพจึงทำให้มูลนิธิเป็นที่ยอมรับ ให้ความเชื่อถือไว้วางใจอย่างกว้างขวาง มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคเงินเป็นจำนวนมาก

งบประมาณในการดำเนินงานของมูลนิธิ ได้มาจากการบริจาคเป็นแหล่งสำคัญที่สุดจากทั่วประเทศ นอกจากนั้นเป็นดอกผลจากเงินกองทุน จากสถิติรายรับ-รายจ่ายของมูลนิธิ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๔ มูลนิธิ มีรายได้ ๓๑๙.๖ ล้านบาท เป็นเงินได้จากการบริจาค ๒๔๙.๗ ล้านบาท และดอกผลเงินทุน ๖๙.๙

ล้านบาทส่วนด้านรายจ่ายมีรายจ่ายส่วนกลาง ๔๐.๒ ล้านบาท รายจ่ายสาธารณกุศลทั่วไป ๘๖.๖ ล้านบาท
รายจ่ายสนับสนุนวิทยาลัยทั่วเฉียว ๗.๒ ล้านบาทและรายจ่ายสนับสนุนโรงพยาบาลทั่วเฉียว ๗.๐ ล้านบาท
รวม ๑๔๑.๐ ล้านบาท

ด้วยปณิธานอันแน่วแน่ และกิจกรรมการกุศลเพื่อสาธารณะ อันเป็นส่วนรวม
คณะกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรยกย่องให้

มูลนิธิฮั่วเคี้ยวปอเต็กเซี่ยงตึ้ง (ปอเต็กตึ้ง)

เป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาการพัฒนาสังคม (ด้านสังคมสงเคราะห์)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

หอการค้าจังหวัดตรัง

หน่วยงานดีเด่นของชาติสาขาพัฒนาเศรษฐกิจ

(ประเภทไม่แสวงหากำไร)

ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

หน่วยงานระดับจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มบุคคล ซึ่งมีอาชีพเดียวกันรวมตัวเป็นองค์กรภาคเอกชนที่ประกอบธุรกิจประเภทในจังหวัด มีบทบาทสำคัญในการแบ่งเบาภาระความรับผิดชอบ ด้านการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของภาครัฐ ทั้งนี้โดยอาศัยความร่วมมือจากสมาชิกและคณะกรรมการหอการค้าที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นผู้แทนการบริหาร เพื่อปฏิบัติหน้าที่รับใช้สังคมด้วยวิธีการต่างๆ อาทิการเป็นผู้นำชุมชนโดยแสดงบทบาทที่เหมาะสมและหน้าที่ ตามที่กฎหมายและธรรมเนียมประเพณีอันดีงามกำหนดไว้ กระตุ้นให้ประชาชนเจ้าของพื้นที่ ได้ตระหนักถึงความสำคัญ และอันสืบของความสามัคคีเป็นอันหนึ่งเดียวกัน ร่วมกันยกระดับและพัฒนาการงานอาชีพสิ่งแวดล้อม การสาธารณสุข การปฏิบัติราชการให้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าของจังหวัด ให้ทัดเทียมหรือก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีใหม่ๆ ของโลก โดยไม่ทอดทิ้งคุณธรรมทางด้านจิตใจ หน่วยงานที่ปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนเป็นผลให้จังหวัดมีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในระยะไม่เกิน ๑๐ ปี มา นี้ คือ

หอการค้าจังหวัดตรัง

ประวัติความเป็นมา

ตรังเป็นจังหวัดขนาดเล็ก มีเนื้อที่ ๕,๒๑๕ ตารางกิโลเมตร อาณาเขตทิศเหนือจรดจังหวัดนครศรีธรรมราชและกระบี่ ทิศตะวันออกจรดจังหวัดพัทลุง ทิศใต้จรดจังหวัดสตูลและสงขลา ส่วนทิศตะวันตกจรดฝั่งทะเลอันดามันมหาสมุทร มีแนวชายฝั่งยาวถึง ๑๑๙ กิโลเมตร ตรังมีประชากรประมาณ ๕ แสนคน เป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ไม่มีพื้นที่ยากจนเลย อาชีพของประชาชนส่วนใหญ่ทำสวนยางพารา เนื่องจากพระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) เป็นผู้นำยางพารารุ่นแรกมาปลูกที่เมืองกันตังหรือจังหวัดตรังเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๒ เป็นจุดเริ่มต้นของสวนยางพาราในเมืองไทยทุกวันนี้

นอกจากทำสวนยางพาราเป็นอาชีพแล้ว ชาวตรังก็ยังทำนา ปลูกพริกไทย กาแฟ มังคุด มะม่วง มะม่วงหิมพานต์ เงาะ ทุเรียน ปาล์มน้ำมัน ซึ่งล้วนแต่ได้ผลค่อนข้างดี อาชีพอีกอย่างหนึ่งสร้างความร่ำรวยให้กับชาวตรังก็คือ การประมง เนื่องจากอาณาเขตด้านทะเลอันดามันของจังหวัดตรังมีความยาวมากดังกล่าวแล้ว จึงมีเกาะมากมาย เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ทำรายได้ให้กับจังหวัดปีละไม่น้อย

เมื่อรัฐบาลกำหนดให้แต่ละจังหวัดจัดตั้ง คณะกรรมการภาครัฐและเอกชนขึ้น เพื่อช่วยให้การพัฒนาจังหวัดที่เรียกว่า กรอ. จังหวัดขึ้น หอการค้าจังหวัดตั้งจึงได้ถือกำเนิดขึ้น โดยขอจดทะเบียนเมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๘ มีบรรดาผู้มีอาชีพหลากหลายทั้งบริการและค้าขายร่วมกันเป็นกรรมการบริหาร มีสถานที่ตั้งอยู่เลขที่ ๒๕/๒ ถนนสถานี อำเภอเมือง จังหวัดตรัง รหัสไปรษณีย์ ๙๒๐๐๐

คณะกรรมการบริหารหอการค้าจังหวัดตรังคัดเลือกจากผู้มีธุรกิจภายในพื้นที่ ประกอบด้วย

นายสุรินทร์ โตทับเที่ยง	ประธานกรรมการบริหาร
นายทักษิณ วิประภิต	รองประธานฝ่ายเศรษฐกิจ
นายเสรีแสง ณ นคร	รองประธานฝ่ายพัฒนา
นายประสิทธิ์ พานิชย์กุล	รองประธานฝ่ายอุตสาหกรรม
นายสมพล เขียววิชัย	รองประธานฝ่ายกิจกรรมพิเศษ
นายแพทย์สมชัย เจียรนัยศิลป์	รองประธานฝ่ายวิชาการ
นายมานิต วงษ์สุริยรัตน์	เลขาธิการ
นายสกล โตทับเที่ยง	รองเลขาธิการ
นายทรงสิน ลีลาชุดิพงศ์	เทร่ญญิก
นายสมเกียรติ วงศ์เทศวานิชย์	นายทะเบียน
นายสวัสดิ์ โตทับเที่ยง	ประชาสัมพันธ์
นายโสภณ เอื้อศรีทองกุล	ปฏิคม

มีกรรมการและอนุกรรมการอีกประมาณ ๔๐ ท่าน แต่ละท่านล้วนแต่มีอาชีพ มีธุรกิจ และกิจการของตนเองเป็นหลักเป็นฐานและเหนือสิ่งอื่นใด มีความเสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมของท้องถิ่นและประเทศชาติเป็นหลัก

ลักษณะการดำเนินงาน

คณะกรรมการหอการค้าจังหวัดตรัง อาศัยความร่วมมือจากสมาชิก และคณะกรรมการหอการค้าที่ได้รับการคัดเลือกเข้ามาเป็นผู้แทน ปฏิบัติหน้าที่รับใช้สังคมในประการต่างๆ เช่น การเป็นผู้นำชุมชนทำการรณรงค์ด้วยวิธีที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกัน เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนเจ้าของพื้นที่ได้ตระหนักในความสำคัญของการยกระดับและพัฒนาสินค้าและบริการอันเป็นอาชีพของตน ให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน และทำรายได้ให้กับผู้ประกอบการอย่างเป็นธรรม

ในด้านการปรับปรุง และส่งเสริมหอการค้าก็ได้ทำหน้าที่แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับการค้า ทั้งในด้านระเบียบและวิธีการทั้งของภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าในระดับจังหวัดหรือท้องถิ่น โดยคำนึงถึงประโยชน์ร่วมกันของท้องถิ่นเป็นสำคัญ มีการขอให้ฝ่ายราชการปรับปรุงระเบียบต่างๆ ให้เอื้อต่อการประกอบอาชีพ การประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมสินค้า ยกตัวอย่างเช่น การจัดงานเทศกาลต่างๆ ด้วยได้รับความร่วมมือจากทั้งฝ่ายการจราจร ฝ่ายปกครอง ฝ่ายการศึกษาและสาธารณสุข ฯลฯ ระเบียบต่างๆ ที่เข้มงวดก็จะได้รับการขอร้องให้ผ่อนคลายลงบ้าง เป็นต้น

ส่วนในด้านการรักษาผลประโยชน์ของสมาชิกและชาวจังหวัดตรัง หอการค้ามีบทบาทอย่างมาก กล่าวคือ เป็นตัวแทนสมาชิกไปติดต่อกับรัฐบาลหรือเทศบาล เพื่อชี้แจงแก้ไข แนะนำ ให้เพิ่มหรือลดหรือยกเลิกกฎระเบียบต่างๆ ที่ล้าสมัยและไม่เป็นธรรมแก่สังคม แก่การค้าและเศรษฐกิจ มีการร่วมมือกันระหว่างจังหวัด เนื่องจากสินค้าแต่ละชนิด มีแหล่งผลิตแตกต่างกันไป ตามสภาพภูมิประเทศของแต่ละจังหวัด มีการรวบรวมข่าวสารด้านเศรษฐกิจที่จำเป็นเสนอต่อสมาชิก เพื่อเป็นการส่งเสริมและช่วยให้เกิดการลงทุนมากขึ้น

ภารกิจหลักของหอการค้าจังหวัดตรังอีกประการหนึ่งก็คือ การสร้างภาพพจน์ที่ดีแก่สังคม มีการจัดกิจกรรมทั้งด้านการพัฒนา ทั้งด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจ การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การส่งเสริมการท่องเที่ยวนั้นก็คือการสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับบุคคลภายนอก ธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ต้องช่วยกันดูแล สินค้าต้องมีคุณภาพ การท่องเที่ยวจึงจะได้รับความนิยมจากคนภายนอก

รายได้

หอการค้าจังหวัดตรังมีรายได้ ๓ ทาง คือ

๑. รายได้จากการรับบริจาค โดยกรรมการ สมาชิกของหอการค้าหรือบุคคลทั่วไปที่มีความเชื่อถือศรัทธา พิจารณาเห็นว่าหอการค้าจังหวัดสามารถทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ จึงพร้อมใจกันบริจาคเพื่อให้หอการค้าจังหวัดมีทุนดำเนินงานพัฒนาอื่นๆ และสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นได้

๒. รายได้จากค่านำร่องสมาชิก ซึ่งจะเรียกเก็บเป็นรายปี อัตราค่าสมาชิกสูงพอสมควร เนื่องจากการดำเนินงานของหอการค้ามีกิจกรรมหลากหลายตลอดทั้งปี จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย ซึ่งสมาชิกส่วนมากยินดีชำระนำร่องและช่วยกันหาสมาชิกมาสมัครเพิ่ม มิได้หมายความว่าทุกกิจการ หรือทุกบริการจะสมัครเป็นสมาชิกได้ คณะกรรมการจะพิจารณาเฉพาะกิจการที่ดำเนินธุรกิจโดยสุจริต เป็นที่เชื่อถือของประชาชนและต้องมีผู้รับรอง

๓. รายได้จากการจัดกิจกรรม หอการค้าจังหวัดตรังพิจารณาจัดกิจกรรมเฉพาะที่จะสร้างประโยชน์และชื่อเสียงให้แก่จังหวัดเป็นส่วนรวม เช่น การจัดกิจกรรมสัมมนาปัญหาเศรษฐกิจที่น่าสนใจ

การแข่งขันกีฬา กิจกรรมเทศกาลต่างๆ ตลอดปี กิจกรรมพิเศษ เช่น เชิญผู้เข้าประกวดนางสาวไทยมา ทำกิจกรรมและเก็บตัวที่จังหวัดตรัง เป็นต้น

ปฏิทินกิจกรรมประจำปี

หอการค้าจังหวัดตรัง จัดปฏิทินกิจกรรมประจำปี เพื่อให้สมาชิกได้ทราบและเข้าร่วมกิจกรรม ตามความสนใจ ดังจะเห็นได้จากปฏิทินกิจกรรมในทุกๆ ปีที่ผ่านมา คือ

มีนาคม	จัดสัมมนาโอกาสและรู้ทางการเงินการลงทุนในจังหวัดตรัง
เมษายน	ประชุมใหญ่สามัญประจำปี (จัดประจำทุกปี) จัดฟุตบอลยามาฮาไทยแลนด์คัพ
พฤษภาคม	แบดมินตันป้อมปูยแชมเปียนชิพ (จัดประจำทุกปี) วอลเลย์บอลเยาวชนชายชิงแชมป์เอเชีย
มิถุนายน	เปลี่ยนมินิ วอลเลย์บอล วอลเลย์บอลยูมิชิงชนะเลิศภาคใต้ (จัดประจำทุกปี)
สิงหาคม	เทศกาลขนมเค้ก (จัดประจำทุกปี)
กันยายน	เทศกาลหมูย่าง (จัดประจำทุกปี)
ตุลาคม	เทศกาลกินเจ (จัดประจำทุกปี)
พฤศจิกายน	เทศกาลอนุรักษ์หอยตะเภา (จัดติดต่อกันมา ๗ ปี)
ธันวาคม	กิจกรรมวัน ๕ ธันวาคมหาราช

โครงการขยายการศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จังหวัดตรัง

(คณะวิทยาการจัดการสาขาคอมพิวเตอร์)

หอการค้าจังหวัดตรัง เทศบาลเมืองตรังและจังหวัดตรัง ได้ร่วมกันจัดทำโครงการเพื่อให้ลูกหลานชาวตรังและจังหวัดภูมิภาคใกล้เคียง ได้มีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนความรู้ระดับอุดมศึกษา จากมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อเสียง โดยจัดตั้งเป็นวิทยาเขตของสถาบันนั้นๆ โดยไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางมีโอกาสอยู่ใกล้ชิดกับครอบครัว เมื่อจบการศึกษาก็อาจหางาน ที่ตรงกับวิชาชีพที่ตนเล่าเรียนมา เป็นการพัฒนาศักยภาพคนและตลาดแรงงาน และเป็นการพัฒนาท้องถิ่นอย่างถูกทิศทางที่สุด

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เป็นมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง มีบุคลากรและมีความพร้อมในด้านการจัดการมากที่สุด โดยที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ก็มีที่ดินของตนเองอยู่ที่บ้านควนปรังหลายร้อยไร่ พร้อมทั้งจะพัฒนาเป็นมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรังอยู่แล้วในอนาคต อันยังไม่อาจคาดหมายได้ ทั้งนี้ เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุน

หอการค้าจังหวัดตรังได้เข้ารับการระดมเงินจำนวน ๒ ล้านบาท โดยดำเนินการหารายได้จากกิจกรรมต่างๆ เพื่อสนับสนุนโครงการของวิทยาลัยสงขลานครินทร์ให้เสร็จเร็วขึ้น

ปัจจุบันวิทยาเขตดังกล่าว ได้จัดตั้งเสร็จเรียบร้อยแล้ว เปิดสอนหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต ตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๓๔ มีนักศึกษาเป็นรุ่นๆ ละ ๑๕๐ คน นักศึกษามีเครื่องคอมพิวเตอร์ฝึกครบถ้วน และมีห้องฝึกการใช้ภาษาต่างประเทศ (Sound lab) ทันสมัย เช่นเดียวกับอุปกรณ์การเรียนนำสมัยของมหาวิทยาลัยอื่นๆ ไป

การจัดการเรียนการสอนตามโครงการขยายการศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ที่จังหวัดตรังนี้ นับเป็นมิติใหม่ของวงการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ไม่มีที่ใดเคยทำมาก่อน เพราะเป็นความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างเอกชนกับรัฐ ในการจัดการเรียนการสอนในลักษณะที่ให้สถาบันการศึกษาสามารถเลี้ยงตนเองได้ โดยพึ่งพาการเท่าที่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อปูทางให้มหาวิทยาลัยมีอิสระในการบริหารมุ่งไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการได้มากขึ้นในอนาคต

โครงการส่งเสริมเศรษฐกิจให้แก่ประชาชน

หอการค้าจังหวัดตรัง ได้จัดกิจกรรมส่งเสริมอาชีพเสริมรายได้ประเภทอุตสาหกรรมในครัวเรือนให้แก่ชุมชนผู้ประกอบการพาณิชย์ประเภทต่างๆ คือ

จัดเทศกาลหมูย่างเมืองตรัง จัดทุกเดือนกันยายนของแต่ละปี หมูย่างเป็นอาหารท้องถิ่นคู่กับจังหวัดตรังมากกว่า ๕๐ ปี โดยเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมการบริโภคของประชาชนรุ่นบุกเบิก ซึ่งเป็นชาวจีนโพ้นทะเลที่ได้เดินทางเข้ามาตั้งถิ่นฐาน สร้างชีวิตความเป็นอยู่ในจังหวัด หมูย่างเมืองตรังทำมาจากหมูพื้นเมืองที่เรียกกันว่า หมูขี้พริ้ว น้ำหนักตัวละประมาณ ๒๐ กิโลกรัม พอย่างสุกได้ที่แล้วจะเหลือราว ๘-๑๐ กิโลกรัม ต้องลงมือทำลงมืออย่างกันตั้งแต่ตีสามสุกเป็นอาหารเช้า มีผู้นิยมบริโภคมากด้วยรสชาติหอมหวานแปลกกว่าหมูย่างถิ่นอื่นๆ ในแต่ละวัน ย่างขายราว ๒๐ ตัว เนื่องจากเป็นเทศกาลขึ้นมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาบริโภควันละมากๆ จากจำนวนผู้ประกอบการเพียง ๑๐-๑๕ รายได้เพิ่มขึ้นเป็น ๓๐-๔๐ ราย ภายใน ๑ ปี และเพิ่มขึ้นจำนวนผู้ประกอบการมากขึ้นในปัจจุบัน ยึดถือเป็นอาชีพหลักได้รวมไปถึงอาชีพต่อเนื่อง คือ การเลี้ยงสุกรเพื่อการค้าอุตสาหกรรมระบบการขนส่งและอาหารสัตว์ เป็นการเพิ่มพูนรายได้ให้แก่เกษตรกรอีกหลายร้อยครัวเรือน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในทางอ้อมด้วย

การจัดเทศกาลขนมเค้กเมืองตรัง เทศกาลขนมเค้กจัดทุกเดือนสิงหาคม นับว่าได้ผลทางเศรษฐกิจมาก ด้วยว่าเค้กเมืองตรังนั้น มีวิธีการประกอบส่วนผสมและรสชาติแปลกไปจากเค้กทั่วๆ ไปมีผู้นิยมสืบทอดกันมานานกว่า ๕๐ ปี แล้วเช่นกันชาวตรังเรียกเค้กของเขาว่า เค้กบุกมิง ซึ่งเป็นชื่อชาวจีนอพยพเข้ามาอยู่ตลาดลำภูรา ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๗๖ และได้เริ่มทำเค้กไข่ออกจำหน่ายให้กับคอกาแฟซึ่งมารอเปลี่ยนยานพาหนะบ้าง ด้วยตลาดลำภูราเป็นแหล่งพักรถที่มีผู้เดินทางสับเปลี่ยนคับคั่งมากปรากฏว่าได้รับความนิยมแพร่หลาย มีผู้มาขอสูตรส่วนผสมไปประกอบทำกันเอง จนกลายเป็นขนมประจำท้องถิ่นลักษณะพิเศษกว่าถิ่นอื่น

หอการค้าจังหวัดตรังได้รณรงค์และส่งเสริมกำหนดเป็นเทศกาลขึ้น ให้ผู้ประกอบการแม่บ้านสถานศึกษาได้ร่วมกันแสดงความสามารถจัดเทศกาลขนมเค้กเมืองตรังขึ้นทุกเดือนสิงหาคมปรากฏว่าได้ผลเป็นที่น่าพอใจตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีรายได้เสริมจากผู้ประกอบการท่องเที่ยวและซื้อหาของฝากแรกๆ มีผู้ร่วมโครงการแค่ ๑๐ ราย ต่อมาได้เพิ่มเป็น ๕๐ ราย และ ๑๐๐ ราย ส่วนยอดการจำหน่ายจากรายย่อยต่ำสุดวันละ ๒๐ กล้อง เพิ่มเป็น ๘๐-๑๐๐ กล้อง โดยเฉพาะในช่วงเทศกาลมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามามากต่างซื้อหาขนมเค้กเมืองตรัง ไปฝากญาติมิตรเป็นจำนวนมากเป็นผลในการโดยตรงเพิ่มยอดจำหน่าย และนำรายได้มาหาศาลเข้าสู่จังหวัดเป็นส่วนรวมและแก่ผู้ประกอบการเป็นส่วนตัว

ปัจจุบันขนมเค้กเมืองตรัง ได้พัฒนาไปมาก จากเค้กไข่ เค้กกาแฟ ซึ่งผลิตแต่โบราณ ๕๐-๖๐ ปี ทุกวันนี้มีเค้กผลไม้ตามฤดูกาล เค้กเตยหอม เค้กนมสด เค้กรวมรส เค้กเชอรี่ รวมทั้งมีระบบบรรจุหีบห่อที่ทันสมัย ขยายตลาดไปยังจังหวัดใกล้เคียงรวมทั้งมีการส่งเข้ามาจำหน่าย ในกรุงเทพฯ อีกด้วย

เทศกาลกิจเจจังหวัดตรัง เทศกาลกินเจหอการค้าจังหวัดตรังจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีระหว่าง ๑-๙ ค่ำ เดือน ๙ ตามปฏิทินจีน รวมเวลา ๙ วัน ๙ คืน จัดอย่างยิ่งใหญ่เพื่อสืบทอดประเพณีท้องถิ่นซึ่งมีมากกว่า ๑๐๐ ปี แล้ว หอการค้าจังหวัดตรังได้ประชาสัมพันธ์กิจกรรมทางศาสนา แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ถ่ายทอดให้ได้ชมกันทั่วประเทศติดต่อกันมาหลายปีมีประชาชนต่างถิ่นเข้าร่วมพิธีนับแสนคน มีการประกอบพิธีทางศาสนาตามความเชื่อของตนมีการถือศีลกินเจ ละเลิก อด จากอบายมุขและความเชื่อ รวมทั้งมีการประกอบการกุศล ทำทาน จัดจำหน่ายสิ่งของที่ระลึก เพื่อหาทุนให้แก่เยาวชนของจังหวัด เช่น จำหน่ายโต๊ะบูชของค์ศักดิ์สิทธิ์ เป็นต้น แต่ละปี ได้รับเงินทุนบริจาคจำนวนมาก ในช่วงเทศกาล ๙ วัน ๙ คืนนี้ เป็นช่วงที่ปลอดอาชญากรรมแทบทุกประเภท นับว่าประเพณีทางศาสนามีส่วนอย่างมากให้ประชาชนในท้องถิ่นมีสติและร่วมประกอบกรรมการกุศล

หอการค้าจังหวัดตรังกับกิจกรรมทางด้านสังคม หอการค้าจังหวัดตรังใช้ความพยายามอย่างมากในการเร่งรณรงค์ให้ประชาชนและเยาวชนของชาติเห็นความสำคัญของการศึกษาสุขภาพอนามัยส่งเสริมความสามัคคี พัฒนาสมรรถนะทางด้านการกีฬา จึงเป็นเจ้าภาพจัด มหกรรมกีฬาทั้งประจำจังหวัดและประจำภาคใต้ขึ้นเป็นประจำ คือ การแข่งขันฟุตบอล ยามาฮ่าไทยแลนด์คัพภาคใต้, ฟุตบอลโตโยต้าไฮลักซ์โมโตเอ็กซ์คัพ กีฬาเยาวชนแห่งชาติครั้งที่ ๗ แบบมินตันป้อมปูยแหมเบียนชีพ สุนัขเกอร์ชิงชนะเลิศภาคใต้ วอลเลย์บอลยูมีคัพ วอลเลย์บอลหญิงปรีนเซสคัพ ยิมนาสติกจากประเทศเดนมาร์ก เป็นต้น

นอกจากกิจกรรมส่งเสริมการกีฬาดังกล่าวซึ่งจัดเป็นประจำและต่อเนื่องแล้วหอการค้าจังหวัดตรังยังรับเป็นเจ้าภาพจัดการเก็บตัวและฝึกซ้อมนักกีฬานักสำคัญๆ เช่น ทีมวอลเลย์บอลหญิงทีมชาติไทยซึ่งเดินทางไปแข่งขัน ณ กรุงมนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ และประสบความสำเร็จได้รับรางวัลเหรียญทองชนะเลิศกลับมา เป็นที่ภาคภูมิใจยิ่งอีกด้วย

การจัดโครงการส่งเสริมงานด้านวิชาการ เพื่อที่จะให้ประชาชนในจังหวัดตรัง ได้มีความรู้ตามแขนงวิชาซึ่งจำเป็นแก่การดำเนินธุรกิจในปัจจุบัน กิจกรรมของหอการค้าจังหวัดตรัง จึงมุ่งเน้นที่จะพัฒนาทักษะและเพิ่มพูนความรู้อันจำเป็นเหล่านั้น โดยการจัดสัมมนา ประชุม อภิปรายรวมทั้งเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและเชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่างๆ มาบรรยายอย่างสม่ำเสมอ ดังเช่น จัดสัมมนา เรื่องการเงินสำหรับผู้บริหารที่มีไข่นักการเงิน “ศิลปการพูดในที่ชุมชน การจัดสัมมนาทำความเข้าใจเรื่องภาษีมูลค่าเพิ่ม” จัดปาฐกถาพิเศษ เรื่อง ทิศทางการเงินและผลกระทบต่อการลงทุน รวมทั้งจัดสัมมนาเรื่องโครงการให้ความรู้แก่ผู้ลงทุนในส่วนภูมิภาค

นับว่าการจัดสัมมนาปาฐกถาให้ความรู้ความเข้าใจตามหัวข้อดังกล่าวได้รับความสำเร็จเป็นอย่างดีมีผู้เข้าร่วมสัมมนาเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจนถึง ๖๐๐ คน และจากผลการประเมินการสัมมนาทุกครั้งคำตอบเป็นที่พอใจแก่หอการค้าจังหวัดตรังเป็นอย่างยิ่ง

การจัดโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ หอการค้าจังหวัดตรังถือ เป็นภาระกิจสำคัญยิ่งในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ซึ่งมีชายฝั่งยาวไกลถึง ๑๑๙ กิโลเมตรมีเกาะแก่ง มีชายหาดแหล่งท่องเที่ยวมากมายที่สำคัญก็คือ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของพะยูน สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมฝูงสุดท้าย โดยทำการรณรงค์ร่วมกับราชการและเอกชนอื่นๆ ในการปลูกสำนึกให้เห็นความสำคัญของการดูแลรักษาหญ้าทะเลอันเป็นอาหารของพะยูนด้วย

หอการค้าจังหวัดตรังได้ร่วมกับทางราชการ องค์กรประชาสัมพันธ์ ให้ชาวบ้านชายฝั่งทะเลอันดามันในหมู่บ้านหลัก จำนวนมากกว่าหมื่นคนให้เห็นความจำเป็น ของการร่วมมือกันอนุรักษ์สัตว์ทะเลที่กำลังจะสูญพันธุ์ โดยกระทำอย่างต่อเนื่องติดต่อกันเป็นเวลานานพอสมควรเป็นผลให้ชาวบ้านชาวประมงเกิดสำนึกร่วมกันและหันเข้าร่วมพลัง คอยปกป้องและดูแล พะยูนฝูงสุดท้ายรวมทั้งทำนุบำรุงแหล่งปลูกหญ้าทะเลให้มีเพียงพอเป็นอาหารพะยูนอีกด้วย

นอกจากกิจกรรมอนุรักษ์พะยูนดังกล่าวแล้ว หอยตะเกาเป็นสัตว์น้ำอีกชนิดหนึ่งที่กำลังลดจำนวนน้อยลงทุกที หอการค้าจังหวัดตรังจึงเป็นตัวตั้งตัวตี จัดเป็นเทศกาลหอยตะเกาขึ้นมีการคัดเลือกแม่พันธุ์ที่สมบูรณ์ส่งมอบให้แก่สถานเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง นำไปขยายพันธุ์ต่อไปซึ่งปรากฏว่าการอนุรักษ์จัดงานมีผู้เข้าร่วมโครงการมากและกระทำติดต่อกันมาถึง ๔ ปีเศษ โดยมีผู้เข้าร่วมโครงการมากขึ้นทุกปี

การจัดโครงการจังหวัดเคลื่อนที่ เพื่อเป็นการนำบริการต่างๆ ของรัฐออกไปสู่ประชาชนในชนบทห่างไกล และเพื่อให้ส่วนราชการได้รับรู้ทราบปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชน หอการค้าจังหวัดตรังได้เข้าร่วมมือกับทางจังหวัด โดยจัดอำนวยความสะดวกในด้านการจัดสถานที่ยานพาหนะ ตลอดจนความจำเป็นอื่นๆ อันระเบียบราชการไม่สู้จะอำนวยความสะดวกให้ ทั้งนี้เพื่อนำบริการต่างๆ ไปถึงประชาชนในท้องถิ่นเป็นประจำทุกเดือน เช่นบริการเกี่ยวกับทะเบียนราษฎร การแจ้งเกิดแจ้งย้าย การเปลี่ยนชื่อ-นามสกุล ขออนุญาตปลูกสร้าง การเสียภาษีการสาธารณสุขต่างๆ

หน่วยงานต่างๆ ของจังหวัด จะจัดเจ้าหน้าที่ประจำหน่วย ร่วมไปปฏิบัติหน้าที่ด้วย เช่น สาธารณสุขจังหวัด เกษตรจังหวัด โยธาธิการจังหวัด ที่ดินจังหวัด ขนส่งจังหวัด ป่าไม้จังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด ศูนย์บำรุงรักษาทาง แรงงานจังหวัด สำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ฯลฯ เรียกได้ว่าหน่วยงานทั้งจังหวัดเคลื่อนตัวออกไปพบราษฎรเองเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ราษฎรในท้องที่ตามความจำเป็นของประชาชนแต่ละครอบครัว ซึ่งจะสลับเปลี่ยนไปเป็นประจำทุกเดือน โดยมีการแจ้งกำหนดการและสถานที่ล่วงหน้า

ปฏิบัติการดังกล่าวเป็นที่ชื่นชมยินดีแก่ประชาชนในท้องถิ่นชนบทเป็นอย่างมาก ด้วยสามารถขอรับบริการต่างๆ จากราชการได้โดยไม่ต้องเดินทางเข้าไปในจังหวัด เป็นการประหยัดทั้งเวลาและประหยัดทรัพย์สินค่าเดินทางของตนด้วย

หอการค้าจังหวัดตรังได้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จนี้ เป็นอย่างมากด้วยมีความคล่องตัวในด้านการใช้งบประมาณของตนเอง เป็นการช่วยราชการโดยตรง และช่วยพัฒนาท้องถิ่นโดยทางอ้อมด้วย

ประธานหอการค้าจังหวัดตรังคนปัจจุบันคือ นายสุรินทร์ โตทับเที่ยง ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ปี พุทธศักราช ๒๕๒๘ ซึ่งเป็นนักธุรกิจที่เสียสละประกอบกิจการสาธารณะกุศลเป็นประโยชน์ต่อสังคมและท้องถิ่นมากมาย

ด้วยความสามัคคีด้วยความเสียสละ เวลา และทุนทรัพย์ ร่วมกันประกอบกิจกรรมต่างๆ อันเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง คณะอนุกรรมการคัดเลือกและเผยแพร่ผลงานดีเด่นของชาติ ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี จึงเห็นสมควรประกาศยกย่องให้

หอการค้าจังหวัดตรัง
เป็นหน่วยงานดีเด่นของชาติ สาขาพัฒนาเศรษฐกิจ (ประเภทไม่แสวงหากำไร)
ประจำปี พ.ศ. ๒๕๓๕

พิมพ์ที่ บริษัท ธรรมดาเพรส จำกัด
11/6 ซอย 50/1 ถนนจรัลสนิทวงศ์ บางพลัด กรุงเทพฯ 10700
โทร. 434-8705, 435-1218

